

PREZES
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
Marian Banaś

KSI.411.001.01.2022

Tekst jednolity*

Pan
Andrzej Adamczyk
Minister Infrastruktury
ul. Chałubińskiego 4/6
00-928 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

* Uwzględniono zmiany wprowadzone Uchwałą Nr 65/2023 Kolegium Najwyższej Izby Kontroli z dnia 30 sierpnia 2023 r. oraz sprostowano, w trybie art. 35c ust. 1 ustawy o Najwyższej Izbie Kontroli, oczywiste omyłki pisarskie.

D/22/505 – Działania podmiotów publicznych w związku z kryzysem ekologicznym na rzece Odrze

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Ministerstwo Infrastruktury (MI lub Ministerstwo), ul. Tytusa Chałubińskiego 4/6, 00-928 Warszawa
Kierownik jednostki kontrolowanej	Andrzej Adamczyk, Minister Infrastruktury ¹ od 13 listopada 2020 r. (akta kontroli str. 579-581)
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Przygotowanie do przeciwdziałania zagrożeniom związanym z jakością wód rzek. 2. Działania podjęte w sytuacji wystąpienia w 2022 r. zagrożenia związanego z jakością wód rzeki Odry.
Okres objęty kontrolą	Od 1 lipca 2021 r. do 26 czerwca 2023 r., z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed lub po tym okresie.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ² .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Środowiska
Kontrolerzy	1. Dorota Winośławska-Mrówka, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr KSI/66/2022 z 3 listopada 2022 r. 2. Dariusz Łyszkiewicz, doradca techniczny, upoważnienie do kontroli nr KSI/68/2022 z 3 listopada 2022 r. 3. Waldemar Brodziuk, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KSI/65/2022 z 3 listopada 2022 r. 4. Hubert Komorowski, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KSI/64/2022 z 3 listopada 2022 r. 5. Edyta Tuszyńska, doradca prawny, upoważnienia do kontroli: nr KSI/29/2023 z 18 stycznia 2023 r. oraz nr KSI/57/2023 z 14 czerwca 2023 r. (akta kontroli str. 1-4c)

¹ Dalej: „Minister”.

² Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: „ustawa o NIK”.

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia przygotowanie Ministra do przeciwdziałania zagrożeniom związanym z jakością wód rzek oraz działania podejmowane w sytuacji wystąpienia w 2022 r. zagrożenia związanego z jakością wód Odry.

UZASADNIENIE

W Ministerstwie, wbrew regulacji zawartej w art. 328 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne⁴, nie zapewniono pełnego monitorowania realizacji działań, zawartych w Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry⁵, który został zatwierdzony przez Radę Ministrów i opublikowany w grudniu 2016 r.⁶, mimo, iż był to podstawowy dokument planistyczny obejmujący okres 6 lat, służący podejmowaniu decyzji mających wpływ na stan zasobów wodnych. W MI nie posiadano rocznych sprawozdań za 2021 r. z realizacji działań ujętych w PGW od 52,8% podmiotów zobowiązanych do ich przekazania, a podjęte działania w celu ich pozyskania były nieskuteczne. Ponadto nie dokonywano analiz pozwalających na ocenę stopnia realizacji działań wynikających z PGW w odniesieniu do jednolitych części wód rzecznych⁷.

Przy opracowywaniu raportu częściowego Ministra⁸ służącego do opracowania Raportu o zagrożeniach bezpieczeństwa narodowego oraz Planu Zarządzania Kryzysowego MI⁹, nie uwzględniono zagrożeń związanych z jakością wód rzek. Przygotowując rc Minister nie wystąpił do organów Inspekcji Ochrony Środowiska (IOŚ) o niezbędne dane historyczne w zakresie zdarzeń kryzysowych, dotyczących jakości powierzchniowych wód śródlądowych. W Ministerstwie nie podjęto także działań wynikających ze zidentyfikowanych w Planie przeciwdziałania skutkom suszy¹⁰ zagrożeń związanych z zarządzaniem kryzysowym, którym nadano wysoki priorytet.

Minister nie podjął skutecznych działań zmierzających do koordynacji realizacji zadań publicznych w gospodarce wodnej, w związku z wystąpieniem kryzysu ekologicznego na Odrze, a podejmowane działania były wykonywane z nieuzasadnioną zwłoką. Sekretarz stanu w MI, pomimo uzyskania telefonicznej informacji od prezesa Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie (PGW WP) 1 sierpnia 2022 r. o pojawieniu się śniętych ryb w Odrze, w rejonie śluzy w Oławie nie poinformował, oraz nie wydał żadnych poleceń kierującym komórkami organizacyjnymi MI, którzy sprawowali nadzór nad PGW WP oraz wykonywali zadania z zakresu zarządzania kryzysowego. Tym samym nie zapewnił bieżącego monitoringu i analizy skuteczności działań realizowanych przez PGW WP oraz uniemożliwił podjęcie działań określonych w § 3 zarządzenia nr 9 Ministra Infrastruktury z 25 marca 2021 r. w sprawie zasad i procedur wykonywania zadań z zakresu zarządzania kryzysowego. Minister nie zapewnił mechanizmu umożliwiającego w PGW WP systematyczne monitorowanie ilości ścieków wprowadzanych do wód powierzchniowych przez podmioty posiadające pozwolenia zintegrowane w celu zapobiegania potencjalnym sytuacjom kryzysowym związanym z gospodarowaniem wodami. Ponadto w ramach zarządzania kryzysowego określonego w art. 2 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r.

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej. W niniejszym wystąpieniu sformułowano ocenę ogólną negatywną.

⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 2625, ze zm., dalej: „upw”.

⁵ Dalej: „PGW”.

⁶ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry weszło w życie 21 grudnia 2016 r. – Dz. U. poz. 1967.

⁷ Dalej: „jcw”.

⁸ Dalej: „rc”.

⁹ Dalej: „PZK”.

¹⁰ Dalej: „PPSS”.

o zarządzaniu kryzysowym¹¹ Minister nie podjął żadnych działań w celu określenia czy skażenie wód Kanału Gliwickiego w marcu 2022 r. i wód Odry w lipcu 2022 r. miało charakter sytuacji kryzysowej określonej w art. 3 pkt. 1 uozk. Minister nie wypełnił obowiązku określonego w art. 21a ust. 1 uozk, zgodnie z którym m.in. ministrowie niezwłocznie informują dyrektora Rządowego Centrum Bezpieczeństwa (RCB) o zagrożeniu, które może skutkować wystąpieniem na wskazanym obszarze sytuacji kryzysowej, oraz o konieczności powiadomienia ludności o zagrożeniu. W MI nie stosowano procedur realizacji zadań z zakresu zarządzania kryzysowego określonych w § 3 pkt 2 ww. zarządzenia nr 9. Minister jako przewodniczący Zespołu Zarządzania Kryzysowego (ZZK), nie zwołał posiedzenia nadzwyczajnego ZZK, co było niezgodne z § 4 pkt 3 zarządzenia nr 8 Ministra Infrastruktury z dnia 19 marca 2021 r. w sprawie utworzenia Zespołu Zarządzania Kryzysowego. Tym samym ZZK nie realizował zadań określonych w art. 12 ust. 2c uozk dotyczących zapobiegania i przeciwdziałania zagrożeniom.

Negatywną ocenę nie zmienia fakt, że Minister:

- stworzył warunki do realizacji zadań dotyczących zarządzania kryzysowego poprzez wydzielenie w strukturach MI jednostek organizacyjnych realizujących zadania związane z gospodarką wodną i zarządzaniem kryzysowym (utworzył Biuro Zarządzania Kryzysowego (BZK) oraz powołał ZZK i Zespół Monitorowania Zagrożeń (ZMZ);
- sprawował nadzór nad PGW WP w zakresie gospodarowania wodami Odry poprzez zatwierdzanie wymaganych dokumentów oraz realizował zatwierdzony plan kontroli gospodarowania wodami w stosunku do PGW WP, w lokalizacjach w dorzeczu Odry.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej¹² kontrolowanej działalności

OBSZAR 1. Przygotowanie do przeciwdziałania zagrożeniom związanym z jakością wód rzek

Opis stanu faktycznego

1. W okresie objętym kontrolą za wykonywanie zadań w zakresie gospodarki wodnej – na podstawie regulaminu organizacyjnego MI z 8 stycznia 2021 r.¹³ – odpowiadały 2 departamenty: Departament Gospodarki Wodnej i Żeglugi Śródlądowej (DGWiŻŚ) oraz Departament Orzecznictwa i Kontroli Gospodarowania Wodami (DOiKGW).

DGWiŻŚ, zgodnie z § 26 ust. 2 regulaminu, realizowało zadania dotyczące m.in.:

- tworzenia i wdrażania polityki Ministra w zakresie gospodarki wodnej, w tym współpracę z komisjami wód transgranicznych,
- uzgadniania i opiniowania programów przygotowanych przez PGW WP dotyczących planowanych inwestycji w gospodarce wodnej,
- realizacji działań związanych z przygotowaniem i aktualizacją planu przeciwdziałania skutkom suszy, planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza, planów zarządzania ryzykiem powodziowym oraz programu ochrony wód morskich;
- prowadzenia spraw związanych z ochroną wód, w tym ochroną wód Morza Bałtyckiego, w szczególności związanych z przygotowaniem krajowego

¹¹ Dz. U. z 2023 r., poz. 122, dalej: „uozk”.

¹² Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹³ Stanowiącego załącznik do zarządzenia nr 1 Ministra Infrastruktury z dnia 8 stycznia 2021 r. w sprawie ustalenia regulaminu organizacyjnego Ministerstwa Infrastruktury (Dz. Urz. M poz. 1, ze zm.), dalej: „regulamin”.

programu oczyszczania ścieków komunalnych, programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu oraz udziałem w opiniowaniu spraw związanych z członkostwem Polski w Konwencji o ochronie środowiska morskiego obszaru Morza Bałtyckiego;

- inicjowania i kształtowania kierunków rozwiązań systemowych z zakresu zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków oraz odprowadzania wód opadowych lub roztopowych;
- prowadzenia spraw nadzoru Ministra nad PGW WP w zakresie należącym do kompetencji ministra właściwego do spraw gospodarki wodnej w tym prowadzi sprawy zatwierdzania rocznych sprawozdań przez Ministra;
- prowadzenia obsługi Państwowej Rady Gospodarki Wodnej.

Do zadań DOiKGW, zgodnie z § 30 ust. 2 regulaminu, należało m.in.:

- prowadzenie postępowań administracyjnych w sprawach dotyczących zgód wodnoprawnych udzielanych PGW WP,
- prowadzenie postępowań administracyjnych w sprawach dotyczących opiniowania, określania zakresu raportu o oddziaływaniu na środowisko przedsięwzięcia oraz uzgadniania warunków realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których inwestorem jest PGW WP¹⁴,
- prowadzenie spraw z zakresu kontroli gospodarowania wodami w stosunku do PGW WP,
- prowadzenie przeglądu pozwoleń wodnoprawnych realizowanych przez PGW WP.

Departament Kontroli (DK) (§ 28 regulaminu) odpowiadał za realizację zadań związanych z kontrolą, w tym prowadzenie kontroli planowanych i doraźnych m.in. jednostek podległych Ministrowi lub przez niego nadzorowanych.

Sekretarz stanu w MI, pełnomocnik rządu ds. gospodarki wodą oraz inwestycji w gospodarce morskiej i wodnej¹⁵ oświadczył, że „W związku z kryzysem ekologicznym na rzece Odrze nie powierzone zostały innym komórkom organizacyjnym dodatkowe zadania. Każda komórka organizacyjna w Ministerstwie Infrastruktury realizowała zadania zgodnie z ustalonym regulaminem wewnętrznym.”
(akta kontroli str. 470-475)

W okresie objętym kontrolą obowiązywały 2 regulaminy wewnętrzne DGWiŻŚ¹⁶, 2 regulaminy wewnętrzne DOiKGW¹⁷ oraz 1 regulamin wewnętrzny BZK¹⁸, w których określono szczegółowy zakres zadań, wynikający z regulaminu organizacyjnego MI oraz szczegółowe zakresy zadań wydziałów i innych komórek organizacyjnych.
(akta kontroli str. 476-578)

Ponadto do zaistniałej sytuacji kryzysowej miały zastosowanie przepisy zarządzeń Ministra, które obowiązywały w MI w momencie wystąpienia i trwania kryzysu ekologicznego na rzece Odry, w tym o utworzeniu przez Ministra 2 zespołów na podstawie uozk, tj. ZMZ i ZKK.

¹⁴ Załącznik § 30 ust. 2 pkt 3 zmieniony przez § 1 pkt 13 zarządzenia nr 24 z dnia 27 października 2022 r. – Dz. Urz. MI z 2022 r. poz. 36, zmieniającego z dniem 29 października 2022 r. poprzez dodanie: „(...) określania zakresu raportu o oddziaływaniu na środowisko przedsięwzięcia (...)”.

¹⁵ Dalej: „Sekretarz stanu”.

¹⁶ Z 9 czerwca 2020 r. i z 6 lipca 2021 r.

¹⁷ Z 24 czerwca 2021 r. i z 25 lipca 2022 r.

¹⁸ Z 23 marca 2021 r.

ZMZ¹⁹ został utworzony od 19 marca 2021 r. w celu monitorowania i zapewnienia bieżącej wymiany informacji o wystąpieniu zagrożeń, w tym zagrożeń infrastruktury krytycznej oraz zaistnieniu sytuacji kryzysowych w działach administracji rządowej właściwych dla Ministra. Jego pracami kierował dyrektor BZK.

ZZK²⁰ został utworzony od 23 marca 2021 r. w celu realizacji zadań wymienionych w art. 12 ust. 2c uożk w działach administracji rządowej. Jego pracami kierował Minister.

W obowiązującym od 26 marca 2021 r. zarządzeniu w sprawie zasad i procedur wykonywania zadań z zakresu zarządzania kryzysowego²¹, określono organizację i funkcjonowanie jednostek podległych Ministrowi lub przez niego nadzorowanych w ramach systemu zarządzania kryzysowego Ministra. W tym czasie obowiązywały także 2 zarządzenia w sprawie ustalenia opisu systemu kontroli zarządczej w Ministerstwie Infrastruktury²², w których zostało określone zarządzanie ryzykiem w ramach kontroli zarządczej.

Sekretarz stanu oświadczył, że zgodnie z regulaminem wewnętrznym Departamentu Prawnego możliwy jest udział tej komórki w realizacji zadań związanych z gospodarką wodną, w tym nadzorem nad działalnością PGW WP oraz, że przedstawiciele MI uczestniczyli w posiedzeniach Rządowego Zespołu Zarządzania Kryzysowego (RZZK) oraz w odprawach koordynacyjnych organizowanych przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji (MSWiA).

(akta kontroli str. 470-474)

2. Prowadzenie spraw związanych z nadzorem Ministra nad PGW WP w zakresie właściwości ministra właściwego do spraw gospodarki wodnej należało do zadań Wydziału Nadzoru i Mienia (WNI) w DGWiŻS²³. Według § 16 pkt 7 regulaminu wewnętrznego DGWiŻS z 9 czerwca 2020 r. zakres spraw obejmował ocenę okresową prezesa PGW WP, roczną ocenę działalności PGW WP, zatwierdzanie sprawozdania z działalności za rok poprzedni i zatwierdzanie rocznego sprawozdania finansowego PGW WP. W § 16 pkt 2 regulaminu wewnętrznego DGWiŻS z 6 lipca 2021 r. zakres spraw związanych z nadzorem WNI rozszerzono o zatwierdzanie planów kontroli w jednostkach organizacyjnych PGW WP i planów kontroli gospodarowania wodami wykonywanej przez PGW WP, polecenia przeprowadzenia kontroli nieujętych w planie kontroli, zatwierdzanie planu działania, o którym mowa w art. 240 ust. 13 ustawy – Prawo wodne, zatwierdzanie planu finansowego PGW WP, zatwierdzanie rocznych planów działalności i prowadzenie spraw z zakresu nadzoru nad wydawaniem przez PGW WP zgód wodnoprawnych.

Zadania związane z nadzorem nad PGW WP realizowało 5 osób w WNI zgodnie z opisami stanowisk pracy.

(akta kontroli str. 476-525, 582-621)

Minister zatwierdził²⁴ roczne plany kontroli w jednostkach organizacyjnych PGW WP na lata 2021-2022. Plany kontroli nie były przedmiotem zmian.

¹⁹ Zarządzenie nr 6 Ministra Infrastruktury z dnia 17 marca 2021 r. w sprawie utworzenia Zespołu Monitorowania Zagrożeń (Dz. Urz. MI poz. 14). Dalej zarządzenie w sprawie utworzenia ZMZ

²⁰ Zarządzenie nr 8 Ministra Infrastruktury z dnia 19 marca 2021 r. w sprawie utworzenia Zespołu Zarządzania Kryzysowego (Dz. Urz. MI poz. 16).

²¹ Zarządzenie nr 9 Ministra Infrastruktury z dnia 25 marca 2021 r. w sprawie zasad i procedur wykonywania zadań z zakresu zarządzania kryzysowego (Dz. Urz. MI poz. 18).

²² Do 31 stycznia 2021 r. obowiązywało zarządzenie nr 9 z 26 marca 2019 r. w sprawie ustalenia Opisu systemu kontroli zarządczej w Ministerstwie Infrastruktury Dz. Urz. MI poz. 17), a od 1 stycznia 2022 r. weszło w życie zarządzenie nr 26 Ministra Infrastruktury z dnia 17 grudnia 2021 r. w sprawie ustalenia opisu systemu kontroli zarządczej w Ministerstwie Infrastruktury (Dz. Urz. MI poz. 56).

²³ § 26 ust. 3 pkt 2 regulaminu organizacyjnego MI z 8 stycznia 2021 r.

²⁴ Plan na rok 2021 – 1 lutego 2021 r., a na rok 2022 – 5 stycznia 2022 r.

W planie na rok 2021 ujęto 7 kontroli w zakresie: prawidłowości odbioru robót utrzymaniowych; prawidłowości realizowania procedury gospodarowania flotą samochodową oraz sprzętu wykorzystywanego przy zadaniach utrzymaniowych wód; współpracy z użytkownikami wód; procesu likwidacji składników majątku PGW WP; wybranych aspektów związanych z wykorzystaniem i rozliczeniem dotacji; realizacji wybranych zadań inwestycyjnych przez Jednostki Realizujące Projekty; wybranych aspektów w obszarze rachunkowości.

Na rok 2022 zaplanowano 6 kontroli w zakresie: realizacji zadań związanych z utrzymaniem wód i urządzeń wodnych wynikających z rocznego planu; realizacji zadań w zakresie opłat za usługi wodne; prawidłowości udzielania zamówień publicznych w zakresie zadań inwestycyjnych; finansowania i rozliczania wybranych zadań realizowanych w ramach dotacji na wydatki niewygasające w 2020 r.; ewidencji zakupionych i zlikwidowanych środków trwałych w 2021 r.; prawidłowości ewidencji odpisów aktualizujących w trakcie i na koniec okresu.

Komórką realizującą kontrole wewnętrzne wymienione w planach na lata 2021-2022 był Departament Kontroli i Audytu Wewnętrznego PGW WP.

W latach 2021-2022 Minister polecił – na podstawie art. 356 ust. 2 pkt 7 ustawy – Prawo wodne – przeprowadzenie kontroli nieujętych w planach kontroli, które dotyczyły:

- w 2021 r.²⁵: 1) prawidłowości prowadzenia postępowań administracyjnych w zakresie utrzymania urządzeń melioracji wodnych na podstawie art. 206 ustawy – Prawo wodne we wszystkich regionalnych zarządach gospodarki wodnej (RZGW) oraz 2) sposobu wydawania przez jednostki PGW WP pozwoleń wodnoprawnych pod kątem zgodności z ustaleniami planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza oraz planu zarządzania ryzykiem powodziowym w wybranych RZGW oraz wybranych zarządach zlewni;
- w 2022 r.²⁶: 1) realizacji zadań w zakresie ewidencji urządzeń melioracji wodnych w zakresie etapu zaawansowania wprowadzenia danych do systemów teleinformatycznych ewidencji melioracji wodnych przejętych od poszczególnych marszałków województw zbiorów danych (ewidencji) i uzupełniania oraz porządkowania tych danych w co najmniej 4 jednostkach PGW WP i 2) udzielenia Urzędowi Morskiemu w Gdyni pozwolenia wodnoprawnego na wykonanie urządzeń wodnych w ramach przedsięwzięcia „Budowa falochronu osłonowego w porcie rybackim w Pucku” w kontekście terminowości jego wydawania.

Plan kontroli wewnętrznej PGW WP na 2021 r. zrealizowano w całości. Przeprowadzono także 5 kontroli doraźnych i 9 postępowań wyjaśniających. Kontrole doraźne, oprócz poleconych przez Ministra, dotyczyły realizacji zadań z obszaru przeciwdziałania powodzi i suszy; wykorzystania i rozliczania dotacji udzielonej PGW WP na działalność statutową w 2020 r., a także prawidłowości naliczania składników wynagrodzeń oraz ewidencji czasu pracy pracowników wybranych jednostek organizacyjnych PGW WP.

W ciągu 3 kwartałów 2022 r. podjęto 4 kontrole planowe i 5 kontroli doraźnych. Zakres przedmiotowy kontroli doraźnych obejmował prawidłowość realizacji zamówień publicznych o wartości poniżej 130 000 zł netto w 2021 r., prawidłowość realizacji postępowań w zakresie zatwierdzania taryf w RZGW w Poznaniu w 2021 r., terminowość udzielania pozwoleń wodnoprawnych na wykonanie urządzeń wodnych w ramach przedsięwzięcia „Budowa falochronu osłonowego w porcie rybackim w Pucku”, podjęte czynności dotyczące obniżenia piętrzenia wody w zbiorniku Ruda w ramach realizacji robót budowlanych inwestycji pn. „Przebudowa zbiornika

---

²⁵ Pismem z 1 lutego 2021 r.

²⁶ Pismami z 17 stycznia i 5 maja 2022 r.

wodnego Ruda” oraz poprawność i terminowość prowadzenia postępowań administracyjnych dotyczących pozwoleń wodnoprawnych na wykonanie pomostów, znajdujących się na obszarze RZGW Gdańsk.

(akta kontroli str. 622-694)

Plany kontroli gospodarowania wodami na lata 2021-2022, opracowane w PGW WP, zostały zatwierdzone przez Ministra odpowiednio 11 lutego 2021 r. i 29 grudnia 2021 r. Nie były przedmiotem zmian.

Plan na rok 2021 obejmował 191 kontroli, z których 8 dotyczyło Odry do realizacji przez: RZGW w Gliwicach (5), RZGW w Szczecinie (2) i RZGW we Wrocławiu (1). W planie na rok 2022 r. ujęto 178 kontroli, z których 22 dotyczyły Odry i były zaplanowane przez RZGW w: Gliwicach (14), RZGW w Szczecinie (1) i RZGW we Wrocławiu (7). W planach kontroli gospodarowania wodami wykonywanych przez PGW WP na lata 2021-2022 nie ujęto kontroli planowanych do realizacji przez Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej PGW WP (KZGW), co zostało opisane i ocenione przez NIK w wystąpieniu pokontrolnym KSI.410.005.01.2022 z kontroli nr P/22/040 pt. „Gospodarowanie jeziorami stanowiącymi wody publiczne”.

Zgodnie z poleceniem dyrektora DGWiŻS sprawozdania z realizacji planów kontroli gospodarowania wodami w latach 2021-2022 były przekazywane co kwartał w terminach określonych w pismach dyrektora DGWiŻS. Według sprawozdania rocznego za 2021 r. z realizacji planu kontroli gospodarowania wodami, wykonano 177 kontroli z 191 zaplanowanych i 326 kontroli doraźnych. Ogólna liczba kontroli wyniosła 503, tj. 263,4% planu. KZGW przeprowadził 1 kontrolę doraźną, a RZGW w Gliwicach (ogółem 43, w tym 21 planowanych) wykonał wszystkie kontrole, w tym dotyczące Odry. RZGW w Szczecinie przeprowadził łącznie 20 kontroli, z tego 9 z 20 kontroli ujętych w planie i 11 doraźnych, natomiast nie przeprowadził jednej planowanej kontroli dotyczącej Odry z uwagi na braki kadrowe w wydziale odpowiedzialnym za przeprowadzanie kontroli gospodarowania wodami. RZGW we Wrocławiu wykonał ogółem 45 kontroli, w tym 15 z 18 planowanych, a kontrola dotycząca Odry została przeprowadzona zgodnie z planem.

W sprawozdaniu z realizacji planu kontroli gospodarowania wodami za 3 kwartały 2022 r. podano, że wykonano łącznie 460 kontroli, z tego 141 kontroli ze 178 planowanych i 319 kontroli doraźnych.

(akta kontroli str. 622-623, 695-753)

Minister dokonał rocznej oceny działalności PGW WP za 2020 r. i za 2021 r. – dokumenty te podpisał odpowiednio 30 czerwca 2021 r. i 7 lipca 2022 r. Działalność PGW WP w latach 2020-2021 została oceniona pozytywnie z zastrzeżeniami. Ocen dokonywano biorąc pod uwagę analizę sprawozdania z działalności oraz rocznego sprawozdania finansowego, wyniki bieżącego monitoringu realizacji zadań, wyniki kontroli resortowej i zewnętrznych organów kontroli oraz okresową ocenę skarg i wniosków. W związku z zastrzeżeniami do działania PGW WP Minister zalecił podjęcie działań naprawczych w zakresie: 1) kontroli zewnętrznej, 2) zgód wodnoprawnych, majątku i kontroli, 3) zadań inwestycyjnych oraz zadań związanych z utrzymaniem wód oraz pozostałego mienia Skarbu Państwa związanego z gospodarką wodną, 4) organizacji pracy, 5) kontroli zarządczej. W ocenie za 2021 r. zalecenia kontrolne dotyczyły dodatkowo realizacji zadań w obszarze zaopatrzenia w wodę.

Do oceny działalności za 2020 r. dyrektor Biura Prezesa PGW WP złożył informację o realizacji poleceń zawartych w ocenie. Pismem z 5 sierpnia 2022 r. prezes PGW WP złożył zastrzeżenia i uwagi do rocznej oceny działalności za rok 2021. Zastrzeżenia i uwagi były przedmiotem analizy w Departamencie Kontroli oraz

w wydziałach DGWiŻŚ. W piśmie z 7 października 2022 r. Minister poinformował prezesa PGW WP o pozostawieniu bez zmiany rocznej oceny działalności PGW WP. (akta kontroli str. 754-841)

Prowadzenie spraw z zakresu kontroli gospodarowania wodami w stosunku do PGW WP należało do zadań Wydziału Kontroli Gospodarowania Wodami (WKGW) w DOiKGW²⁷. W DOiKGW sporządzono projekty rocznych planów kontroli gospodarowania wodami wykonywanej przez Ministra w stosunku do PGW WP na lata 2021-2023, o których mowa w art. 335 ust. 2 upw, które zostały zatwierdzone przez Ministra²⁸. Plany na lata 2021-2022 nie były przedmiotem zmian i obejmowały odpowiednio 14 i 25 kontroli. Dwie kontrole ujęte w planie na 2022 r.²⁹ dotyczyły Kanału Gliwickiego³⁰ w RZGW w Gliwicach. Zakresem kontroli objęto korzystanie z wód oraz ochrony zasobów wodnych, przestrzeganie warunków ustalonych w decyzji z 21 października 2014 r. wydanej na podstawie upw, udzielającej pozwolenia wodnoprawnego na piętrzenie wód Kanału Gliwickiego oraz na korzystanie z wód do celów żeglugi, a także inne dokumenty i dane pomiarowe. W sprawie czasu trwania czynności kontrolnych z-ca dyrektora DOiKGW wyjaśniła, że 15 lutego 2022 r. miała miejsce część terenowa kontroli dotyczących Kanału Gliwickiego, a kontrole zakończono w grudniu 2022 r., zgodnie z planem. Czas trwania czynności kontrolnych w przypadku tematów kontroli planowych gospodarowania wodami wynika z:

- równoległego trwania wszystkich kontroli objętych planem,
- obowiązku wielosobowego składu zespołu kontrolnego,
- różnorodności i stopnia skomplikowania zagadnień kontroli, w trakcie kontroli analizowane są wszystkie uwarunkowania udzielonych pozwoleń wodnoprawnych, m.in. dotyczące prowadzonej gospodarki wodnej (w tym ochrony przeciwpowodziowej), hydrologii, prawa budowlanego, budownictwa hydrotechnicznego, żeglugi śródlądowej, organizacji funkcjonowania obiektów, zagadnień prawnych,
- wielkości, wielofunkcyjności i liczby obiektów występujących w temacie kontroli,
- utrudnień logistycznych i czasochłonności wynikającej z usytuowania obiektów kontroli na całym terytorium Polski i to z reguły poza węzłami komunikacyjnymi, przy siedzibie zespołów kontrolnych w Warszawie,
- obciążenia pracowników dokonujących czynności kontrolnych także innymi czasochłonnymi zadaniami.

Wyniki kontroli zawarto w protokołach kontroli z 13 grudnia 2022 r. W obu przypadkach PGW WP zostało obowiązane do usunięcia niżej wymienionych nieprawidłowości:

- 1) w odniesieniu do poz. 21 Planu kontroli:
  - Kontrolowany nie okazał decyzji potwierdzającej przejęcia praw i obowiązków wynikających z pozwolenia wodnoprawnego udzielonego, decyzją Marszałka Województwa Śląskiego nr: 2085/OS/2014 z dnia 21 października 2014 r., znak: OS.WS.7322.134.2014, Regionalnemu Zarządowi Gospodarki Wodnej w Gliwicach, stosownie do wymogów określonych w art. 411 ustawy – Prawo wodne;

²⁷ § 30 ust. 2 pkt 5 regulaminu organizacyjnego MI z 8 stycznia 2021 r. oraz § 11 regulaminów wewnętrznych DOiKGW z 24 czerwca 2021 r. i 25 lipca 2022 r.

²⁸ Plan na rok 2021 został zatwierdzony 9 stycznia 2021, na rok 2022 – 19 listopada 2021 r., a na rok 2023 – 29 listopada 2022 r.

²⁹ Poz. 21 i poz. 22 „Planu kontroli gospodarowania wodami wykonywanej przez ministra właściwego do spraw gospodarki wodnej w 2022 roku”.

³⁰ Na stopniu I Kłodnica oraz na stopniu II Nowa Wieś, usytuowanych na Kanale Gliwickim, gm. Kędzierzyn Koźle, woj. opolskie.

- zobowiązanie nałożone na Kontrolowanego w pkt. IV 1) ww. decyzji dotyczące realizacji niniejszej decyzji zgodnie z warunkami w niej ustalonymi, w tym zgodnie z zatwierdzoną Instrukcją gospodarowania wodą nie jest dostatecznie realizowane. Zauważono liczne przypadki nieutrzymywania w okresie nawigacyjnym (V-X) poziomów wody na górnym stanowisku, co jest podane w pkt. 3.1 Instrukcji gospodarowania wodą – Śluza Kłodnica na Kanale Gliwickim, opracowanej w 2014 r.;
  - zobowiązanie nałożone na kontrolowanego w pkt. IV 2) ww. decyzji dotyczące utrzymywania w należyłym stanie technicznym i pełnej sprawności wszystkich urządzeń i obiektów nie jest dostatecznie realizowane – brak bieżącej realizacji zaleceń zawartych w protokołach kontroli okresowych (rocznej i pięcioletniej) na obiekcie budowlanym – Śluza Kłodnica, wykonywanej na podstawie art. 62 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy – Prawo budowlane;
- 2) w odniesieniu do poz. 22 Planu kontroli:
- Kontrolowany nie okazał decyzji potwierdzającej przejęcia praw i obowiązków wynikających z pozwolenia wodnoprawnego udzielonego decyzją Marszałka Województwa Śląskiego nr 2085/OS/2014 z 21 października 2014 r., znak: OS.WS.7322.134.2014, Regionalnemu Zarządowi Gospodarki Wodnej w Gliwicach, stosownie do wymogów określonych w art. 411 ustawy – Prawo wodne;
  - zobowiązanie nałożone na kontrolowanego w pkt. IV 1) ww. decyzji dotyczące realizacji niniejszej decyzji zgodnie z warunkami w niej ustalonymi, w tym zgodnie z zatwierdzoną Instrukcją gospodarowania wodą nie jest realizowane. Zauważono liczne przypadki nieutrzymywania w okresie nawigacyjnym poziomów wody na górnym stanowisku. Poziomy te są podane w pkt. 7.1 Instrukcji eksploatacji, Część hydrotechniczna, śluza Nowa Wieś na Kanale Gliwickim, opracowanej w 2014 r.;
  - zobowiązanie nałożone na kontrolowanego w pkt. IV 2) ww. decyzji dotyczące utrzymywania w należyłym stanie technicznym i pełnej sprawności wszystkich urządzeń i obiektów nie jest dostatecznie realizowane – od 2019 r. brak bieżącej realizacji zaleceń zawartych w protokołach kontroli okresowych (rocznej i pięcioletniej) na obiekcie budowlanym – Śluza Nowa Wieś, wykonywanej na podstawie art. 62 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy – Prawo budowlane.

Ponadto w związku z informacjami dotyczącymi ewentualnych zrzutów wód ze zbiorników retencyjnych do Odry lub jej dopływów na przełomie lipca i sierpnia 2022 r. oraz zaakceptowaną przez podsekretarza stanu w MI notatką służbową dyrektora DOiKGW z 6 września 2022 r. – DOiKGW prowadziło kontrole doraźne gospodarowania wodami, w stosunku do PGW WP, na obiektach Zbiornik Wodny w Raciborzu i Zbiornik Wodny w Nysie. Zakres przedmiotowy kontroli dotyczył przestrzegania warunków pozwoleń wodnoprawnych, udzielonych odpowiednio decyzją Ministra Infrastruktury z 4 marca 2021 r. i Marszałka Województwa Opolskiego z 17 marca 2017 r. Kontrola gospodarowania wodami, w stosunku do PGW WP, dotycząca gospodarowania wodami na Zbiorniku Wodnym Racibórz zakończyła się 20 lutego 2023 r. W wyniku tej kontroli stwierdzono, na podstawie oględzin w terenie, wyjaśnień PGW WP i analizy dokumentów dotyczących funkcjonowania obiektu, iż: „Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie przestrzega warunków określonych w Pozwoleniu wodnoprawnym udzielonym decyzją Ministra Infrastruktury z dnia 4 marca 2021 r. (...). Obiekt oraz posiadane wyposażenie do obsługi obiektu utrzymywane są w sposób wzorowy.” Uwagi wynikające z kontroli dotyczyły zapewnienia przeszkolenia i uzyskania uprawnień co najmniej przez jeszcze jedną osobę spośród obsługi zbiornika, rozpoczęcia działań projektowo – modernizacyjnych w kierunku opracowania bezpiecznego dla obsługi

zbiornika usuwania obiektów pływających, gromadzących się na kratkach wlotowych i kierownicach i wykonania zabezpieczenia obszaru osuwiska, zgodnie z wykonaną ekspertyzą.

Kontrola gospodarowania wodami w stosunku do PGW WP, dotycząca gospodarowania wodami na Zbiorniku Wodnym Nysa zakończyła się 13 marca 2023 r. W wyniku kontroli stwierdzono, na podstawie oględzin w terenie, wyjaśnień PGW WP i analizy dokumentów decyzji administracyjnych, że: „Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie przestrzega warunki ustalone w pozwoleniu wodnoprawnym udzielonym decyzją Marszałka Województwa Opolskiego z dnia 17 marca 2017 r. (...), Regionalnemu Zarządowi Gospodarki Wodnej we Wrocławiu.”.

Uwagi dodatkowe wynikające z kontroli dotyczyły bieżącej realizacji zaleceń z protokołów kontroli okresowych rocznych i pięcioletnich wykonanych na podstawie art. 62 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane³¹, w celu zapewnienia utrzymania urządzeń wodnych Zbiornika Wodnego Nysa we właściwym stanie dla zachowania funkcji, a także zobowiązania kontrolowanego do wystąpienia do właściwego organu z wnioskiem o potwierdzenie w drodze decyzji przejęcia przez PGW WP praw i obowiązków wynikających z ww. pozwolenia wodnoprawnego, zgodnie z art. 411 upw.

W planie kontroli na rok 2023 ujęto w RZGW we Wrocławiu 8 spraw z lokalizacją kontroli w dorzeczu rzeki Odry, tj. 2 na terenie gminy Wrocław i po jednej na terenie gmin: Oborniki Śląskie – Brzeg Dolny, Otmuchów, Międzyzlesie, Kędzierzyn Koźle, Rudziniec i Krapkowice. W zakresie kontroli ujęto korzystanie z wód i ochronę zasobów wodnych oraz przestrzeganie warunków ustalonych w decyzjach wydanych na podstawie upw.

(akta kontroli str. 472, 475, 526-556, 842-883, 1220-1250, 1973-1992)

Departament Kontroli w MI przeprowadził 2 kontrole planowe i 1 doraźną w PGW WP w 2021 r. Kontrole planowe dotyczyły podejmowania działań przez PGW WP w zakresie przejmowania i inwentaryzacji mienia Skarbu Państwa oraz prawidłowości wydatkowania dotacji celowych z budżetu państwa przez PGW WP. W ramach kontroli doraźnej badano prawidłowość szacowania przez PGW WP kosztów realizacji wybranych inwestycji. W planie kontroli na rok 2022 zaplanowano kontrolę pt. „Realizacja działalności statutowej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie”. Sekretarz stanu w MI oświadczył, że kontrola ta jest w trakcie realizacji i obejmuje swoim zakresem działania statutowe podejmowane również w stosunku do rzeki Odry. W latach 2021-2022 nie przeprowadzono zadań audytowych w PGW WP.

(akta kontroli str. 472, 884-888)

Na podstawie art. 328 ust. 2 ustawy – Prawo wodne PGW WP oraz inne podmioty w zakresie swojej właściwości, zostały zobowiązane do sporządzania rocznych sprawozdań z realizacji działań zawartych m.in. w planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy za rok poprzedni i przekazywania tych sprawozdań Ministrowi w terminie do dnia 28 lutego roku następnego, a Minister, zgodnie z art. 328 ust. 1 ww. ustawy, został zobowiązany do monitorowania realizacji tych działań. Zakres treści sprawozdania został określony w rozporządzeniu Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z 14 grudnia 2018 r. w sprawie zakresu informacji z realizacji działań zawartych w planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy, planach zarządzania ryzykiem powodziowym i programie ochrony wód morskich³². PGW WP, będąc jednym z podmiotów zobowiązanych do przekazania corocznego sprawozdania, przekazało w terminie formularze sprawozdawcze za 2020 r. i 2021 r.

³¹ Dz. U. z 2021 r. poz. 2351, ze zm.

³² Dz. U. poz. 2390.

3 listopada 2022 r. zastępca dyrektora DGWiŻŚ – jako przedstawiciel zamawiającego – dokonała odbioru Raportu podsumowującego monitoring realizacji działań³³, zawierającego 3 odrębne części stanowiące jedną całość, w tym raport podsumowujący monitoring realizacji działań ujętych w planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy/ programie wodno-środowiskowym kraju na podstawie danych pozyskanych przez zamawiającego za rok 2021 wraz z załącznikami. W raporcie zapisano m.in., że:

- Analiza kompletności i poprawności przekazanych i zweryfikowanych sprawozdań wskazała, że za rok 2021 zostało złożonych 536 sprawozdań przez 2 494 ,tj. 21,5% podmiotów zobowiązanych do ich składania.. Biorąc pod uwagę dodatkową informację, że 640 podmiotów zobowiązanych przekazało puste sprawozdania (brak realizacji działań) – wskaźnik ten wynosi 47,2%. Z 8279 przekazanych rekordów zawartych w 536 sprawozdaniach wykluczono 1266 rekordów nieuzupełnionych i do dalszych analiz przyjęto 7013 rekordów. Odrzucone rekordy stanowią 15,% wszystkich działań, które nie zostały opisane w sprawozdaniu. Spośród wszystkich 7013 działań – 3735 realizowano zgodnie z harmonogramem, 840 realizowano niezgodnie z harmonogramem, a dla 2434 – brak informacji (niewypełnione).
- Ze względu na fakt, że przekazane sprawozdania dotyczyły jedynie 6 z 10 obszarów dorzeczy, dla których opracowano aktualizacje planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy, analizy przedstawiono w odniesieniu do 6 obszarów. Z 7013 analizowanych rekordów z dorzeczy, 3114 dotyczyło obszaru dorzecza Odry.
- W raporcie dla jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) na obszarach dorzeczy określono liczbę działań ujętych w sprawozdaniach w odniesieniu do kategorii działań. Dla JCWP 2801 działań dotyczyło obszaru dorzecza Odry, w tym 41% dotyczyło działań w kategorii „Gospodarka komunalna w JCWP”, 24,4% – w kategorii „Działania kontrolne w JCWP”, 18,0% – w kategorii „Działania organizacyjno-prawne i edukacyjne w JCWP”. Dla JCWP na obszarze dorzecza Odry status realizacji dla 857 działań (30% wszystkich działań) oznaczono jako zakończone, dla 739 (26,4%) podmioty wpisały „w trakcie realizacji”, 672 (24,0%) – to działania ciągle, 392 (14,0%) – były nierozpoczęte, 47 (2%) – w trakcie przygotowania, a 94 rekordy były puste. Ponad połowa działań nierozpoczętych (76%) odnotowała opóźnienia w zakładanym czasie realizacji. Opóźnienia dotyczą też 17% realizowanych działań i 33% działań będących w trakcie przygotowania.
- W raporcie nie podano informacji o realizowanych działaniach w poszczególnych JCWP.
- W raporcie brak było odniesienia do działań podjętych w okresie od daty wejścia w życie rozporządzeń Rady Ministrów z 18 października 2016 r., którymi przyjęto aktualizacje planów gospodarowania wodami na obszarach 10 dorzeczy, w tym PGW³⁴ do 2020 r.

Naczelnik Wydziału Polityki Wodnej (WPW) w DGWiŻŚ wyjaśniła, że w okresie od wejścia w życie aktualizacji PGW do 2022 r. był to jedyny raport zlecony do wykonania

³³ Raport podsumowujący monitoring realizacji działań ujętych w: planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy/programie wodno-środowiskowym kraju, - planach zarządzania ryzykiem powodziowym, - programie ochrony wód morskich, na podstawie danych sprawozdanych za rok 2021.

³⁴ Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzeczy Ucker, Wisły, Świeżej, Niemna, Dniestru, Dunaju, Jarft, Łaby, Pregoly oraz Odry weszły w życie w listopadzie i grudniu 2016 r. – Dz. U. poz. 1818, 1911, 1914, 1915, 1917, 1918, 1919, 1929, 1959 i 1967- uchylone z dniem 22 marca 2023 r. na podstawie art. 566 ust. 2a ustawy – upw oraz obwieszczenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 grudnia 2016 r. o sprostowaniu błędów – Dz. U. poz. 1958.

przez Ministra Infrastruktury. Oprócz tego dokumentu wykonano „Ocena postępu we wdrażaniu programów działań dla JCWP i JCWPd z aktualizacji programu wodnośrodowiskowego kraju (aPWŚK), która została wykonana w 2018 r. na zlecenie dawnego KZGW, a odebrana przez PGW WP. Raport nie został wykorzystany przy opracowaniu II aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy, ponieważ powstał znacznie później niż zakończono prace nad II aktualizacją ww. planów.

(akta kontroli str. 1143-1217, 1781-1782)

Dyrektor DGWiŻŚ wyjaśniła, że: „Szczegółowy zakres informacji koniecznych do sporządzania planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy określa rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 4 października 2019 r. w sprawie szczegółowego zakresu opracowywania planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy. Rozporządzenie to nie wskazuje raportu podsumowującego monitoring realizacji działań ujętych m.in. w planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy, jako obowiązkowego dokumentu źródłowego planów gospodarowania wodami, toteż termin realizacji raportu nie miał w tym kontekście znaczenia. Analizy wykonane w ramach raportu podsumowującego monitoring realizacji działań ujętych m.in. w planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy będą mogły zostać wykorzystane w kolejnych aktualizacjach planów gospodarowania wodami, w tym III aPGW, w przypadku której prace właśnie się rozpoczynają. Poza wskazanymi wyżej analizami, celem zamówienia było także opracowanie rekomendacji (osobne opracowanie) dotyczących formularza sprawozdań z realizacji m.in. w planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy / programie wodno-środowiskowym kraju oraz rekomendacji dotyczących współpracy z podmiotami wskazanymi w art. 328 ustawy - Prawo wodne, realizującymi te działania, w celu przypomnienia obowiązku ustawowego w tym zakresie oraz podniesienia poziomu wiedzy na temat aPGW/aPWŚK, PZRP, POWM, niezbędnej do prawidłowej realizacji obowiązku sprawozdawczego. Efekty tej części zadania również zostaną wykorzystane w kolejnym cyklu planistycznym.”.

W sprawie przyczyn niezapewnienia w raporcie podsumowującym monitoring realizacji działań ujętych m.in. w planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy /programie wodno-środowiskowym kraju:

- ujęcia analizy poszczególnych jcwr i działań, które były zaplanowane dla poszczególnych jcwr – zgodnie z układem zastosowanym w aktualizacji PGW Odra z 2016 r.
- ujęcia stanu realizacji działań, zadań, kosztów i ich efektów uzyskanych do 31 grudnia 2020 r., a następnie do 31 grudnia 2021 r. a także w porównaniu do tych wielkości ujętych w PGW.

Dyrektor DGWiŻŚ wyjaśniła: „Celem opracowania raportu podsumowującego monitoring realizacji działań ujętych m.in. w planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy było uzyskanie czytelnego i przejrzystego przeglądu realizacji działań ujętych w ww. planie z uwzględnieniem informacji dotyczących kategorii, grupy i rodzaju realizowanych działań, lokalizacji, gdzie te działania są prowadzone, stopnia zaawansowania realizacji działań, kosztów realizacji działań oraz źródeł ich finansowania. Przeprowadzenie niektórych analiz nie było możliwe ze względu na małą ilość danych lub błędy w wypełnionych przez podmioty formularzach sprawozdawczych. Należy zauważyć, iż sposobu przygotowania raportu nie określają żadne przepisy prawa unijnego ani krajowego, zatem nie było obowiązku jego przygotowania zgodnie z układem zastosowanym w aktualizacji PGW Odra z 2016 r. Ponadto wyjaśniła, że : „Sposobu przygotowania raportu nie określają żadne przepisy prawa unijnego ani krajowego, zatem nie było konieczności ujęcia w nim stanu realizacji działań, zadań, kosztów i ich efektów uzyskanych do 31 grudnia 2020 r.,

a następnie do 31 grudnia 2021 r., a także w porównaniu do tych wielkości ujętych w 6-letniej aktualizacji PGW Odra z 2016 r.”.

(akta kontroli str. 1141-1217, 1784, 1790)

Naczelnik WPW w DGWiŻŚ poinformowała o podjętych działaniach w celu uzyskania pełnej liczby sprawozdań z realizacji działań ujętych w PGW od podmiotów do tego zobowiązanych oraz wyjaśniła:

- „Po upływie terminu nie przypominało o obowiązku sprawozdawczym podmiotom zobowiązanym do przekazania sprawozdania z powodu innych bieżących obowiązków pracowników i ograniczonego składu osobowego Wydziału.”.
- Monitorowanie realizacji działań podstawowych i uzupełniających w poszczególnych latach po uchwaleniu przez Radę Ministrów PGW odbywało się na podstawie art. 328 upw. „Polega na zbieraniu sprawozdań przekazanych przez podmioty zobowiązane do ich przekazania.”.

(akta kontroli str. 891, 903, 1141-1217, 1781)

Minister nie podjął działań mających na celu dokonanie zmian w przepisach upw aby uzyskać uprawnienia do skutecznego egzekwowania obowiązku przekazywania mu przez zobowiązane do tego podmioty rocznych sprawozdań z realizacji działań zawartych m.in. w PGW, a także egzekwowania kompletności przedkładanych sprawozdań. (Szczegółowy opis w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”).

(akta kontroli str. 1141-1217, 1781, 1785, 1792)

Według PGW obszar dorzecza Odry położony jest na obszarze 118 015 km², a długość głównego cieką wynosi 840 km (742 km na terytorium Polski). Na obszarze dorzecza znajduje się 1735 jcw. Do głównych sposobów użytkowania wód należy pobór wody na cele komunalne i gospodarcze, technologiczne i chłodnicze oraz na cele rolnictwa, rybactwa i wędkarstwa, żegluga śródlądowej, turystyki oraz rekreacji wodnej. Główne oddziaływania antropogeniczne to zrzuty ścieków komunalnych i przemysłowych, zanieczyszczenia obszarowe, odwadnianie kopalń, zaburzenie reżimu hydrologicznego, zmiany hydromorfologiczne i hydrologiczne (regulacja rzek, wały przeciwpowodziowe). Spośród 1735 jcw 1118 miała status „naturalny”, 559 – silnie zmieniona część wód, a 58 – sztuczna część wód.

Na obszarze dorzecza Odry wyznaczono 1 117 jcw zagrożonych nieosiągnięciem celów środowiskowych, a 896 jcw została zaplanowana do monitorowania bezpośredniego.

W wyniku oceny stanu/potencjału ekologicznego, stanu chemicznego i stanu ogólnego wszystkich 1735 jcw (za lata 2010-2012) ustalono:

- stan/potencjał ekologiczny 563 jcw oceniono jako dobry lub powyżej dobrego (w tym 331 ocen z przeniesienia), a 1172 jcw – jako poniżej dobrego (w tym 652 ocen z przeniesienia);
- stan chemiczny 919 jcw oceniono jako dobry (w tym 847 ocen z przeniesienia), a 816 jcw rzecznych – jako poniżej dobrego (w tym 698 ocen z przeniesienia);
- stan ogólny jcw oceniono jako dobry (w tym 347 ocen z przeniesienia), a 1369 jcw rzecznych – jako zły (w tym 792 ocen z przeniesienia).

Dla 1735 jcw na obszarze dorzecza Odry zaplanowano 6975 działań podstawowych i 1886 działań uzupełniających. Najczęściej wskazywano działania z kategorii gospodarki komunalnej (1727 jcw), następnie z kategorii działań organizacyjno-prawnych i edukacyjnych (976 jcw), z kategorii działań kontrolnych (736 jcw), kategorii monitoringu (507 jcw), kształtowania stosunków wodnych oraz ochrony ekosystemów od wód zależnych (w tym morfologia i zachowanie ciągłości biologicznej cieków) – 117 jcw i rolnictwa (95 jcw).

Szczegółowym badaniem objęto 17 jcwr³⁵ znajdujących się na obszarze rzeki Odry i Kanału Gliwickiego. Stan 15 jcwr był zły, a tylko dwóch – dobry. Wszystkie (17) jcwr były monitorowane. Celami środowiskowymi były dobry stan lub potencjał ekologiczny oraz dobry stan chemiczny. Wyznaczono 15 jcwr, dla których ryzyko nieosiągnięcia celów środowiskowych oceniono jako zagrożone, a dla 2 jcwr ryzyko to oceniono jako niezagrażone. Z powodu braku możliwości technicznych dla 14 jcwr przedłużono termin osiągnięcia celów środowiskowych do 2027 r., a dla 1 jcwr – do 2021 r. W 2 jcwr niezagrażonych nieosiągnięciem celów środowiskowych dobry stan osiągnięto w 2015 r. Na obszarze 17 jcwr zaplanowano działania podstawowe, a w przypadku 15 – również działania uzupełniające zmierzające do poprawy lub utrzymania dobrego stanu wód. Do działań podstawowych zaliczono:

- działania wynikające z konieczności porządkowania systemu gospodarki ściekowej (dla 17 jcwr),
- realizację KPOŚK (dla 15 jcwr),
- dostęp do informacji (dla 3 jcwr),
- ograniczenie odpływu biogenów z terenów rolniczych (dla 1 jcwr),
- kontrola użytkowników prywatnych i przedsiębiorstw (dla 1 jcwr).

Działania uzupełniające obejmowały:

- opracowanie warunków korzystania z wód zlewni (dla 6 jcwr),
- weryfikację Programu ochrony środowiska dla gminy (dla 6 jcwr),
- przegląd pozwoleń wodnoprawnych (dla 6 jcwr),
- zapewnienie ciągłości rzek i potoków przez udrożnienie obiektów stanowiących przeszkodę dla migracji ryb (dla 5 jcwr),
- indywidualne ustalenie celu środowiskowego (dla 1 jcwr).

W PGW zidentyfikowano 6 przyczyn zagrożenia dla wszystkich zagrożonych jcwr na obszarze dorzecza Odry: rolnictwo, gospodarkę komunalną, przemysł, niską emisję, nierozpoznaną presję i hydromorfologię.

(akta kontroli str. 1568-1588)

W Ministerstwie nie zapewniono pełnego monitorowania realizacji działań, zawartych w PGW, który został zatwierdzony przez Radę Ministrów i opublikowany w grudniu 2016 r. (Szczegółowy opis w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”).

(akta kontroli str. 1141-1142, 1549-1567, 1781-1782, 1785, 1792-1794)

W odpowiedzi na pytanie czy w okresie do 2022 r. zostały podjęte działania podstawowe i uzupełniające na obszarze 17 jcwr na podstawie aktualizacji PGW, a jeśli tak, to które działania, jaki był ich efekt i na jakim obszarze – zastępca dyrektora DGWiŻŚ oświadczyła: „Zgodnie z art. 328 ustawy (...) – Prawo wodne oraz w oparciu o obowiązujące Rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 14 grudnia 2018 r. w sprawie zakresu informacji z realizacji działań zawartych w planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy, planach zarządzania ryzykiem powodziowym i programie ochrony wód morskich (...), Wody Polskie oraz wojewodowie, marszałkowie województw, wójtowie, burmistrzowie lub prezydenci miast i dyrektorzy urzędów morskich przedkładają ministrowi właściwemu do spraw gospodarki wodnej corocznie, w terminie do dnia 28 lutego, sprawozdanie z realizacji działań ujętych w ww. dokumentach. Zgodnie z ustawą (...) – Prawo wodne PGW Wody Polskie przedkładają ministrowi właściwemu do spraw gospodarki wodnej corocznie, w terminie do dnia 30 czerwca, sprawozdanie z realizacji krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych. Zebrane od gmin informacje

³⁵ O kodzie: RW6000011513, RW6000191139, RW600019117159, RW60001911759, RW60002111799, RW60002113337, RW60002113399, RW600021137579, RW6000211511, RW60002115379, RW6000211739, RW60002117999, RW60002119199, RW6000211971, RW6000211999, RW6000011659, RW60000117169.

sprawozdawcze dotyczą wyposażenia aglomeracji w systemy kanalizacji zbiorczej, oczyszczalnie ścieków komunalnych, postępu w realizacji przedsięwzięć oraz ilości ścieków wytworzonych na obszarze aglomeracji i jakości ścieków oczyszczonych i odprowadzonych do wód lub do ziemi. Analiza postępu wdrażania działań podstawowych i uzupełniających opracowanych na aPGW i ujętych w aPWŚK została dokonana wraz z weryfikacją danych (obejmujących okres od stycznia 2016 r. do grudnia 2018 r.) pozyskanych na potrzeby raportu sporządzonego w 2018 roku w ramach projektu pn.: „Ocena postępu we wdrażaniu programów działań wraz ze sporządzeniem raportu dla KE (z I aktualizacji PWŚK)”. Termin kolejnego sprawozdania o postępach we wdrażaniu działań zawartych w PGW przypada na 2024 r.

W odpowiedzi na pytanie czy w okresie do 2022 r. dokonywano analizy przyczyn zagrożeń osiągnięcia celów środowiskowych, o których mowa w art. 325 ust. 1 pkt 1 upw, na obszarze 17 jcwr objętych badaniem szczegółowym – zastępca dyrektora DGWiŻŚ oświadczyła: „Analiza przyczyn zagrożenia osiągnięcia celów środowiskowych (dla wszystkich JCWP na obszarze kraju) została wykonana w ramach opracowania „Analiza znaczących oddziaływań antropogenicznych wraz z oceną ich wpływu na stan wód oraz oceną ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych” (PGW WP, 2020 r.), którego wyniki zostały zaktualizowane w 2021 r. w związku z przekazaniem przez GIOŚ wyników oceny stanu wód za lata 2014-2019. (...) Wyniki opracowania „Analiza znaczących oddziaływań...” zostały wprowadzone do projektu II aktualizacji Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (...) w Załączniku nr 1 do II aPGW w kolumnach: „Ocena ryzyka zagrożona/niezagrożona”, „Presje znaczące” oraz „Rodzaj presji”. Należy podkreślić, że ww. opracowanie zostało wykonane przy użyciu nowego wykazu JCWP w Polsce, wg którego 15 JCWP dotyczy bezpośrednio rzeki Odry i Kanału Gliwickiego.”

W odpowiedzi na pytanie czy w wyniku analizy przyczyn zagrożeń podejmowano działania uzupełniające, o których mowa w art. 324 ust. 4 upw na obszarze 17 jcwr objętych badaniem szczegółowym oraz jakie działania uzupełniające podjęto i w których ww. jcwr (z 17) – zastępca dyrektora DGWiŻŚ oświadczyła: „Działania uzupełniające, o których mowa w art. 324 ust. 4, wprowadza się do PGW lub jego aktualizacji, jeżeli wyniki monitoringu wód lub innych danych wskazują, że zagrożone jest osiągnięcie celów środowiskowych, a z analiz wynika, że działania podstawowe nie są wystarczające. Zestawy działań dla JCWP rzecznych (załącznik nr 13 II aPGW) zawiera działania uzupełniające przypisane do poszczególnych jednolitych części wód. W katalogu działań dla poszczególnych kategorii wód (załącznik nr 12 II aPGW) wyjaśniono sposób przypisania tych działań przy uwzględnieniu rodzaju presji występujących w zlewni (kolumna „Zastosowanie”). (...) Działania te zostaną podjęte po wejściu w życie aktualizacji rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (II aPGW). Działania uzupełniające zaplanowano w 13 JCWP. Katalog działań krajowych, który stanowi zbiór możliwych do zrealizowania działań na poziomie krajowym, ukierunkowanych na osiągnięcie celów środowiskowych poprzez eliminację presji wpływającej na stan wód, zawiera również działania uzupełniające (załącznik nr 11 do II aPGW).”

Nie wprowadzono do aktualizacji PGW zmian wynikających z konieczności wprowadzenia działań uzupełniających na obszarze 17 jcwr objętych badaniem szczegółowym, gdyż – jak oświadczyła zastępca dyrektora DGWiŻŚ – „Zgodnie z przepisami ustawy – Prawo wodne dodatkowe działania wynikające z analizy przyczyn zagrożeń osiągnięcia celów środowiskowych zostały wprowadzone do projektu II aktualizacji planów gospodarowania wodami.”

Na pytanie w jaki sposób wykorzystano informacje wynikające z analizy przyczyn zagrożeń osiągnięcia celów środowiskowych na obszarze 17 jcwr objętych badaniem

szczegółowym – zastępca dyrektora DGWiŻŚ oświadczyła: „Wyniki opracowania „Analiza znaczących oddziaływań antropogenicznych wraz z oceną ich wpływu na stan wód oraz oceną ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych” (PGW WP, 2020 r.), zawierające analizę przyczyn zagrożenia osiągnięcia celów środowiskowych, zostały wprowadzone do projektu II aktualizacji Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry w Załączniku nr 1.(...). Na tej podstawie wskazano działania podstawowe i uzupełniające do zastosowania w poszczególnych JCWP zgodnie z podejściem przedstawionym w załączniku nr 12 do II aPGW.”.

W sprawie informowania właściwych organów o konieczności dokonania dodatkowego przeglądu udzielonych pozwoleń wodnoprawnych wskazując przyczyny zagrożeń osiągnięcia celów środowiskowych na obszarze 17 jcw objętych badaniem szczegółowym i zakresu tych przeglądów – zastępca dyrektora DGWiŻŚ oświadczyła: „Obecnie na obszarze dorzecza Odry obowiązuje aktualizacja Planów gospodarowania wodami (aPGW) opublikowana w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz. U. 2016, poz. 1967), który jest podstawowym dokumentem planistycznym w dziedzinie gospodarowania wodami. Stanowi podstawę do podejmowania działań, aktualizowany jest co 6 lat. W dokumencie towarzyszącym, jakim jest Program wodnośrodowiskowy kraju (aPWŚK), zawarte są działania podstawowe i uzupełniające w odniesieniu do poszczególnych jednolitych części wód, w tym działania polegające na dokonaniu dodatkowego przeglądu pozwoleń wodnoprawnych. Działania te są przypisane do konkretnej JCWP oraz podane są podmioty odpowiedzialne za ich realizację. Ponadto, na podstawie art. 328 ustawy (...) – Prawo wodne, Ministerstwo Infrastruktury co roku zwraca się do PGW WP oraz wojewodów, marszałków województw, wójtów, burmistrzów lub prezydentów miast i dyrektorów urzędów morskich z prośbą o przedłożenie w terminie do dnia 28 lutego sprawozdania z realizacji ww. działań. Stanowi to dodatkową formę nadzorowania i poinformowania podmiotów, w tym organów właściwych w sprawach pozwoleń wodnoprawnych. Na potrzeby opracowania kolejnej (drugiej) aktualizacji planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (II aPGW) przeprowadzono analizę presji dla poszczególnych JCWP na poziomie ogólnokrajowym – w ramach pracy pn. „Analiza znaczących oddziaływań antropogenicznych wraz z oceną ich wpływu na stan wód oraz oceną ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych” wykonanej na zamówienie PGW WP KZGW. Wyniki tej analizy stanowiły podstawę zaprogramowania dla JCWP odpowiednich działań w ramach zestawów działań, w tym działania polegającego na przeprowadzeniu dodatkowego przeglądu pozwoleń wodnoprawnych. Zatem o koniecznościach przeprowadzenia dodatkowych przeglądów pozwoleń wodnoprawnych organy właściwe w sprawach pozwoleń wodnoprawnych zostaną zobowiązane w wyniku publikacji Rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (II aPGW).”.

16 listopada 2022 r. Minister podpisał rozporządzenie w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, które zostało opublikowane w formie załącznika do ww. rozporządzenia³⁶ i weszło w życie 24 lutego 2023 r. Zgodnie z ww. załącznikiem obszar dorzecza Odry położony jest na obszarze 118 030km², główną rzeką obszaru dorzecza jest Odra o długości 742 km w granicach Polski. Na obszarze dorzecza znajduje się 1272 jcw. Do głównych sposobów użytkowania wód należy pobór wody na cele komunalne, przemysłowe – w tym na cele technologiczne i chłodnicze, oraz na cele rolnictwa, rybactwa i wędkarstwa, żeglugi śródlądowej, turystyki oraz rekreacji wodnej. Zidentyfikowane presje

³⁶ Dz. U. poz. 335, dalej: „aPGW”.

znaczące to zrzuty ścieków komunalnych i przemysłowych (presje fizykochemiczne i chemiczne), zanieczyszczenia obszarowe, odwadnianie kopalń, zaburzenie reżimu hydrologicznego, takie jak regulacja rzek, obwałowania, przerzuty międzyzlewniowe (presje na elementy biologiczne i hydromorfologiczne), zanieczyszczenia związane z turystyką i rekreacją.

Na obszarze dorzecza Odry znajduje się 1205 jcwr, tj. 95% zagrożonych nieosiągnięciem celów środowiskowych. W ramach sieci monitoringu na lata 2022-2027 na obszarze dorzecza Odry zaplanowano łącznie 1 267 ppk monitorujących 1 257 spośród 1 291 JCWP rzecznych, w tym JCWP zbiornikowych, co oznacza, że 97,4% JCWP rzecznych i zbiornikowych powinno zostać objętych przynajmniej jednym rodzajem monitoringu. Tym samym, w porównaniu do zaplanowanej na obszarze dorzecza Odry sieci monitoringu w PGW (cykl planistyczny 2016-2021) nastąpił wzrost liczby JCWP planowanych do objęcia monitoringiem (w stosunku do ogólnej liczby JCWP rzecznych i zbiornikowych) o 45,7%. W skali kraju monitoringiem na lata 2022- 2027 będzie objętych 96,9% JCWP rzecznych i zbiornikowych.

Pismem z 3 listopada 2022 r. dyrektor DGWiŻŚ przekazała do PGW WP prośbę o wykonanie w trybie pilnym przeglądu pozwoleń wodnoprawnych, w szczególności w zakresie wprowadzania ścieków do wód, w tym wprowadzania ścieków do urządzeń wodnych, pod kątem warunków ustalonych w przedmiotowych pozwoleniach w zakresie wskaźników świadczących o zasoleniu wód.

Pismem z 16 lutego 2023 r. Dyrektor Departamentu Usług Wodnych PGW WP poinformowała DGWiŻŚ w MI o efektach przeprowadzonego przez PGW WP przeglądu pozwoleń wodnoprawnych wraz z informacją o liczbie zidentyfikowanych podmiotów odprowadzających ścieki o podwyższonym zasoleniu, zlokalizowanych w dorzeczu Odry i Wisły. Z informacji wynikało, że przegląd ten został zakończony w 82 przypadkach, w przeważającej liczbie przypadków nie stwierdzono naruszenia warunków ustalonych w pozwoleniu wodnoprawnym. W stosunku do pozostałych pozwoleń wodnoprawnych procedura ich przeglądu jest w trakcie. Natomiast w kwestii dotyczącej liczby zidentyfikowanych podmiotów odprowadzających ścieki o podwyższonym zasoleniu, z informacji uzyskanych od Dyrektorów RZGW w Rzeszowie, w Krakowie, w Lublinie, w Warszawie, w Gdańsku, w Szczecinie, we Wrocławiu i w Gliwicach wynika, iż organy Wód Polskich na obszarze działania ww. RZGW zidentyfikowały 30 podmiotów odprowadzających ścieki o podwyższonym zasoleniu, zlokalizowanych w dorzeczu Odry i Wisły.

Ponadto 20 marca 2023 r. Dyrektor Biura Prezesa PGW WP poinformowała zastępcę dyrektora DGWiŻŚ MI, że „W 2022 r. na potrzeby analizy wpływu wód z asolonych na jakość rzeki Odry, przy wykorzystaniu inwentaryzacji rzeczywistej emisji ścieków oraz danych monitoringowych zbudowano model matematyczny umożliwiający bilansowanie wód zasolonych w profilu podłużnym rzeki. Przedmiotowe narzędzie to przyczyni się weryfikacji wpływu emisji ścieków na jakość wód w Odrze oraz identyfikację miejsc lub zrzutów, które w największym stopniu wpływają na jakość wód w odbiorniku. W 2023 r. kontynuowano prace związane z ww. modelem, uszczegóławiając informacje w zakresie rzutów ścieków.”.

(akta kontroli str. 410-411, 1569, 1578-1581, 1925,1967)

W sprawie cofnięcia pozwolenia wodnoprawnego przez właściwe organy lub ograniczenia dopuszczalnej ilości ścieków/wód zasolonych do Odry i jej dopływów w celu zapobieżenia zagrożeniu osiągnięcia celów środowiskowych w okresie objętym kontrolą – dyrektor DGWiŻŚ wyjaśniła: „Zgodnie z przepisem art. 415 pkt 7 ustawy – Prawo wodne pozwolenie wodnoprawne można cofnąć lub ograniczyć bez odszkodowania, jeżeli nastąpiło zagrożenie osiągnięcia celów środowiskowych i jest to uzasadnione danymi z monitoringu wód oraz wynikami dodatkowego przeglądu pozwoleń wodnoprawnych, o którym mowa w art. 325 ust. 1 pkt 2 pr.w. Ponadto,

zgodnie z art. 415 ust. 3 pr.w. Wody Polskie przekazują ministrowi właściwemu do spraw gospodarki wodnej zbiorczą informację o pozwoleniach wodnoprawnych, które zostały cofnięte lub ograniczone w celu zapobieżenia zagrożeniu osiągnięcia celów środowiskowych, o których mowa w art. 56, art. 57, art. 59 oraz w art. 61 pr.w., za rok poprzedni, w terminie do dnia 30 czerwca. Wobec powyższego informuję, iż w roku 2021 organy Wód Polskich nie prowadziły postępowań w sprawie cofnięcia i ograniczenia pozwoleń wodnoprawnych ze względu na fakt niewystąpienia przesłanek koniecznych do podjęcia takich działań, natomiast informacja za rok 2022 nie została jeszcze przekazana ministrowi właściwemu do spraw gospodarki wodnej.”.

(akta kontroli str. 1785, 1794-1795)

W Ministerstwie nie dokonywano analiz pozwalających na ocenę stopnia realizacji działań wynikających z PGW w odniesieniu do jcwr.

(akta kontroli str. 1141-1142, 1549-1567, 1781-1782, 1785, 1792-1794)

Naczelnik WPW w DGWiŻŚ wyjaśniła, że w czasie obowiązywania PGW w Wydziale nie dokonywano analizy przyczyn zagrożeń osiągnięcia celów środowiskowych, o których mowa w art. 325 ust. 1 upw na obszarze dorzecza Odry, ponieważ działania te należą do obowiązków podmiotu odpowiedzialnego za opracowanie PGW na obszarze dorzeczy, tj. PGW WP.

(akta kontroli str. 1782)

W sprawie powodów niedokonywania analizy przyczyn zagrożeń osiągnięcia celów środowiskowych lub przyczyn nieosiągnięcia celów środowiskowych, o których mowa w art. 325 ust. 1 pkt 1 upw na obszarze dorzecza Odry do zakończenia opracowania aPGW w 2022 r. dyrektor DGWiŻŚ wyjaśniła: „Analiza przyczyn zagrożeń nieosiągnięcia celów środowiskowych została wykonana w ramach pracy pn. „Analiza znaczących oddziaływań antropogenicznych wraz z oceną ich wpływu na stan wód oraz oceną ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych”, a dodatkowe przeglądy pozwoleń zostały wskazane w zestawie działań IIaPGW. Natomiast analiza przyczyn nieosiągnięcia celów środowiskowych została wykonana bezpośrednio na potrzeby II aktualizacji planów gospodarowania wodami. Jej wyniki zostały przedstawione w rozdziale 9 załącznika do rozporządzenia w sprawie planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, które zostanie opublikowane (według informacji Rządowego Centrum Legislacji) 15 marca 2023 r.

W sprawie powodów uznania w DGWiŻŚ, że analiza przyczyn zagrożeń osiągnięcia celów środowiskowych należy do zadań PGW WP, skoro zgodnie z art. 325 ust. 3 ustawy – Prawo wodne to minister właściwy do spraw środowiska dokonuje przedmiotowej analizy dyrektor DGWiŻŚ wyjaśniła: „Przyjęta w lipcu 2017 r. nowelizacja ustawy – Prawo wodne wprowadziła zmiany w zakresie kompetencji jednostek odpowiedzialnych za wykonywanie analizy przyczyn zagrożeń nieosiągnięcia celów środowiskowych oraz przeglądów pozwoleń wodnoprawnych. Ze względu na krótki czas stosowania nowego art. 325 ustawy – Prawo wodne w aPGW (nowa ustawa – Prawo wodne weszła w życie 1 stycznia 2018 r.) analiza przyczyn tych zagrożeń została wykonana w ramach pracy pn. „Analiza znaczących oddziaływań antropogenicznych wraz z oceną ich wpływu na stan wód oraz oceną ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych”, zleconej w 2018 r. przez PGW WP, które (jako następcą prawny d. Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej) dysponowało środkami na ten cel. Dodatkowe przeglądy pozwoleń zostały wskazane w zestawie działań II aPGW.”.

(akta kontroli str. 1785, 1792, 1794)

Dyrektor DGWiŻŚ wyjaśniła, że do oceny ryzyka zagrożenia osiągnięcia celów środowiskowych wykorzystano dane pochodzące z lat 2014-2019, jedynie dane dotyczące wielkości przepływów i stanów wód są starsze i dotyczą okresu 2010-2018:

- dane zgromadzone w bazie danych o presjach antropogenicznych – dane z 2016 r., natomiast dane o wielkości poborów wód i zrzutów zostały zaktualizowane o dane z 2019 r.;
- dane z monitoringu Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska (GIOŚ) z okresu 2014-2019, a w uzasadnionych przypadkach z okresu 2011-2014 (Państwowy Monitoring Środowiska);
- dane charakteryzujące zlewnię: dane z lat 2018-2019, natomiast dane o wielkości przepływów z okresu 2010-2018;
- dane z pracy „Przegląd i weryfikacja metodyk wyznaczania silnie zmienionych i sztucznych części wód powierzchniowych wraz ze wstępnym i ostatecznym wyznaczeniem” – 2019 r.;
- cele środowiskowe dla wód oraz dla obszarów chronionych – 2019 r.

(akta kontroli str. 1569, 1579-1580, 1785, 1794)

Jak wyjaśniła naczelnik WPW w DGWiŻŚ Inspekcja Ochrony Środowiska nie uzgadniała konieczności poddania przeglądowi programy monitoringu wód. Zastępca dyrektora DGWiŻŚ oświadczyła, że przepisy polskiego prawa nie wskazują na konieczność uzgadniania programów monitoringu wód z ministrem właściwym do spraw gospodarki wodnej. Zgodnie z art. 23 ust. 18 i 20 ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska³⁷, zakres zadań państwowego monitoringu środowiska (PMŚ), w którego skład wchodzi m.in. program monitoringu wód, jest określony w wieloletnich strategicznych programach państwowego monitoringu środowiska i wykonawczych programach państwowego monitoringu środowiska, które podlegają zatwierdzeniu przez ministra właściwego do spraw klimatu. Program PMŚ jest wypełnieniem obowiązku zawartego w art. 4a ust. 1 pkt 5 ustawy o IOŚ. Aktualny strategiczny program PMŚ obowiązuje na lata 2020-2025, w latach 2016-2020 obowiązywał „Program państwowego monitoringu środowiska na lata 2016-2020”. Za wdrażanie PMŚ od dnia 1 stycznia 2019 r. jest odpowiedzialny wyłącznie GIOŚ.

(akta kontroli str. 1570, 1582, 1783)

Na wniosek MI Państwowa Rada Gospodarki Wodnej (PRGW) jako organ opiniodawczo-doradczy ministra właściwego do spraw gospodarki wodnej, od 16 czerwca 2020 r., tj. rozpoczęcia działalności V kadencji, opiniowała projekty dokumentów w zakresie odnoszącym się do jakości wód:

- w 2020 r. projekty rozporządzeń Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych oraz w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego oraz sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a także środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych;
- w 2021 r. projekt II aktualizacji PGW na obszarach dorzeczy oraz projekt VI aktualizacji Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych;
- w 2022 r. projekt aktualizacji Programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko oraz harmonogram i program prac związanych ze sporządzeniem III aktualizacji PGW na lata 2022-2027.

³⁷ Dz. U. z 2021 r. poz. 1070, ze zm.; dalej: „ustawa o IOŚ”.

Informacje o tych dokumentach zostały zamieszczone w zakładce o PRGW na stronie internetowej MI <https://www.gov.pl/web/infrastruktura/panstwowa-rada-gospodarki-wodnej>.

W sprawie pozyskania opinii, rekomendacji lub wniosków od PRGW w kontekście kryzysu na Odrze sekretarz stanu w MI oświadczył, że PRGW 24 listopada 2022 r. na stacjonarnym posiedzeniu z udziałem Marka Gróbarczyka, sekretarza stanu w Ministerstwie Infrastruktury zapoznała się z prezentacją wstępnego Raportu zespołu ds. sytuacji na Odrze przedstawionego przez [...]**) z Instytutu Ochrony Środowiska - Państwowego Instytutu Badawczego. Pani Profesor pełni funkcję kierownika Zakładu Ochrony Wód w Instytucie Ochrony Środowiska a zarazem jest redaktorem całego raportu. Informacja o ww. wydarzeniu wraz z prezentacją została zamieszczona na stronie internetowej ministerstwa³⁸ i w zakładce o PRGW³⁹.

(akta kontroli str. 1570, 1582-1584, 1589-1668)

4.1. Zgodnie z art. 94 upw ostatnie sprawozdanie z wykonania Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych (KPOŚK) obejmowało lata 2018-2019. Zostało przedłożone przez Ministra i przyjęte przez Radę Ministrów 4 maja 2021 r. Sprawozdanie to zostało opracowane na podstawie corocznych sprawozdań z realizacji KPOŚK opracowywanych i przedkładanych Ministrowi – na podstawie art. 91 upw – przez PGW WP. Kolejne sprawozdanie z wykonania KPOŚK będzie obejmowało lata 2020-2021. Sprawozdanie PGW WP z realizacji KPOŚK w 2020 r. zostało zatwierdzone 20 grudnia 2021 r. przez sekretarza stanu w MI. Sprawozdanie PGW WP z realizacji KPOŚK w 2021 r. nie zostało jeszcze przedłożone do akceptacji właściwego członka kierownictwa MI. Dokument wymagał uzupełnienia i po poprawkach został przekazany przez PGW WP przy piśmie z 24 listopada 2022 r. Zakres sprawozdań zarówno z realizacji KPOŚK (corocznych) jak i z wykonania KPOŚK (2-letnich) wynika z art. 89 ust. 1 upw, zgodnie z którym gminy przedkładają PGW WP corocznie sprawozdania z realizacji KPOŚK za rok ubiegły.

Dyrektor DGWiŻŚ wyjaśniła, że „(...) sprawozdania dotyczące KPOŚK, co do zasady, zawierają informacje dotyczące aglomeracji i zrealizowanych przez nie inwestycji w zakresie gospodarki ściekowej, w tym tych mających na celu uzyskanie przez nie zgodności z warunkami dyrektywy Rady 91/271/EWG z 21 maja 1991 r. dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych (tzw. dyrektywy ściekowej). Sprawozdania te nie obejmują informacji dotyczących stanu wód, w tym zanieczyszczeń poszczególnych rzek czy innych zbiorników wodnych. Dane ujęte w załącznikach do sprawozdań z realizacji KPOŚK pozwalają na identyfikację poszczególnych aglomeracji oraz obsługujących je oczyszczalni ścieków, m.in. w zakresie ich położenia w dorzeczu danej rzeki czy województwa. Zarówno w sprawozdaniach z realizacji KPOŚK, jak i w sprawozdaniach z wykonania KPOŚK dane prezentowane są również w sposób zagregowany z podziałem na przedział RLM (równoważna liczba mieszkańców), województwo, obszar dorzecza oraz region wodny.”

(akta kontroli str. 889, 892-894, 911-949)

4.2. Ostatnie sprawozdanie, o którym mowa w art. 111 upw, zostało podpisane przez podsekretarza stanu w Ministerstwie Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej⁴⁰ i 17 września 2020 r. przekazane do Komisji Europejskiej (KE), tj. w terminie określonym w art. 112 upw. Sporządzenie kolejnego sprawozdania planowane jest w 2024 r. Sprawozdanie zostało opracowane na podstawie postanowień art. 10 i załącznika V dyrektywy Rady z dnia 12 grudnia 1991 r. dotyczącej ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany

³⁸ <https://www.gov.pl/web/infrastruktura/szoste-posiedzenie-panstwowej-rady-gospodarki-wodnej>.

³⁹ <https://www.gov.pl/web/infrastruktura/-panstwowa-rada-gospodarki-wodnej>.

⁴⁰ Dalej: „MGMiŻŚ”.

pochodzenia rolniczego (91/676/EWG)⁴¹ według wytycznych KE pn. „Dyrektywa azotanowa (91/676/EWG). Stan i tendencje zmian w środowisku wodnym i praktykach rolniczych. Wytyczne w zakresie sporządzania sprawozdań przez państwa członkowskie”.

W ramach sprawozdania przeanalizowano 4299 punktów monitoringu wód powierzchniowych z lat 2016-2019, w tym 3596 punktów pomiarowo-kontrolnych⁴² zlokalizowanych na rzekach, 684 punktów p-k na jeziorach, 19 punktów p-k na wodach przejściowych i przybrzeżnych. Spośród przeanalizowanych punktów p-k 3954 zawierało wyniki badań azotu azotanowego. 1417 przeanalizowanych punktów z wynikami azotu azotanowego zlokalizowanych było w obszarze dorzecza Odry.

Dyrektor DGWiŻŚ wyjaśniła, że zakres i forma opracowania sprawozdania z realizacji dyrektywy 91/676/EWG (azotanowej) w latach 2016-2020 nie zakładała opracowania szczegółowych analiz w podziale na poszczególne obszary dorzeczy lub dla wybranych rzek.

Dyrektor DGWiŻŚ wyjaśniła także, że upw nie precyzuje częstotliwości i sposobu dokonywania przez ministra właściwego do spraw gospodarki wodnej oceny skuteczności Programu działań związanych z ograniczeniem zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych, dlatego przyjmuje się, że takiej oceny dokonuje się na potrzeby sporządzenia sprawozdania, o którym mowa w art. 111 upw oraz na potrzeby przeglądu programu działań, o którym mowa w art. 106 ust. 5 upw. Ostatnie sprawozdanie zostało wykonane w październiku 2020 r., a przegląd Programu działań prowadzony był w okresie od lutego do maja 2022 r. W ramach przeglądu Programu działań oceniane były m.in. gospodarcze, społeczne i środowiskowe efekty wdrażania działań, a ocena ta oparta była na analizie wartości stężeń azotanów w ciekach, jeziorach, wodach przejściowych i przybrzeżnych, w wodach podziemnych. Zostały uwzględnione wartości stężeń w 2020 r. oraz średnie wartości dla okresu 2016-2019.

Analizy zostały oparte na wartościach stężeń zgromadzonych w załącznikach tabelarycznych do Sprawozdania z realizacji dyrektywy 91/676/EWG (azotanowej) w latach 2016-2020 (w tym w formularzach raportowych do KE) oraz na podstawie wyników PMS zrealizowanego w 2020 r. W latach 2016-2019 w ramach monitoringu wód powierzchniowych, azot azotanowy był badany łącznie w 3954 punktach p-k, w tym 3384 na rzekach, natomiast w 2020 r. – w 1340 punktach p-k, w tym 1121 na rzekach. Łączna liczba punktów p-k wspólnych, czyli monitorowanych w okresie 2016-2019 i w 2020 r., wynosiła 992.

W 2020 r. średnie stężenia azotanów mniejsze niż 25 mg NO₃/l odnotowano w 96,76% punktach p-k jcwr. Wartość maksymalna roczna stężenia azotanów w rzekach przekroczyła 50 mg NO₃/l jedynie w 5,88% punktów p-k. W 59,06% punktów p-k, średnie stężenie azotanów w 2020 r. zawierało się w przedziale 2-9,99 mg NO₃/l. W ocenie dyrektora DGWiŻŚ wskazuje to na poprawę jakości wód płynących w 2020 r. w porównaniu do okresu sprawozdawczego 2016-2019, w którym wartości maksymalne przekroczyły 50 mg NO₃/l w blisko 10,0% punktów p-k JCWP rzecznych, a średnie stężenia azotanów mniejsze niż 25 mg NO₃/l odnotowano w 92,68% punktów p-k.

Identyfikacja punktów, w których wystąpiły stężenia azotanów wyższe niż 25 mg/l, została wykonana w oparciu o średnie roczne stężenia azotanów, które zostały określone dla każdego roku osobno w latach 2016-2020. Stężenia średniej rocznej wartości azotanów powyżej 25 mg/l stwierdzono w 290 punktach p-k, w tym w 287 punktach p-k monitoringu rzek. Punkty te zlokalizowano w granicach 243 JCWP.

⁴¹ Dz. U. UE L375 31.12.1991, str. 1, dalej: „dyrektywa azotanowa”.

⁴² Dalej: „punkty p-k”.

Stężenia azotanów wyższe niż 25 mg NO₃/l zaobserwowano w 7,82% punktach p-k monitorowania rzek, 11,11% punktach p-k monitoringu wód przejściowych oraz 0,33% punktach p-k monitoringu jezior.

W przypadku całego obszaru dorzecza Odry zidentyfikowano wystąpienie stężeń wyższych niż 25 mg NO₃/l w latach 2012-2020 w 142 punktach monitoringu jcwr, przy czym jedynie 4⁴³ z tych punktów były zlokalizowane na Odrze lub bezpośrednio na ujściu do tej rzeki.

Według art. 6 ust. 1 lit. b) dyrektywy azotanowej stwierdzenie stężeń powyżej 25 mg NO₃/l obliguje państwa członkowskie jedynie do powtórzenia dla tych punktów programu monitoringu w kolejnych latach. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi⁴⁴ granica stężenia azotanów w wodzie przeznaczonej do spożycia przez ludzi wynosi 50 mg/l.

Dla wszystkich JCWP, na których stwierdzono stężenia azotanów powyżej 25 mg/l została przeprowadzona analiza ukierunkowana na ustalenie możliwych przyczyn takiego stanu. W analizach uwzględniono wszystkie punkty p-k, dla których w latach 2016-2020 przynajmniej raz stwierdzono średnie roczne stężenie azotanów wyższe niż 25 mg/l. Każdy punkt p-k, w którym wystąpiło stężenie powyżej 25 mg NO₃/l, został przypisany do zlewni JCWP.

W odniesieniu do JCWP Zielona – ujście do Oławy o kodzie PLRW6000161334899 stwierdzono (lp. 123): *Wyniki analizy stężeń azotanów w wodach powierzchniowych w latach 2016-2020 wykazały, że na obszarze JCWP średnie roczne stężenie azotanów powyżej 25 mg/l wystąpiły w latach 2016 i 2019, a wynik z 2019 r. (34,6 mg/l) jest znacznie niższy niż uzyskany w roku 2016 (42,84 mg/l). Głównymi źródłami presji troficznych w analizowanej JCWP, zgodnie z analizą presji antropogenicznych, są: odpływ miejski (wody opadowe). Presja ma decydujące źródło w badanej JCWP. W zagospodarowaniu terenu zlewni JCWP znaczny udział mają tereny rolne (86%).*

W odniesieniu do JCWP Ława o kodzie PLRW60001713729 stwierdzono (lp. 161): *Wyniki analizy stężeń azotanów w wodach powierzchniowych w latach 2016-2020 wykazały, że na obszarze JCWP średnie roczne stężenie azotanów powyżej 25 mg/l wystąpiło w roku 2016. Badanie azotanów zostało przeprowadzone ponownie w 2019 r., a uzyskany wynik stężenia azotanów był niższy od 25 mg/l. Głównymi źródłami presji troficznych w analizowanej JCWP, zgodnie z analizą presji antropogenicznych, są: nawożenie i depozycja oraz odpływ miejski (wody opadowe). Presja ma decydujące źródło w badanej JCWP. W zagospodarowaniu terenu zlewni JCWP znaczny udział mają tereny rolne (74%).*

W odniesieniu do JCWP Odra od granicy do Kanalu Gliwickiego o kodzie PLRW600023115972 stwierdzono (lp. 216): *Wyniki analizy stężeń azotanów w wodach powierzchniowych w latach 2016-2020 wykazały, że na obszarze JCWP średnie roczne stężenie azotanów powyżej 25 mg/l wystąpiło w 2019 r. Była to jedyna analiza zawartości azotanów w wodach w analizowanym pięcioletnim okresie. Głównymi źródłami presji troficznych w analizowanej JCWP, zgodnie z analizą presji antropogenicznych, są: odpływ miejski (wody opadowe). Presja ma decydujące źródło poza badaną JCWP. W zagospodarowaniu terenu zlewni JCWP znaczny udział mają*

⁴³ 1) PL02S1401_1250 (Zielona - ujście do Oławy) na JCWP o kodzie PLRW6000161334899: w 2013 r. – 45,23 NO₃/l, w 2015 r. – 20,69 NO₃/l, w 2016 r. – 42,84 NO₃/l, w 2019 r. – 34,60 NO₃/l; 2) PL02S1401_2284 (Ława – ujście do Odry (m. Kotowice)) na JCWP o kodzie PLRW60001713729: w 2016 r. – 26,36 NO₃/l, w 2019 r. – 18,43 NO₃/l; 3) PL02S1201_0243 (Dopływ z Brzeżec - Brzeżce) na JCWP o kodzie PLRW600023115972: w 2019 r. – 27,82 NO₃/l; 4) PL02S1401_2296 (Przychowska Struga - ujście do Odry (m. Przychowa)) na JCWP o kodzie PLRW60002313949 w 2013 r. – 22,65 NO₃/l, w 2015 r. – 16,91 NO₃/l; w 2017 r. – 29,68 NO₃/l, w 2020 r. – 21,61 NO₃/l.

⁴⁴ Dz. U. poz. 2294.

tereny rolne (69%).

W odniesieniu do JCWP Przychodzka Struga o kodzie PLRW60002313949 stwierdzono (lp. 217): *Wyniki analizy stężeń azotanów w wodach powierzchniowych w latach 2016-2020 wykazały, że na obszarze JCWP średnie roczne stężenie azotanów powyżej 25 mg/l wystąpiło w roku 2017. Badanie azotanów zostało przeprowadzone ponownie w 2020 r., a uzyskany wynik stężenia azotanów był niższy od 25 mg/l. Głównymi źródłami presji troficznych w analizowanej JCWP, zgodnie z analizą presji antropogenicznych, są: nawożenie i depozycja oraz odpływ miejski (wody opadowe). Presja ma decydujące źródło w badanej JCWP. W zagospodarowaniu terenu zlewni JCWP znaczny udział mają tereny rolne (72%).*

(akta kontroli str. 889-890, 894-899, 950-1015)

4.3. Jak wyjaśniła Dyrektor DGWiŻŚ wykaz wielkości emisji i stężeń substancji priorytetowych (osobny, dla każdego z 9 obszarów dorzeczy w Polsce) określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 114 upw oraz innych substancji powodujących zanieczyszczenie, dla których zostały określone środowiskowe normy jakości, został przygotowany przez PGW WP w ramach projektu „Opracowanie projektów II aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy (II aPGW) wraz z metodykami”. Według art. 317 ust. 1 upw wykazy wielkości emisji i stężeń stanowią jedne z dokumentacji planistycznych, które sporządza się w celu opracowania planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy.

Wykaz został wykonany na podstawie danych i wykazów sporządzonych przez poszczególne RZGW dla okresu 2014-2017 oraz zaktualizowany o dane obejmujące rok 2018 – pochodzące z Krajowego Rejestru Uwalniania i Transferu Zanieczyszczeń (PRTR) oraz z bazy opłat za korzystanie ze środowiska dla roku 2018. Zawiera dostępne dane, które były obowiązujące w okresie 2014-2018. Wykaz uwzględnia aktualność danych dla okresu sporządzania bilansu emitowanych substancji. W wykazie pozostawiono dane wynikające z obowiązującego w okresie pozwolenia wodnoprawnego. Aktualizacji dokonano w zakresie informacji uzupełniających dane o emisji dla analizowanego okresu, dotyczących kilometrażu cieku, lokalizacji wylotu, informacji dotyczących ilości odprowadzanych ścieków w 2018 r. Wykaz został opracowany na podstawie wytycznych KE⁴⁵ oraz przy uwzględnieniu zaleceń i wytycznych określonych w „Przewodniku do opracowania wykazu wielkości emisji i stężeń substancji priorytetowych oraz innych zanieczyszczeń, dla których zostały określone środowiskowe normy jakości”, który implementuje wymagania określone w wytycznych KE.

Wykaz wielkości emisji i stężeń substancji priorytetowych opublikowano na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej (BIP) MI dwukrotnie: 14 kwietnia 2022 r. w ramach konsultacji społecznych projektów II aPGW Odra oraz 22 czerwca 2022 r. w ramach konsultacji publicznych, uzgodnień międzyresortowych i opiniowania projektu rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie przyjęcia Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry. Wykazy jako część II aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy zostaną także opublikowane w Dzienniku Ustaw.

Dyrektor DGWiŻŚ wyjaśniła:

- Wykaz wielkości emisji i stężeń substancji priorytetowych uwzględnia kwestie zanieczyszczenia Odry i innych rzek.
- Opracowany wykaz stężeń ma na celu podsumowanie wyników badań monitoringu substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (substancji priorytetowych w dziedzinie polityki wodnej oraz innych substancji

⁴⁵ Zawarty w dokumencie pn. „Guidance Document No. 28, Technical Guidance on the Preparation of an Inventory of Emissions, Discharges and Losses of Priority and Priority Hazardous Substances”.

zanieczyszczających). Tym samym, wykaz ten umożliwia ocenę występowania substancji oraz przekroczeń w odniesieniu do monitorowanych parametrów jakościowych. Wykaz stężeń jest podstawą analizy skuteczności podjętych działań oraz osiągnięcia założeń przyjętych w aPGW. Wykaz nie tylko określa ilościowo liczbę i wielkość przekroczeń środowiskowych norm jakości, ale stanowi również element służący wyznaczeniu celów, które należy spełnić w ramach drugiej aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy. Wykaz stężeń substancji obejmuje wartości rzeczywiste substancji priorytetowych oraz innych substancji zanieczyszczających przedstawione w udostępnionych danych i sprawozdawane przez organy odpowiedzialne za monitoring środowiska oraz podmioty zobowiązane do sprawozdawczości wielkości emisji. Dodatkowo wykaz obejmuje dane dotyczące JCWP niemonitorowanych na podstawie dokumentu „Analiza znaczących oddziaływań antropogenicznych wraz z oceną ich wpływu na stan wód oraz oceną ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych”. Uwzględnione dane stanowią element opracowania, pozwalający na wskazanie prawdopodobnego stanu chemicznego niemonitorowanych JCWP.

- Wykaz emisji ma z kolei na celu przedstawienie wielkości zrzutów substancji priorytetowych oraz innych substancji zanieczyszczających do ziemi/wody wraz ze wskazaniem ich lokalizacji względem jednolitych części wód powierzchniowych. Umożliwia to określenie czynnika sprawczego presji i podjęcia kolejnych kroków w celu wyeliminowania/redukcji zanieczyszczeń w wodach powierzchniowych.

(akta kontroli str. 890, 899-901, 1016-1018)

W sprawie przyczyn dokonania zmiany w rozporządzeniu Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 11 października 2019 r. w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego oraz sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a także środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych⁴⁶, którą następnie podtrzymano w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 25 czerwca 2021 r. w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego oraz sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a także środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych⁴⁷, polegającej na zastąpieniu siedmiu parametrów oceny⁴⁸ jednym parametrem przewodności elektrolitycznej, sekretarz stanu oświadczył, że powyższa zmiana „jest wynikiem prac grupy roboczej ds. stanu ekologicznego przy Komisji Europejskiej działającej w ramach wspólnej strategii wdrażania Ramowej Dyrektywy Wodnej (ECOSTAT). W systemie tym wprowadzono szereg zmian, takich jak na przykład: zmniejszenie liczby klasyfikowanych wskaźników tego samego elementu ekologicznego. W wyniku analiz stwierdzono, że ich klasyfikacja często jest redundantna, w przypadku przekroczenia norm stanu dobrego stężenia chlorków i siarczanów często występuje przekroczenie norm przewodności elektrolitycznej właściwej. Parametry te odpowiadają temu samemu elementowi, tj. zasoleniu. W związku z tym zarekomendowano, aby zasolenie klasyfikować przy wykorzystaniu przewodności elektrolitycznej właściwej, jako najbardziej uniwersalnego wskaźnika. (...) Należy też wskazać, iż polski system klasyfikacji stanu ekologicznego wód sprzed roku 2021 był jednym z najbardziej rozbudowanych, a obecny jest bardziej zbliżony do europejskiej średniej. Ponadto sekretarz stanu oświadczył, że „Poza wynikami prac grupy roboczej ECOSTAT, w aktualizacji rozporządzenia klasyfikacyjnego wykorzystano rekomendacje pracy opracowanej na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska pn. „Aktualizacja metod oceny stanu ekologicznego wód

⁴⁶ Dz. U. z 2019 r. poz. 2149

⁴⁷ Dz. U. z 2021 r. poz. 1475.

⁴⁸ Przewodność elektrolityczna właściwa, substancje rozpuszczone, siarczany mg SO₄/l, chlorki mg Cl/L, wapń mg Ca/l, magnez Mg/l, twardość ogólna.

powierzchniowych na podstawie elementów fizykochemicznych.” (...) W pracy tej rekomendowano m.in. zmniejszenie liczby parametrów charakteryzujący ten sam element fizykochemiczny (dotyczy to głównie zasolenia), których klasyfikacje uznano za redundantną, uzasadniając to następująco: ”Zakres prowadzonego obecnie monitoringu rzek w odniesieniu do zasolenia jest bardzo szeroki w porównaniu z innymi krajami europejskimi, a zagrożenie tym elementem jest lokalne. Jak wskazują analizy korelacji (...), wszystkie parametry oceniające zasolenie są silnie ze sobą powiązane. W związku z tym rekomenduje się ograniczenie liczby ocenianych parametrów i utrzymanie oceny przewodności elektrolitycznej właściwej.”

(akta kontroli str. 1917-1923)

4.4. Dyrektor DGWiŻŚ wyjaśnił, że ostatni raport za 2021 r., obejmujący wyniki monitoringu substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego znajdujących się na trzeciej liście obserwacyjnej w co najmniej 15 wybranych punktach pomiarowo-kontrolnych oraz informacje dotyczące reprezentatywności punktów p-k i strategii monitorowania tych substancji, został podpisany przez Ministra 30 listopada 2021 r., a dane stanowiące załącznik do raportu – zostały zaakceptowane. Raport przekazano elektronicznie wraz z danymi do KE 2 grudnia 2021 r. Ponadto, 9 grudnia 2022 r. Departament Współpracy Międzynarodowej (DWM) w MI przekazał za pośrednictwem Ministerstwa Spraw Zagranicznych do Stałego Przedstawicielstwa RP przy Unii Europejskiej informację dotyczącą raportowania listy obserwacyjnej.

Raport został opracowany na podstawie art. 119 ust. 3 upw przez GIOŚ i przekazany Ministrowi pismem z 18 listopada 2021 r. Raport ten został zweryfikowany pod kątem formalnym w DGWiŻŚ.

GIOŚ rozpoczął badania monitoringowe w zakresie trzeciej listy obserwacyjnej 16 listopada 2020 r. i zakończył 22 lipca 2021 r. Lista 19 substancji określonych trzecią listą obserwacyjną została wymieniona w załączniku do decyzji wykonawczej KE 2020/1161 z 4 sierpnia 2020 r. W celu realizacji badań substancji z trzeciej listy obserwacyjnej w latach 2020-2021 GIOŚ, na podstawie zrealizowanych prac przygotowawczych środowiska, utworzył listę 19 przekrojów pomiarowych wód powierzchniowych (punktów p-k), zlokalizowanych na jcw na terenie całego kraju. Z 19 wskazanych punktów p-k, wszystkie zlokalizowane były w dwóch zlewniach rzek: Wisty (12 punktów p-k) oraz Odry (7 punktów p-k), z czego 3 punkty umieszczono bezpośrednio na Odrze. Umieszczenie wyznaczonych lokalizacji punktów p-k było wynikiem sposobów użytkowania zlewni JCWP oraz możliwości pojawienia się danej substancji szczególnie szkodliwej w środowisku wodnym. Badania w 2021 r. wykazały wyniki powyżej wartości granicy oznaczalności łącznie w 206 wynikach z 1444 uzyskanych z 4 serii pomiarowych. W raporcie nie podano czy wykryto szkodliwe substancje na tych JCWP na rzece Odrze, na których zlokalizowano 7 punktów p-k.

Naczelnik WPW w DGWiŻŚ dodatkowo wyjaśniła, że w 3 punktach p-k zlokalizowanych na rzece Odrze, w których były prowadzone badania na potrzeby listy obserwacyjnej w 2021 r., wystąpiły przekroczenia 5 substancji⁴⁹ na podstawie 45 pomiarów. Informacji tych nie wykorzystano do analiz jcw na obszarze Odry, ujętych zarówno w PGW jak i w aPGW. Raport GIOŚ został przekazany w listopadzie 2021 r., tj. po terminie zakończenia konsultacji społecznych aPGW. Wprowadzenie zmian na tak zaawansowanym etapie prac spowodowałoby konieczność powtórzenia półrocznych konsultacji społecznych.

Monitorowanie substancji znajdujących się na czwartej liście obserwacyjnej określonej w decyzji wykonawczej KE 2022/1307 z 22 lipca 2022 r. powinno rozpocząć się do 26 stycznia 2023 r., a przekazanie wyników przez GIOŚ do MI – pod

⁴⁹ Wenlafaksyna, O-demetylowenlafaksyna, flukonazol, trimetoprim i tebukonazol.

koniec marca 2024 r.

(akta kontroli str. 890-891, 901-903, 1019-1037, 1218-1219, 1037a-1037c, 1782)

4.5. Ostatni raport o postępach we wdrażaniu działań zawartych m.in. w planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy – na podstawie art. 328 ust. 4 upw – został przekazany przez podsekretarza stanu w MG MiŻŚ do KE w lutym 2019 r. Obowiązek sprawozdawczy wynikał z zapisów art. 15 ust. 3 dyrektywy 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej⁵⁰ (dalej: „ramowa dyrektywa wodna”) i przypadał na 21 grudnia 2018 r.

PGW WP realizowało, na polecenie MG MiŻŚ, zadanie „Ocena postępu we wdrażaniu programów działań wraz ze sporządzeniem raportu do KE”, którą wykonywał wykonawca zewnętrzny. W raporcie zapisano, że działania zaplanowane w aPWŚK w I połowie cyklu wdrażania aktualizacji PGW są realizowane w różnym stopniu. Niemniej jednak wdrażanie działań rozpoczęło się już we wszystkich dorzeczach. Zarekomendowano podejmowanie zaproponowanych w Metodyce aPWŚK działań zaradczych, tj. informowanie jednostek/podmiotów na obszarze JCWP o istotności podejmowanych działań dla stanu wód, kierowanie zapytań do jednostek/podmiotów odpowiedzialnych za wdrażanie poszczególnych działań dotyczących stanu zaawansowania realizacji prac oraz wsparcie tych podmiotów w podejmowanych działaniach. Rekomendacje dotyczyły wszystkich podmiotów wskazanych w aPWŚK. Podsumowując realizację działań w I połowie cyklu planistycznego, postęp uznano za widoczny, ale mniejszy od zakładanego w aPWŚK. Część działań niezakończonych zgodnie z harmonogramem realizacji aPWŚK nie miało jeszcze opóźnień, jednak były osiągnięte zostały efekty działań w postaci poprawy stanu wód oraz osiągnięcia celów środowiskowych ustalonych dla JCW, za konieczne uznano zintensyfikowanie prac w szczególności w zakresie porządkowania gospodarki ściekowej.

W raporcie pt. „Ocena postępu we wdrażaniu programów działań dla JCWP i JCWPd wynikających z aPWŚK” z grudnia 2018 r. nie dokonano analizy poszczególnych JCWP rzecznych każdego dorzecza i działań, które były zaplanowane dla poszczególnych jcwr – zgodnie z układem zastosowanym w aktualizacji PGW Odra z 2016 r. Nie dokonano w nim także analizy i oceny stanu realizacji działań podstawowych i uzupełniających, kosztów i ich efektów uzyskanych do 31 grudnia 2018 r., a także w porównaniu do tych wielkości ujętych w 6-letniej aktualizacji PGW z 2016 r.

Dyrektor DG WiŻŚ wyjaśniła, że opracowanie pn. „Ocena postępu we wdrażaniu programów działań wraz ze sporządzeniem raportu dla KE (z I aktualizacji PWŚK)”, którego koordynacja należała do PGW WP powstało na potrzeby sporządzenia i przedłożenia do Komisji Europejskiej sprawozdania o postępach we wdrażaniu programów działań (art. 15 ust. 3 RDW). Na potrzeby ww. opracowania dokonano oceny stopnia realizacji wszystkich działań zapisanych w aPWŚK, z uwzględnieniem harmonogramu ich realizacji. Podstawowym wskaźnikiem oceny postępu we wdrażaniu działań było określenie ogólnego statusu działania, tj. stanu zaawansowania działania w momencie pozyskiwania informacji w ramach ankietyzacji podmiotów odpowiedzialnych za realizację działań (zgodnie z poziomem szczegółowości wymaganym w raporcie do KE). Opracowanie stanowiło również źródło danych dla identyfikacji działań sprzyjających osiągnięciu celów środowiskowych JCWP oraz celów obszarów chronionych: działania zrealizowane lub w trakcie realizacji zostały poddane analizie ich skuteczności względem zmian wartości wskaźników oceny stanu. Odrzucone zostały działania nieskuteczne, a w przypadku działań skutecznych została wykonana analiza pod kątem potrzeby przedłużenia

⁵⁰ Dz. U. UE L327 z 22.12.2000, str. 1, ze zm.

działania, z uwzględnieniem aktualnej oceny ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych oraz występujących presji. Działania w trakcie realizacji wskazano do kontynuacji i rekomendowano do ponownej oceny skuteczności w kolejnym cyklu planistycznym.

W odpowiedzi na pytanie – jakie dane z opracowania oraz w jakim zakresie posłużyły do oceny stopnia realizacji działań w poszczególnych jcwr na obszarze dorzecza Odry, które wykorzystano do oceny stopnia osiągnięcia celów środowiskowych poszczególnych jcwr – dyrektor DGWiŻŚ wyjaśniła, że z uwagi na to, że cele środowiskowe są określane na podstawie wskaźników charakteryzujących stan środowiska (np. stan ekologiczny i stan chemiczny wód), przy sporządzaniu stopnia osiągnięcia celów środowiskowych nie uwzględnia się informacji dotyczących postępu we wdrażaniu programów działań, lecz jedynie informacje o stanie środowiska.

W grudniu 2018 r PGW WP przekazało do MGMiŻŚ projekt raportu do akceptacji, który po zmianach został podpisany 31 stycznia 2019 r. przez podsekretarza stanu w MGMiŻŚ.

Zastępca dyrektora DGWiŻŚ oświadczyła, że pismami z 8 lutego 2019 r. DGWiŻŚ w MGMiŻŚ poinformował Dyрекcję Generalną ds. Środowiska KE poprzez Stałe Przedstawicielstwo RP przy UE o zrealizowaniu obowiązku raportowego. W związku z harmonogramem i programem prac związanych ze sporządzeniem III aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy i art. 328 ust. 5 i art. 555 ust. 3 upw, termin kolejnego sprawozdania o postępach we wdrażaniu działań przypada na 2024 r.

Zastępca dyrektora DGWiŻŚ oświadczyła, że ramowa dyrektywa wodna nie precyzuje zakresu informacji jakie powinny zostać przedstawione w sprawozdaniu o postępach we wdrażaniu działań. Jednakże w celu ujednoczenia przekazywanych danych postępowano według wytycznych KE⁵¹. W ramach sprawozdania należy przekazać informacje dotyczące: postępu w realizacji zaplanowanych działań; ogólnego postępu realizacji programów działań; kosztów działań; zidentyfikowanych przeszkód we wdrażaniu programu działań; postępu w osiąganiu celów środowiskowych; danych dotyczących ogólnych założeń w realizacji działań; powiązań z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/56/WE z dnia 17 czerwca 2008 r. ustanawiająca ramy działań Wspólnoty w dziedzinie polityki środowiska morskiego tzw. „dyrektywą morską”.

(akta kontroli str. 890-891, 901-903, 1038-1140, 1784-1785, 1790-1792)

5. Na podstawie § 40 regulaminu organizacyjnego MI z 8 stycznia 2021 r. za realizację spraw związanych z zarządzaniem kryzysowym odpowiada BZK. Do zadań BZK należy m.in. koordynacja i realizacja zadań dotyczących zarządzania kryzysowego, koordynacja i realizacja zadań w zakresie monitorowania i zapewnienia bieżącej wymiany informacji o wystąpieniu zagrożeń oraz zaistnieniu sytuacji kryzysowych mogących mieć wpływ na funkcjonowanie działów administracji rządowej kierowanych przez Ministra. Oprócz BZK zadania w ramach zarządzania kryzysowego⁵² w zakresie swoich właściwości wykonują pozostałe komórki organizacyjne, które są zobowiązane do współpracy z BZK w zakresie:

- pozyskiwania i weryfikacji wszelkich informacji o wystąpieniu zagrożeń oraz zaistnieniu sytuacji kryzysowych mogących mieć wpływ na funkcjonowanie działów administracji rządowej kierowanych przez Ministra,

⁵¹ „Reporting guidance on „Implementation of planned Programme of Measures” (2018) according to Article 15 (3) of the Water Framework Directive”.

⁵² § 21 ust. 1 pkt 6 ppkt f i ppkt h regulaminu organizacyjnego MI z 8 stycznia 2021 r.

- udziału w pracach struktur uruchamianych w sytuacjach kryzysowych, w tym stałego dyżuru,
- opracowywania oraz uzgadniania dokumentów planistycznych dotyczących realizacji zadań zarządzania kryzysowego, obrony cywilnej, obronności i bezpieczeństwa państwa oraz wynikających ze zobowiązań sojuszniczych, w tym związanych z przygotowaniem infrastruktury i transportu na potrzeby obronne państwa, funkcjonowaniem stanowisk kierowania, realizacją świadczeń na rzecz obrony oraz reklamowaniem z urzędu i na wniosek.

Dyrektor każdej komórki organizacyjnej MI był odpowiedzialny m.in. za realizację zadań z zakresu zarządzania kryzysowego.

Zgodnie z § 6 ust 1 pkt 1 zarządzenia nr 9 Ministra Infrastruktury z dnia 25 marca 2021 r. w sprawie zasad i procedur wykonywania zadań z zakresu zarządzania kryzysowego⁵³ do zadań jednostek podległych i nadzorowanych należy m.in. opracowanie materiałów niezbędnych do wykonania PZK.

W BZK r. w kontrolowanym okresie było zatrudnionych 8 osób, które realizowały zadania dotyczące zarządzania kryzysowego. Spośród tych osób – 7 było członkami ZMZ, a 3 – wyznaczono do opracowania rc i PZK. Wszystkie osoby posiadały wyższe wykształcenie, z tego prawnicze (2 osoby), bezpieczeństwa wewnętrznego (2 osoby) organizacji i zarządzania (1 osoba), inżynier technologii i organizacji budownictwa (1 osoba), politologii oraz podyplomowe zarządzanie kryzysowe (1 osoba) i zarządzanie – (1 osoba). Doświadczenie zawodowe pracowników BZK wynosiło od roku do 15 lat⁵⁴.

(akta kontroli str. 557-578, 1251-1254, 1259-1264)

8 pracowników BZK w latach 2021-2022 brało udział w 14 szkoleniach i ćwiczeniach w zakresie zarządzania kryzysowego.

(akta kontroli str. 1269-1270)

W okresie objętym kontrolą w BZK nie prowadzono prac nad projektami aktów normatywnych w obszarze zarządzania kryzysowego.

W BZK nie dokonywano analizy obowiązujących regulacji wewnętrznych w celu usprawnienia realizacji zadań w zakresie zarządzania kryzysowego

(akta kontroli str. 1259-1264)

W sprawie prowadzenia monitoringu działań dotyczących zarządzania kryzysowego, w tym związanych z zagrożeniami dla jakości wód rzek dyrektor BZK w MI wyjaśnił, że „Cały czas działał Zespół Monitorowania Zagrożeń w MI, który m.in. prowadził monitoring skażenia rzeki Odry. Otrzymywaliśmy raporty z PGW WP i pozyskiwaliśmy raporty od Wojewodów i MKLiŚ i na ich podstawie opracowywaliśmy raporty doraźne na potrzeby kierownictwa. Nie stwierdzono trudności i problemów w zakresie zarządzania kryzysowego i staraliśmy się zrobić wszystko co możliwe w tym zakresie. Na podstawie otrzymywanych informacji od innych podmiotów związanych z sytuacją kryzysową na rzece Odrze opracowywaliśmy zbiorcze informacje.”

(akta kontroli str.1371))

6. Zarządzeniem nr 8 z dnia 19 marca 2021 r.⁵⁵ Minister utworzył ZZK, w którego skład wchodził: przewodniczący – Minister, zastępca przewodniczącego – sekretarz lub podsekretarz stanu wyznaczony przez Ministra, członkowie: dyrektor generalny, dyrektorzy komórek organizacyjnych MI, rzecznik prasowy, sekretarz – dyrektor BZK. Przewodniczący wyznaczał członków do udziału w posiedzeniach. Miał także prawo z własnej inicjatywy lub na wniosek członka zespołu zaprosić do udziału w pracach

⁵³ Dz. Urz. MI poz. 18.

⁵⁴ 3 lata – 2 osoby, 5 lat – 2 osoby, pozostałych osób: 1 rok, 11, 12, 15 lat.

⁵⁵ Dz. Urz. MI poz. 16.

ZZK przedstawiciele organów i jednostek organizacyjnych podległych lub nadzorowanych przez Ministra, przedsiębiorców, których przedmiot działalności dotyczy działów administracji kierowanych przez Ministra, a także przedstawiciele Państwowych Komisji Badania Wypadków Lotniczych i Morskich.

Według § 3 ust. 3 ww. zarządzenia do zadań przewodniczącego należało m.in. zwoływanie posiedzeń zespołu w składzie właściwym do zakresu spraw będących przedmiotem posiedzenia, a także zlecanie analiz lub raportów dotyczących sytuacji kryzysowych. Do zadań członków ZZK (§ 3 ust. 4 pkt 2 zarządzenia) należało m.in. niezwłoczne powiadomianie przewodniczącego i sekretarza o wystąpieniu zagrożenia lub sytuacji kryzysowej. Przewodniczący mógł zarządzić rozpatrzenie sprawy w trybie obiegowym (§ 6 zarządzenia), w trakcie którego niezgłoszenie przez członka Zespołu uwag do sprawy rozpatrywanej traktowane było jako akceptacja przedłożonych dokumentów.

W okresie od 1 lipca 2021 r. do 30 listopada 2022 r. odbyło się 5 posiedzeń ZZK, żadne z nich nie było posiedzeniem nadzwyczajnym, które zwołuje się w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowej lub możliwości wystąpienia sytuacji kryzysowej⁵⁶. ZZK w trybie obiegowym dokonał akceptacji PZK, a przewodniczący ZZK zatwierdził ten dokument 4 listopada 2021 r. Rc został zaakceptowany przez kierowników komórek merytorycznych. ZZK nie dokonywał oceny zagrożeń, w tym związanych z jakością wód powierzchniowych, ani nie opracował wniosków, propozycji zapobiegania i przeciwdziałania zagrożeniom związanym z jakością wód powierzchniowych (szczegółowy opis w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”)

(akta kontroli str. 1259-1278, 1301-1303, 1422-1427)

7. W rc nie wskazano odrębnie zagrożenia polegającego na skażeniu śródlądowych wód powierzchniowych. Z tego powodu dla tego zagrożenia nie określono i nie opisano scenariuszy, nie wskazano celów strategicznych w fazie zapobiegania oraz zadań w fazie przygotowania. Nie wskazano też priorytetów w reagowaniu w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowej związanej z zanieczyszczeniem wód rzek (szczegółowy opis w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”).

Przed opracowaniem rc Minister nie wystąpił do właściwego organu IOŚ o przekazanie danych historycznych dotyczących skażenia wód lub innych zdarzeń o charakterze poważnej awarii mających wpływ na jakość wód w rzekach (szczegółowy opis w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”).

(akta kontroli str. 1337-1342)

Rc opracowano na podstawie raportów cząstkowych PGW WP oraz Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowego Instytutu Badawczego (IMI GW-PIB). Rc (dla działu gospodarka wodna) był przedmiotem 2 uwag RCB, które dotyczyły zwiększenia wartości ryzyka dla zagrożenia „susza” z wartości „średnia” na „duża” oraz uzupełnienia wartości ryzyka wraz z uzasadnieniem akceptacji ryzyka dla zagrożenia zamachami terrorystycznymi na obiektach hydrotechnicznych. Wszystkie zgłoszone uwagi zostały w całości uwzględnione przez MI. Ostateczną wersję rc MI przekazano do RCB 11 lutego 2022 r. i do 6 grudnia 2022 r. BZK nie wprowadzało zmian do tego dokumentu.

(akta kontroli str. 192-206, 1259-1278, 1378-1386, 1301-1302, 1306-1312)

Od 1 lipca 2021 r. do 11 lutego 2022 r. w MI obowiązywał rc przygotowany w MGMiZ⁵⁷, który był podstawą do sporządzenia PZK, zatwierdzonego 4 listopada 2021 r.

⁵⁶ § 4 ust. 3 zarządzenia Nr 8 Ministra Infrastruktury

⁵⁷ Minister Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej był ministrem właściwym ds. gospodarki wodnej do 6 października 2020 r. zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 października 2020 r. w sprawie zniesienia Ministerstwa Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej (Dz. U. poz. 1732).

(akta kontroli str. 1352-1359, 1366-1370)

Rc w zagrożeniu „Susza” w zakładce „Przygotowanie” zakładała m.in. opracowanie i wdrożenie PPSS. Plan ten został przyjęty rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy⁵⁸. W załączniku nr 4 do PPSS Minister określił jako zadanie MI oraz RCB, o wysokim priorytecie, działanie polegające na opracowaniu i wdrożeniu systemu procedur umożliwiających m.in. „czasowe ograniczenie uprawnień zakładów do wykonywania usług wodnych innych niż zaopatrzenie ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi”. Pomimo upływu 17 miesięcy od przyjęcia PPSS nie podjęto prac w celu opracowania i wdrożenia systemu procedur wynikających z załącznika nr 4 do PPSS⁵⁹ (szczegółowy opis w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”).

(akta kontroli str. 192-206, 1282-1300, 1337-1342)

Minister był w posiadaniu Raportu o zagrożeniach bezpieczeństwa narodowego, z którym zapoznał się sekretarz stanu, dyrektor BZK oraz naczelnik i dwaj pracownicy Wydziału Zarządzania Kryzysowego.

(akta kontroli str. 1354, 1364-1370)

8. PZK został opracowany na podstawie art. 12 ust. 2 uozk przez BZK przy udziale komórek organizacyjnych MI. Udział DGWiŻŚ w przygotowaniu PZK polegał na akceptacji projektu dokumentu oraz na możliwości zgłoszenia ewentualnych propozycji zmian. Uwzględniono w nim zapisy zawarte w raportach cząstkowych PGW WP i IMiGW-PIB.

PZK po zatwierdzeniu 4 listopada 2021 r.⁶⁰ przez Ministra, został uzgodniony z RCB⁶¹ 13 grudnia 2021 r. Od dnia zatwierdzenia nie był aktualizowany. PZK sporządzono w oparciu o Krajowy Plan Zarządzania Kryzysowego (KPZK), opracowany przez RCB. Struktura PZK wynikała z KPZK, składała się z dwóch części: A – fazy zapobiegania i przygotowania oraz B – fazy reagowania i odbudowy koncentrując się na procedurach reagowania i zasadach wykonania zadań.

(akta kontroli str. 207-258, 1259-1278)

W KPZK wymieniono zagrożenia, w których Minister pełnił funkcje wiodącą lub wspierającą, w fazie zapobiegania i przygotowania, wobec zagrożeń: tj.: powódź, skażenie chemiczne na morzu, silny mroź/ intensywne opady śniegu, silny wiatr, katastrofa morska, susza/upał, zakłócenie w funkcjonowaniu sieci i systemów informatycznych, pożar wielkopowierzchniowy, zdarzenie o charakterze terrorystycznym, zakłócenia w systemie energetycznym. W PZK w ramach przeprowadzonej analizy zidentyfikowano dodatkowe zagrożenia (nieujęte w KPZK), wobec których przeciwdziałanie mieści się całkowicie w kompetencji i możliwościach MI: Zniszczenie budowli hydrotechnicznych, Awaria systemów służących do monitorowania zagrożeń hydrologiczno-meteorologicznych.

PZK nie zawierał zagrożenia polegającego na skażeniu śródlądowych wód powierzchniowych. Dla tego rodzaju zagrożenia nie opracowano odrębnych procedur (szczegółowy opis w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”).

W KPZK w opisie zagrożeń dotyczących suszy/upału określono jako jeden ze skutków w środowisku naturalnym „miejscowe skażenie wody w wyniku niskiego poziomu lustra wody w rzekach, do których odprowadza się ścieki” oraz możliwość wystąpienia przyduchy ryb. Tożsame zagrożenie oraz jego skutek w postaci skażenia wody zostało ujęte w PZK. W zakresie zadań MI wskazanych w KPZK jest „przekazywanie

⁵⁸ Dz. U. poz. 1615.

⁵⁹ Według stanu na dzień 31 grudnia 2022 r.

⁶⁰ Członkowie ZZK zatwierdzili go w trybie obiegowym.

⁶¹ Pismem RCB z 13 grudnia 2021 r. (znak BP-I.4160.1.2021).

prognoz meteorologicznych i hydrologicznych oraz informowanie o ostrzeżeniach przed niebezpiecznymi zjawiskami zachodzącymi w atmosferze i hydrosferze”. Zgodnie z PZK Minister zadanie to realizuje za pośrednictwem IMiGW-PIB oraz PGW WP, nadzorowanych przez DGWiŻŚ, przy opiniodawczo-doradczej funkcji ZZK. W PZK nie wskazano działań w przypadku wystąpienia skutków suszy w postaci skażenia wody lub wystąpienia przyduszy ryb dla żadnego z uczestników zarządzania kryzysowego ani podmiotów, które w sytuacji kryzysowej związanej z suszą byłyby właściwe do monitoringu ilości i jakości odprowadzanych ścieków oraz monitoringu skażeń wody.

(akta kontroli str. 207-258)

Jak wyjaśnił dyrektor BZK „W okresie od 1 lipca 2021 r. do 4 listopada 2021 r. BZK nie dysponowało obowiązującym, zatwierdzonym przez ministra właściwego ds. gospodarki wodnej PZK dla działu administracji rządowej gospodarka wodna, ponieważ w tym czasie trwały prace związane z opracowaniem ww. dokumentu.”. Ponadto wyjaśnił, że: „Biuro Zarządzania Kryzysowego nie występowało do Ministerstwa Klimatu i Środowiska o przekazanie planu zarządzania kryzysowego dla działu administracji rządowej gospodarka wodna oraz raportu cząstkowego dla tego działu, z powodu że w okresie październik – listopad 2020 dział gospodarka wodna włączony był kolejno do: Ministerstwa Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej (MGMiŻŚ), Ministerstwa Klimatu i Środowiska, a następnie 10 listopada 2020 r. do Ministerstwa Infrastruktury. Z uwagi na reorganizację urzędów ww. dokumenty⁶² były bezpośrednio przekazane z MGiMiŻŚ do Ministerstwa Infrastruktury. Należy zaznaczyć, że w MGiMiŻŚ opracowano raport cząstkowy dla działu gospodarka wodna, natomiast plan zarządzania kryzysowego był na etapie przygotowania.”.

(akta kontroli str. 1352-1359, 1364-1370)

Do zadań w zakresie sporządzania i bieżącego aktualizowania wewnętrznych regulacji z zakresu zarządzania kryzysowego, należało m.in. opracowanie i systematyczna aktualizacja, nie rzadziej niż raz na 2 lata, procedury realizacji przedsięwzięć wykonywanych w poszczególnych stopniach alarmowych i stopniach alarmowych CRP⁶³. W ramach aktualizacji PZK pismem z 4 listopada 2022 r. BZK wystąpiło do PGW WP o przekazanie procedur działań na wypadek skażeń wód.

(akta kontroli str. 473)

Minister nie zapewnił mechanizmu umożliwiającego w PGW WP systematyczne monitorowanie ilości ścieków wprowadzanych do wód powierzchniowych przez podmioty posiadające pozwolenia zintegrowane w celu zapobiegania potencjalnym sytuacjom kryzysowym związanym z gospodarowaniem wodami (szczegółowy opis w sekcji stwierdzone nieprawidłowości).

(akta kontroli str. 2001a-2001b, 2013)

9. Zgodnie z art. 11 regulaminu Międzynarodowej Komisji Ochrony Odry przed zanieczyszczeniem⁶⁴ oraz mandatem Grupy Roboczej G3 ds. zanieczyszczeń awaryjnych, za realizację działań wynikających z Planu Awaryjnego dla Odry oraz Międzynarodowego Planu Ostrzegawczego dla Odry odpowiadała Grupa Robocza G3. Przedstawiciele MI nie uczestniczyli w pracach Grupy Roboczej G3 ds. zanieczyszczeń awaryjnych MKOOpZ. Niemniej jednak przedstawiciele MI wzięli udział w nadzwyczajnym posiedzeniu tej grupy, które odbyło się 18 sierpnia 2022 r. Zastępca dyrektora DGWiŻŚ wyjaśniła, że „Tematem spotkania była m.in. wymiana informacji o awariach zgłoszonych od połowy lipca 2022 r., w ramach

⁶² Raport cząstkowy dotyczący zagrożeń i PZK dla działu gospodarka wodna.

⁶³ Zgodnie z § 6 ust. 1 pkt. 2 i 4 zarządzenia Nr 9 MI z dnia 25 marca 2021 r. w sprawie zasad i procedur wykonywania zadań z zakresu zarządzania kryzysowego.

⁶⁴ Dalej: „MKOOpZ”

Międzynarodowego Planu Ostrzegawczo-Alarmowego dla Odry (MPOA), omówienie przebiegu zaistniałej sytuacji awaryjnej na Odrze oraz ocena wdrożenia i realizowania procedur zawartych w MPOA. Zgodnie z Międzynarodowym Planem Ostrzegawczo-Alarmowym dla Odry, opracowanym przez Międzynarodową Komisję Ochrony Odry przed zanieczyszczeniem w 2015 r., dostępnym pod linkiem (...) wypracowane są procedury i organy odpowiedzialne za przekazywanie informacji o awarii transgranicznej. Według przytoczonych zapisów za przekazywanie meldunków dotyczących zanieczyszczenia Odry substancjami zagrażającymi jej jakości odpowiadają wskazane w przedmiotowym dokumencie Międzynarodowe Główne Centrale Ostrzegawcze (MGCO). W przypadku Polski MGCOI są to: Wojewódzkie Centra Zarządzania Kryzysowego Wojewody Śląskiego, Opolskiego, Dolnośląskiego, Lubuskiego oraz Zachodniopomorskiego.”.

Dyrektor DGWiŻŚ wyjaśniła, że „Po stronie polskiej w skład grupy G3 wchodzi przedstawiciele Zachodniopomorskiego Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska, Opolskiego Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska, Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej we Wrocławiu oraz Wojewódzkich Centrów Zarządzania Kryzysowego w Szczecinie, Gorzowie Wielkopolskim, Wrocławiu, Opolu i Katowicach.”. Natomiast przedstawiciele MI biorą czynny udział w następujących gremiach MKOOpZ: Delegacja Strony polskiej MKOOpZ, Grupa Robocza G1 ds. Ramowej Dyrektywy Wodnej, Grupa robocza G2 ds. powodzi oraz Grupy roboczej ad hoc G4 ds. do spraw z zagadnień prawnych i organizacyjnych.”.

(akta kontroli str. 9-11, 1343-1344)

10. Na podstawie art. 349 ust. 12 upw minister właściwy do spraw gospodarki wodnej, właściwy organ Inspekcji Ochrony Środowiska, właściwy organ ochrony przyrody, o którym mowa w przepisach ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody⁶⁵ i Główny Inspektor Sanitarny ustalają w drodze porozumienia, rodzaj, zakres i sposób nieodpłatnego przekazywania informacji niezbędnych dla działań związanych z monitoringiem i oceną stanu wód oraz gospodarowaniem wodami. Pierwszy projekt porozumienia, przygotowany przez Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej w styczniu 2020 r. został poddany uzgodnieniom z PGW WP i z Departamentem Prawnym w MI. Departament ten wskazał m.in., że PGW WP nie jest stroną projektowanego porozumienia i w związku z tym nie może być w nim wymieniane, jako podmiot zobowiązany do przekazywania lub też przyjmowania informacji ww. informacji, a więc nie ma możliwości rozszerzenia przedmiotowego porozumienia o nowe strony, tj. PGW WP ani Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska. 14 lipca 2021 r. projekt ww. porozumienia został przekazany do uzgodnień z jego interesariuszami. W trakcie uzgodnień pojawiły się rozbieżności interpretacyjne w odniesieniu do art. 349 ust. 12 upw. Dotyczyły one m.in. kwestii, że jedną ze stron porozumienia miał być „właściwy organ ochrony przyrody”, o którym mowa w ustawie o ochronie przyrody, a takimi organami są m.in. wójtowie, burmistrzowie czy prezydenci miast wszystkich gmin w Polsce, co – jak oświadczył sekretarz stanu w MI – „w praktyce uniemożliwia pod kątem technicznym podpisanie takiego dokumentu, podobnie jak realizacja postanowień wynikających z przedmiotowego porozumienia”. Zgłoszone wątpliwości dotyczyły Głównego Inspektora Sanitarnego (GIS), któremu w wyniku nowelizacji ustawy – Prawo wodne z 2018 r. zostały ograniczone kompetencje w obszarze związanym z monitoringiem i oceną stanu wód oraz gospodarowaniem wodami – do wody pitnej. W związku z tym GIS nie wskazał rodzaju danych, które miałyby być przekazywane na podstawie porozumienia.

⁶⁵ Dz. U. z 2022 r. poz. 916, ze zm.

Sekretarz stanu w MI oświadczył, że „Działania w zakresie nieodpłatnego przekazywania informacji niezbędnych dla działań związanych z monitoringiem i oceną stanu wód oraz gospodarowaniem wodami (...) są aktualnie realizowane na podstawie innych przepisów w ramach prowadzonej współpracy pomiędzy organami Inspekcji Ochrony Środowiska, organami ochrony przyrody, Państwowym Gospodarstwem Wodnym Wody Polskie i ministrem właściwym do spraw gospodarki wodnej. Jednocześnie pragnę poinformować, że DGWiŻS MI koordynuje prace prowadzące do zawarcia przedmiotowego porozumienia. W trakcie prac nad projektem porozumienia przyszłe strony porozumienia zgłosiły uwagi, zarówno do zakresu porozumienia, jak i do brzmienia art. 349 ust.12 ustawy – Prawo wodne. Jedną z istotnych uwag zgłoszonych do brzmienia art. 349 ust. 12 jest brak uwzględnienia wśród wymienionych stron porozumienia Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie.”. Ponadto oświadczył, że „W związku z licznymi wątpliwościami przygotowano propozycję zmiany przepisów w tym zakresie, które będą procedowane przy kolejnej nowelizacji ustawy – Prawo wodne. Należy jednak wskazać, że projekt ustawy o rewitalizacji rzeki Odry, choć zawiera zmiany przepisów ustawy – Prawo wodne nie mógł zawierać ww. zmian, gdyż wykraczałyby one poza jego zakres przedmiotowy”.

(akta kontroli str.1360-1362, 2001a-2001b, 2004-2005)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W Ministerstwie, wbrew regulacji przyjętej w art. 328 ust. 1 pkt 1 upw, nie zapewniono pełnego monitorowania realizacji działań, zawartych w PGW, który został zatwierdzony przez Radę Ministrów i opublikowany w grudniu 2016 r., mimo, iż był to podstawowy dokument planistyczny obejmujący okres 6 lat, służący podejmowaniu decyzji mających wpływ na stan zasobów wodnych. Zgodnie z § 9 ust. 2 pkt 7 oraz § 18 pkt 2 lit. b regulaminu wewnętrznego DGWiŻS z 6 lipca 2021 r. (oraz wcześniejszego) realizacja zadania, o którym mowa w art. 328 ust. 1 pkt 1 upw należała do WPW w DGWiŻS.

Naczelnik WPW wyjaśniła, że monitorowanie realizacji działań odbywa się na podstawie art. 328 ustawy – Prawo wodne i polega na zbieraniu sprawozdań od podmiotów zobowiązanych do ich przekazania. W odpowiedzi na pytanie czy dokonywano analizy otrzymanych rocznych sprawozdań np. z PGW WP w podziale na dorzecza, stan zaawansowania wykonanych działań w stosunku do planowanych ujętych w PGW wyjaśniła, że „Analiza sprawozdań była prowadzona indywidualnie przez pracowników Wydziału. Nie sporządzali oni notatek czy innych dokumentów w tym zakresie. Nie sporządzano zbiorczych informacji z tych analiz. Analiza dotyczyła kompletności przedmiotowych sprawozdań, a nie ich zawartości merytorycznej.” Wyjaśniła także, że w wydziale nie było informacji z analizy sprawozdań o stanie zaawansowania wykonanych działań w podziale na dorzecza, na jcwr, o środkach wydatkowanych, w stosunku do planowanych, a ujętych w PGW. Nie dokonywano także analiz w trakcie realizacji działań, ujętych w PGW, żeby ustalić, że działania podstawowe były wystarczające dla osiągnięcia celów środowiskowych lub, które z działań uzupełniających były niewystarczające. Nie analizowano podejmowanych działań podstawowych w odniesieniu do zaplanowanych kosztów na te działania. Nie dokonywano analiz podjętych działań lub przyczyn ich niepodjęcia w odniesieniu do poszczególnych jcwr, ujętych w aktualizacji, w tym zagrożonych nieosiągnięciem celów środowiskowych. Ponadto Naczelnik WPW wyjaśniła, że zbyt mały stan osobowy i zakres pozostałych obowiązków realizowanych w Wydziale nie pozwolił na prowadzenie szczegółowych analiz przedmiotowych sprawozdań w odniesieniu do aktualizacji

PGW. Nie było poleceń od przełożonego, ażeby przeprowadzić szczegółową analizę przedmiotowych sprawozdań.

W sprawie przyczyn niemonitorowania realizacji działań zawartych w PGW, dyrektor DGWiŻŚ wyjaśniła: „Zgodnie z art. 328 ustawy – Prawo wodne oraz z rozporządzeniem Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 14 grudnia 2018 r. w sprawie zakresu informacji z realizacji działań zawartych w planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy, planach zarządzania ryzykiem powodziowym i programie ochrony wód morskich (Dz. U. z dnia 21 grudnia 2018 r.) DGWiŻŚ monitorował realizację działań zawartych w aktualizacji PGW Odra z 2016 r. Zebrane sprawozdania zostały przekazane do Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie w celu wykorzystania ich w ramach prac nad II aktualizacją planów gospodarowania wodami.”

W sprawie przyczyn niedokonywania analiz rocznych sprawozdań, które wpłynęły do DGWiŻŚ za lata 2020-2021, w układzie wynikającym z aktualizacji PGW Odra z 2016 r. w celu uzyskania pełnej wiedzy o działaniach podejmowanych na terenie poszczególnych jcwr, ich efektach lub przyczynach braku efektów, pozwalającej na analizę przyczyn zagrożeń osiągnięcia celów środowiskowych – dyrektor DGWiŻŚ wyjaśniła „Przeprowadzono analizy rocznych sprawozdań w szczególności ich kompletności, w których podmioty zgodnie z art. 328 ustawy – Prawo wodne informują o stopniu realizacji działań zawartych w planach gospodarowania wodami. Zebrane sprawozdania zostały przekazane do Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie w celu wykorzystania ich w ramach prac nad II aktualizacją planów gospodarowania wodami.”

W sprawie przyczyn niedokonywania analiz lub niezlecenia ich zewnętrznym wykonawcom w celu ustalenia, które działania, w jakim stopniu w porównaniu z PGW oraz, na których jcwr – były wystarczające dla osiągnięcia celów środowiskowych na obszarze dorzecza Odry – dyrektor DGWiŻŚ wyjaśniła „Ocena osiągnięcia celów środowiskowych JCWP rzecznych ustalonych na lata 2016-2021 przedstawiono w załączniku nr 7 (Ocena stopnia osiągnięcia celów środowiskowych JCWP) do planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, który wejdzie w życie (zgodnie z zapowiedzią Rządowego Centrum Legislacji) 23 marca 2023 r. Natomiast analiza przyczyn nieosiągnięcia celów środowiskowych została przedstawiona w rozdziale 9 do załącznika do rozporządzenia w sprawie ww. planu, tj. treści planu.”

W sprawie przyczyn niedokonywania co roku ewaluacji działań zrealizowanych przez podmioty, którym przypisano wykonanie zaplanowanych działań zawartych w PGW w odniesieniu do poszczególnych jcwr, a mających na celu przeciwdziałanie ryzyku nieosiągnięcia celów środowiskowych – dyrektor DGWiŻŚ wyjaśniła: „Zgodnie z art. 15 ust. 3 ramowej dyrektywy wodnej, raport przedstawiający postęp we wdrażaniu działań ujętych w planach gospodarowania wodami jest przekazywany po 3 latach od przyjęcia Planów gospodarowania wodami. Poza powyższym, coroczna ewaluacja działań nie jest realizowana, gdyż część z działań jest stała przez cały sześcioletni cykl planów, ponadto dużą grupę działań stanowią wieloletnie inwestycje (szczególnie w zakresie gospodarki ściekowej), których postęp trudno jest ocenić po roku.”

Sekretarz stanu oświadczył, że zgodnie z art. 328 ust. 1 ustawy – Prawo wodne, minister właściwy do spraw gospodarki wodnej monitoruje realizację działań zawartych m.in. w planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy. Sekretarz stanu wskazał także na podjęcie działań w celu „ulotwienia podmiotom wywiązania się z obowiązku sprawozdawczości opracowano formularz sprawozdawczy, który był wysłany do podmiotów wskazanych w art. 328 ust. 2 ustawy – Prawo wodne, w terminie około miesiąca przed ustawowym terminem

przekazywania sprawozdań. Wraz z ww. formularzem przekazywania była ulotka informacyjna dotycząca obowiązku sprawozdawczego”. Ponadto oświadczył, że „Dane pozyskane w wyniku sprawozdawczości, o której mowa w art. 328 ustawy – Prawo wodne, zostały wykorzystane przez PGW Wody Polskie do opracowania projektów drugiej aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy (II aPGW). Zgodnie z art.318 ust. 6 ustawy – Prawo wodne aktualizacja gospodarowania wodami, oprócz danych zawartych w pierwszym planie, powinna zawierać m.in. charakterystykę i wyjaśnienie wszystkich działań przewidzianych we wcześniejszej wersji planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza, które nie zostały zastosowane oraz charakterystykę koniecznych dodatkowych działań ustalonych w trakcie realizacji planu. Przepisy nie nakładają na ministra do spraw gospodarki wodnej ani organów przez niego nadzorowanych, obowiązku corocznej analizy pod względem merytorycznym sprawozdań przekazywanych przez podmioty wskazane w art. 328 ust. 2 ustawy – Prawo wodne.”.

(akta kontroli str. 1141-1142, 1549-1567, 1781-1782, 1785, 1792-1794, 1917-1918)

Wbrew wyjaśnieniom złożonym przez naczelnika WPW oraz dyrektora DGWiŻŚ, a także oświadczeniu sekretarza stanu, monitorowanie jest procesem obejmującym nie tylko zbieranie danych o realizowanych działaniach, ale przede wszystkim ich analizowanie w odniesieniu do planu i ocenę w celu bieżącego podejmowania ewentualnych decyzji korygujących. W MI nie dysponowano kompletnymi danymi na temat stopnia realizacji działań zawartych w PGW z powodu braku wpływu od wszystkich podmiotów zobowiązanych rocznych sprawozdań z realizacji działań oraz prawidłowo sporządzonych sprawozdań. Ponadto nie dokonywano analiz ww. sprawozdań pozwalających na pozyskanie wiedzy na temat stanu i stopnia realizacji zadań podstawowych i uzupełniających, postępie, kosztach i efektach na poszczególnych jcwr. Brak bieżącej i pełnej wiedzy uniemożliwił prowadzenie adekwatnej do potrzeb polityki gospodarki wodnej, co również należy do zadań Ministra.

2. Minister nie podjął działań mających na celu dokonanie zmian w przepisach upw aby uzyskać uprawnienia do skutecznego egzekwowania obowiązku przekazywania mu przez zobowiązane do tego podmioty rocznych sprawozdań z realizacji działań zawartych m.in. w PGW, a także egzekwowania kompletności przedkładanych sprawozdań.

Na podstawie art. 328 ust. 2 upw, PGW WP, wojewodowie, marszałkowie województw, wójtowie, burmistrzowie lub prezydenci miast i dyrektorzy urzędów morskich, w zakresie swojej właściwości, sporządzają roczne sprawozdania z realizacji działań zawartych w dokumentach, tj. planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy, planach zarządzania ryzykiem powodziowym oraz programie ochrony wód morskich, za rok poprzedni i przekazują te sprawozdania ministrowi właściwemu do spraw gospodarki wodnej w terminie do dnia 28 lutego roku następnego.

Jak wynika z raportu m.in. podsumowującego monitoring realizacji działań, ujętych w planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy/programie wodno-środowiskowym kraju za rok 2021⁶⁶, sprawozdanie za rok 2021 złożyło tylko 21,5% podmiotów zobowiązanych (536 sprawozdań, 2494 podmioty zobowiązane). Biorąc pod uwagę dodatkową informację, że 640 podmiotów zobowiązanych przekazało puste sprawozdania (brak realizacji działań) – wskaźnik ten wynosił 47,2%. Z 8279 rekordów zawartych w 536 sprawozdaniach wykluczono 1266 rekordów nieuzupełnionych i do dalszych analiz przyjęto 7013 rekordów, z których

⁶⁶ Protokół odbioru Produktu II dzieła z dnia 3 listopada 2022 r.

3114 dotyczyło obszaru dorzecza Odra. Odrzucone rekordy stanowią 15,3% wszystkich działań, które nie zostały opisane w sprawozdaniu. Przekazane sprawozdania dotyczyły jedynie 6 z 10 obszarów dorzeczy, dla których opracowano aktualizacje planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy, analizy przedstawiono w odniesieniu do 6 obszarów.

Naczelnik WPW w DGWiŻŚ wyjaśniła, że „W celu uzyskania pełnej liczby sprawozdań z realizacji działań ujętych w aktualizacji PGW Odra z 2016 r. od podmiotów do tego zobowiązanych Wydział opracował formularze sprawozdawcze zawierające zakres informacji wskazanych w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z 14 grudnia 2018 r., zapewnił publikację na stronie ministerstwa, utworzył skrzynkę e-mail dedykowaną sprawozdawczości oraz rozesłał do podmiotów zobowiązanych do przekazania sprawozdania wiadomość e-mail zawierającą formularz sprawozdawczy oraz podstawowe informacje o tym jak przygotować sprawozdanie. Przygotowano także ulotkę informacyjną dla podmiotów, którą zamieszczono na stronie internetowej BIP. Pracownicy Wydziału udzielali także telefonicznie wyjaśnień w sprawach sporządzenia sprawozdania z realizacji działań. W przypadkach nieudanego doręczenia tej wiadomości e-mail do podmiotu, ustalano właściwy adres i wysyłano ponownie. Po upływie terminu nie przypomniano o obowiązku sprawozdawczym podmiotom zobowiązanym do przekazania sprawozdania z powodu innych bieżących obowiązków pracowników i ograniczonego składu osobowego Wydziału.”

Dyrektor DGWiŻŚ wyjaśniła: „Celem ułatwienia podmiotom wywiązania się z obowiązku sprawozdawczości wynikającego z art. 328 ustawy [...] – Prawo wodne, DGWiŻŚ opracowało formularz sprawozdawczy (w dwóch formatach), który był wysyłany przed ustawowym terminem przekazywania sprawozdań wraz z ulotką informacyjną. Formularze wraz z instrukcją zamieszczono także na BIP resortu. Dodatkowo, wskazano numer telefonu, pod którym informacji w zakresie wypełnienia sprawozdań przekazywali pracownicy resortu, odpowiedzi na pytania udzielano także drogą mailową za pomocą dedykowanej skrzynki e-mail. Przepisy nie przewidują narzędzi, dzięki którym minister ds. gospodarki wodnej mógłby prawnie egzekwować sprawozdania od podmiotów, które nie spełniły obowiązku sprawozdawczego.”

(akta kontroli str. 1141-1217, 1781, 1785, 1792)

Sekretarz stanu oświadczył: „Po pierwszym roku obowiązywania ustawy – Prawo wodne w 2019 r. trudno było przesądzić, że występuje znaczący problem ze stosowaniem art. 328 ust. 2 ustawy – Prawo wodne, gdyż wprowadzenie nowych regulacji, co do zasady, jest problematyczne i wymaga czasu na dostosowanie się adresatów do ich treści. W związku z powyższym dopiero ustalenie pewnych tendencji z okresu kilku lat faktycznie pozwoliło ustalić, że problem w zakresie stosowania art. 328 ust. 2 ustawy – Prawo wodne występuje. Ministerstwo Infrastruktury po ustaleniu tego problemu podjęło działania informacyjne (...), jako jedno z łatwiejszych działań organizacyjnych, które miało na celu wyeliminowanie przedmiotowego problemu (...). W tym zakresie, Ministerstwo rozważa dokonanie zmian w art. 328 ust. 2 ustawy – Prawo wodne, które będą ewentualnie mogły być podjęte przy następnej nowelizacji ustawy – Prawo wodne.”

(akta kontroli 1918-1919)

Przepisy upw nie wskazują w jaki sposób organ ma egzekwować obowiązek przekazania przez skazane podmioty rocznych sprawozdań z realizacji działań zawartych w PGW na obszarach dorzeczy, jednak Minister w celu rzetelnej realizacji obowiązku, określonego w art. 328 ust. 1 upw powinien podjąć skuteczne działania, aby zapewnić sobie możliwość egzekucji obowiązku przedłożenia mu

kompletnych sprawozdań. Działania podejmowane przez Ministra były niewystarczające, gdyż miały na celu jedynie poprawę jakości danych w sprawozdaniach, a nie ich wyegzekwowanie. Podjęcie skutecznych działań w tym zakresie było tym bardziej celowe, w sytuacji gdy podstawie sprawozdań z realizacji działań ujętych w PGW Minister przekazuje KE sprawozdanie o postępach w ich wdrażaniu.

Tym samym brak działań mających na celu dokonanie zmian w przepisach upw aby uzyskać uprawnienia do skutecznego egzekwowania obowiązku przekazywania Ministrowi przez zobowiązane do tego podmioty rocznych sprawozdań z realizacji działań zawartych m.in. w PGW, a także egzekwowania kompletności przedkładanych sprawozdań należy uznać za nierzetelne i niecelowe.

3. Przed opracowaniem rc Minister nie zwrócił się do organów IOŚ o przekazanie danych historycznych dotyczących skażenia wód lub innych zdarzeń o charakterze poważnej awarii mających wpływ na jakość wód w rzekach, tym samym nie dochował standardu opracowania rc wskazanego przez RCB w „Procedurze opracowania raportu cząstkowego do Raportu o zagrożeniach bezpieczeństwa narodowego”⁶⁷, zgodnie z którym w celu zidentyfikowania zagrożeń należy przeprowadzić m.in. analizę danych historycznych. Skutkiem braku ww. danych historycznych, w rc w dziale gospodarka wodna nie wykazano żadnych danych historycznych związanych ze skażeniem wód i nie uwzględniono w nim zagrożeń związanych z jakością wód rzek.

Sekretarz stanu w MI oświadczył, że „Minister Infrastruktury nie występował do organów Inspekcji Ochrony Środowiska o przekazanie danych historycznych, dotyczących skażenia wód lub innych zdarzeń o charakterze poważnej awarii mających wpływ na jakość wód w rzekach, ponieważ nie były one wykazane w raporcie cząstkowym PGW WP, IMGW-PIB. Ponadto raport Ministra Infrastruktury został przyjęty przez RCB.”.

(akta kontroli str. 1337-1342)

Minister sporządzając raport cząstkowy powinien wskazać zagrożenia w dziale gospodarka wodna i skutki ich wystąpienia przez stworzenie mapy ryzyka. między innymi na podstawie analizy danych historycznych. W ramach jego aktualizacji należało zasięgnąć opinii organu, który takie dane historyczne posiada, w szczególności, że przesłany przez MGMIŻŚ raport dla działu gospodarka wodna nie zawierał żadnych danych historycznych, a jednostki podległe i nadzorowane przez Ministra, mogły takich danych nie posiadać. Z kolei IOŚ może gromadzić takie dane m.in. w związku z realizacją zadań związanych z przeciwdziałaniem poważnym awariom oraz sprawowaniem nadzoru nad usuwaniem ich skutków.

Opisane postępowanie należy uznać za nierzetelne.

(akta kontroli str. 1364-1370)

4. Zatwierdzony przez Ministra rc nie uwzględniał zagrożeń związanych z jakością wód rzek, mimo że Minister był odpowiedzialny za dział gospodarka wodna w administracji rządowej⁶⁸. Na podstawie art. 9 ust 1 i 4 upw gospodarowanie wodami prowadzi się m.in. z uwzględnieniem ich jakości, a także w zgodzie z interesem publicznym, nie dopuszczając do wystąpienia możliwego do uniknięcia pogorszenia ekologicznych funkcji wód. Na skutek braku identyfikacji i uwzględniania zagrożeń związanych z zanieczyszczeniem wód w rc nie

⁶⁷ [Raport o zagrożeniach bezpieczeństwa narodowego - Rządowe Centrum Bezpieczeństwa - Portal Gov.pl \(www.gov.pl\)](http://www.gov.pl)

⁶⁸ § 1 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 listopada 2020 r. w sprawie przekształcenia Ministerstwa Infrastruktury (Dz.U. poz. 2014).

określono i nie opisano scenariuszy dla zagrożenia, nie wskazano celów strategicznych w fazie zapobiegania, programowania zadań w zakresie poprawy bezpieczeństwa w fazie przygotowania oraz nie określono priorytetów w reagowaniu w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowej związanej z zanieczyszczeniem wód rzek. Ponadto działający w Ministerstwie ZZK nie dokonywał okresowej oceny zagrożeń na potrzeby rc, związanych z jakością wód powierzchniowych, w szczególności rzek, oraz nie opracował wniosków i propozycji dotyczących zapobiegania i przeciwdziałania tym zagrożeniom, pomimo że zgodnie z art. 12 ust. 2c pkt 1 i 4 uozk należało to do zadań ZZK.

Dyrektor BZK wyjaśnił, ponieważ nie było one zgłoszone w raporcie cząstkowym PGW WP, nie jest uwzględnione w Krajowym Planie Zarządzania Kryzysowego”.
(akta kontroli str. 192-206, 1259-1278)

W odpowiedzi na pytanie skierowane do Ministra sekretarz stanu w MI oświadczył: „W raporcie cząstkowym (...) nie ujęto zagrożeń związanych z jakością wód rzek, w tym zagrożeń o nieustalonych przyczynach, ponieważ nie zostały one uwzględnione w raporcie cząstkowym PGW WP, IMiGW-PIB.”.

(akta kontroli str. 1337-1342)

Sekretarz stanu oświadczył: „Zespół Zarządzania Kryzysowego, któremu Przewodniczył Minister Infrastruktury, dokonywał każdorazowo okresowej oceny zagrożeń w ramach opracowania raportów cząstkowych. W przypadku zagrożeń związanych z jakością wód powierzchniowych, zagrożenie to nie było identyfikowane w raportach cząstkowych otrzymanych z jednostek organizacyjnych podległych lub nadzorowanych przez Ministra Infrastruktury, dlatego nie znalazło się w raporcie cząstkowym dla działu administracji rządowej – gospodarka wodna.”. W sprawie braku opracowania przez ZZK wniosków i propozycji dotyczących zapobiegania i przeciwdziałania zagrożeniom, pomimo że zgodnie z art. 12 ust. 2c pkt 1 i 4 uozk należy to do zadań ZZK Minister nie udzielił wyjaśnień.

(akta kontroli str. 1992)

Zgodnie z art. 5a ust. 1 uozk oraz § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 11 grudnia 2020 r. w sprawie Raportu o zagrożeniach bezpieczeństwa narodowego to Minister sporządza raport i wskazuje zagrożenia w dziale gospodarka wodna. Brak identyfikacji zagrożenia związanego z jakością wody w raportach cząstkowych otrzymywanych z jednostek organizacyjnych podległych lub nadzorowanych przez Ministra nie usprawiedliwia braku wskazania takiego ryzyka przez ministra właściwego ds. gospodarki wodnej w rc, w szczególności gdy występujące incydenty związane z zanieczyszczeniem rzek stanowią fakty notoryjne, znane również pracownikom MI, czego przykładem są wyjaśnienia dyrektora BZK, który wskazał m.in., że: „W okresie objętym kontrolą odnotowano wiele zdarzeń związanych z jakością wód rzeki Odry....”.

(akta kontroli str. 105-106, 168-172)

Opisane postępowanie należy uznać za nierzetelne.

5. Minister nie uwzględnił w PZK zagrożeń związanych z jakością wód rzek, pomimo że był jest odpowiedzialny za dział gospodarka wodna, a stosownie do art. 9 ust. 1 i 4 upw gospodarowanie wodami prowadzi się m.in. z uwzględnieniem ich jakości, a także w zgodzie z interesem publicznym, nie dopuszczając do wystąpienia możliwego do uniknięcia pogorszenia ekologicznych funkcji wód. Brak procedur dotyczących skażenia wód utrudnił postępowanie w sytuacji związanej z sytuacją zagrożenia kryzysem ekologicznym na rzece Odrze.

Sekretarz stanu oświadczył, że nie uwzględniono ww. zagrożeń w PZK „ponieważ nie zostały one uwzględnione w raporcie częściowym PGW WP, IMGW-PIB. Ponadto plan zarządzania kryzysowego Ministra Infrastruktury po pozytywnym zaopiniowaniu przez ZZK został zatwierdzony przez RCB.”.

Minister wyjaśnił, że PZK dla działu administracji rządowej gospodarka wodna został opracowany na podstawie KPZK i uzgodniony przez dyrektora RCB. W Siatce bezpieczeństwa KPZK (Zadania i obowiązki uczestników zarządzania kryzysowego) wskazano podmioty wiodące i współpracujące w ramach zdarzenia kryzysowego, tj. „skażenia chemicznego na lądzie”. Zdarzenie to zostało w fazie zapobiegania przypisane ministrowi właściwemu do spraw gospodarki, w fazie przygotowania i odbudowy – ministrowi właściwemu do spraw administracji publicznej zaś w fazie reagowania – ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych. W KPZK nie wskazano zadań dla ministra właściwego do spraw gospodarki wodnej. Ponadto zagrożenie związane z jakością wód nie zostały zidentyfikowane w latach ubiegłych przez PGW WP w ramach opracowywanych raportów częściowych.

(akta kontroli str. 1282-1300, 1337-1342, 1409-1410)

Na podstawie art. 12 ust. 2 uozk ministrowie opracowują plany zarządzania kryzysowego, w których uwzględnia się m.in. analizę i ocenę możliwości wystąpienia zagrożeń, w tym dla infrastruktury krytycznej uwzględnionej w wykazie, o którym mowa w art. 5b ust. 7 pkt 1 uozk. Katalog zagrożeń, które mogą być ujęte w PZK nie jest katalogiem zamkniętym. Zgodnie z definicją infrastruktury krytycznej (art. 3 ust. 2 uozk) stanowią ją nie tylko urządzenia i instalacje, ale m.in. usługi kluczowe dla obywateli. Brak uwzględnienia w PZK zanieczyszczenia wód, mającego wpływ na usługi wodne w rozumieniu art. 35 upw, należy uznać za postępowanie nierzetelne.

6. Minister, pomimo upływu 17 miesięcy od przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy⁶⁹ (według stanu na dzień 31 grudnia 2022 r.) nie rozpoczął prac nad opracowaniem i wdrożeniem systemu procedur umożliwiających „czasowe ograniczenie uprawnień zakładów do wykonywania usług wodnych innych niż zaopatrzenie ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi”, a zadanie to zostało wpisane w katalogu działań Ministra Infrastruktury w załączniku nr 4 do PPSS jako działanie o wysokim priorytecie. Brak opracowania systemu procedur nie zapewnił podmiotom odpowiedzialnym za zarządzanie kryzysowe, optymalnych uwarunkowań dla wprowadzenia czasowego ograniczenia uprawnień zakładów do wprowadzania ścieków do wód w związku z kryzysem ekologicznym na Odrze.

Jak wyjaśniła dyrektor DGWiŻŚ działanie to nie miało wskazanego terminu realizacji i zostało zaplanowane na 2023 r. Sekretarz stanu oświadczył m.in., że „działania określone w PPSS, w szczególności działania wskazane w katalogu działań, tj. załączniku nr 4 do PPSS, zostały zaplanowane na wspomniany okres planistyczny bez wskazania szczegółowej daty ich rozpoczęcia. W katalogu działań wskazano priorytet działań bez podania daty/roku ich realizacji.”.

(akta kontroli str. 1282-1300, 1337-1342)

Nierozpoczęcie realizacji działania, którego priorytet został określony jako wysoki, w czasie 17 miesięcy obowiązywania PPSS należy uznać za postępowanie nierzetelne.

---

⁶⁹ Stanowiącego załącznik do rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy (Dz. U. poz. 1615), dalej: „PPSS”.

7. Minister nie zapewnił mechanizmu umożliwiającego w PGW WP systematyczne monitorowanie ilości ścieków wprowadzanych do wód powierzchniowych przez podmioty posiadające pozwolenia zintegrowane w celu zapobiegania potencjalnym sytuacjom kryzysowym związanym z gospodarowaniem wodami.

Sekretarz stanu oświadczył, że „Podmioty korzystające z usług wodnych są obowiązane zgodnie z art. 304 ust. 1 ustawy Prawo wodne do przekazywania wyników prowadzonych pomiarów ilości pobieranych wód podziemnych i wód powierzchniowych oraz ilości i jakości ścieków wprowadzanych do wód lub do ziemi, w zakresie określonym w pozwoleniu wodnoprawnym albo pozwoleniu zintegrowanym:

- 1) do organu właściwego w sprawach pozwoleń wodnoprawnych albo organu właściwego do wydania pozwolenia zintegrowanego – w terminie do dnia 1 marca każdego roku za rok poprzedni;
- 2) do właściwego organu Inspekcji Ochrony Środowiska (...)

Forma i układ przekazywanych wyników pomiarów ilości pobranych wód podziemnych i wód powierzchniowych oraz ilości i jakości ścieków wprowadzanych do wód lub do ziemi, kierując się potrzebą ujednoczenia oraz uporządkowania przekazywanych wyników pomiarów, określona została w przepisach rozporządzenia Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 20 stycznia 2020 r. w sprawie formy i układu przekazywanych wyników pomiarów ilości pobranych wód podziemnych i wód powierzchniowych oraz ilości i jakości ścieków wprowadzanych do wód lub do ziemi (Dz. U. z 2020 r. poz. 144), wydanym na podstawie art. 304 ust. 2 ustawy Prawo wodne. Kwestia pomiaru ścieków została uregulowana także w rozporządzeniu Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 12 lipca 2019 r. w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego oraz warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu do wód lub do ziemi ścieków, a także przy odprowadzaniu wód opadowych lub roztopowych do wód lub do urządzeń wodnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1311) – tzw. rozporządzenie ściekowe.

Zgodnie z § 6 rozporządzenia ściekowego pomiaru ilości ścieków wprowadzanych do wód lub do ziemi dokonuje się:

- 1) **w sposób ciągły**, a jeżeli ścieki nie są odprowadzane w sposób ciągły, to pomiaru ilości ścieków dokonuje się w okresach zrzutu ścieków, w sposób umożliwiający określenie rzeczywistej ilości odprowadzanych ścieków;
- 2) stale w tym samym miejscu, w którym ścieki są wprowadzane do wód lub do ziemi, lub w innym miejscu reprezentatywnym dla ilości tych ścieków.

Mając na uwadze powyższe przepisy nie można zgodzić się ze stwierdzeniem, że nie został zapewniony mechanizm umożliwiający w Wodach Polskich systematyczne i kompleksowe monitorowanie ilości ścieków wprowadzanych do wód powierzchniowych przez podmioty posiadające pozwolenia wodnoprawne i pozwolenia zintegrowane.”.

Nie można przyjąć argumentów Ministra, ponieważ PGW WP nie jest organem właściwym do wydawania pozwoleń zintegrowanych. Organ ten wydaje wyłącznie pozwolenia wodnoprawne, a przepisy prawa nie zobowiązują podmiotów korzystających z usług wodnych do przekazywania PGW WP wyników prowadzonych pomiarów ilości i jakości ścieków wprowadzanych do wód lub do ziemi, w zakresie określonym w pozwoleniu zintegrowanym.

Postępowanie Ministra należy uznać za niecelowe.

(akta kontroli str. 2013-2015)

OCENA CZĄSTKOWA

NIK negatywnie ocenia przygotowanie Ministra do przeciwdziałania zagrożeniom związanym z jakością wód rzek.

UZASADNIENIE

W Ministerstwie, wbrew regulacji przyjętej w art. 328 ust. 1 pkt 1 upw, nie zapewniono pełnego monitorowania realizacji działań, zawartych w PGW, który został zatwierdzony przez Radę Ministrów i opublikowany w grudniu 2016 r.⁷⁰, mimo iż był to podstawowy dokument planistyczny obejmujący okres 6 lat, służący podejmowaniu decyzji mających wpływ na stan zasobów wodnych. W MI nie posiadano rocznych sprawozdań za 2021 r. z realizacji działań ujętych w PGW od 52,8% podmiotów zobowiązanych do ich przekazania, a podjęte działania w celu ich pozyskania były nieskuteczne. Ponadto nie dokonywano analiz pozwalających na ocenę stopnia realizacji działań wynikających z PGW w odniesieniu do jcwr.

Przy opracowywaniu rc oraz PZK nie uwzględniono zagrożeń związanych z jakością wód rzek. Przygotowując rc Minister nie wystąpił do organów IOŚ o niezbędne dane historyczne w zakresie zdarzeń kryzysowych dotyczących jakości wód śródlądowych. W Ministerstwie nie podjęto także działań wynikających ze zidentyfikowanych w PPSS zagrożeń związanych z zarządzaniem kryzysowym, którym nadano wysoki priorytet. Minister Infrastruktury nie zapewnił mechanizmu umożliwiającego w PGW WP systematyczne monitorowanie ilości ścieków wprowadzanych do wód powierzchniowych przez podmioty posiadające pozwolenia zintegrowane w celu zapobiegania potencjalnym sytuacjom kryzysowym związanym z gospodarowaniem wód.

OBSZAR

2. Działania podjęte w sytuacji wystąpienia w 2022 r. zagrożenia związanego z jakością wód rzeki Odry

Opis stanu faktycznego

W okresie objętym kontrolą w MI obowiązywał dokument, stanowiący załącznik do PZK⁷¹, pt. *Analiza zdarzeń historycznych od 1999 r.* W 2010 r. w okresie maj-czerwiec wystąpiło wezbranie na rzece Wiśle spowodowane dużą ilością opadów, co spowodowało wystąpienie wody z brzegów rzeki i zalanie okolicznych miejscowości. Skutkiem powodzi życie straciło 25 osób, poszkodowanych zostało 69 961 rodzin, a 14 565 rodzin ewakuowano. Straty określono w wysokości 2,9 mld euro. W 2014 r. w maju wystąpiło wezbranie wody w rzece Wiśle w wyniku intensywnych opadów deszczu. Nie wskazano skutków i strat. W lipcu 2018 r. wezbranie na rzece Wiśle spowodowało straty w infrastrukturze PGW WP w wysokości 66,2 mln zł. W maju 2019 r. w wyniku intensywnych opadów deszczu doszło do wezbrania na Wiśle i Odrze w wyniku czego straty w infrastrukturze PGW WP określono w wysokości 115,74 mln zł. W miesiącach czerwiec i październik 2020 r. w wyniku intensywnych opadów deszczu nastąpiło wezbranie wody w rzekach dorzecza Wisły w Zlewni Górnej Wisły i Sanu. W październiku nastąpiło wezbranie w rzece Wiśle i Odrze. Straty w infrastrukturze PGW WP określono w wysokości 294,8 mln zł. W czerwcu i lipcu 2021 r. nastąpiły wezbrania wód na Wiśle i Odrze ze względu na występujące opady. Straty w infrastrukturze PGW WP określono w wysokości 92 mln zł.

W MI nie określono ile sytuacji kryzysowych dotyczących wód powierzchniowych w obszarze właściwości Ministra wystąpiło w okresie objętym kontrolą (szczegółowy opis w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”).

(akta kontroli str. 192-193)

⁷⁰ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry weszło w życie 21 grudnia 2016 r. – Dz. U. poz. 1967, uchylone 24 lutego 2023 r. i zastąpione przez Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. – Dz. U. z 2023 r. poz. 335.

⁷¹ Zatwierdzony 4 listopada 2021 r.

Jak wyjaśnił dyrektor BZK „Procedury związane z wystąpieniem danej sytuacji były podejmowane według właściwości BZK, zgodnie z Regulaminem wewnętrznym biura z 23 marca 2021 roku, w tym:

- monitorowanie, tj. zapewnienie bieżącej wymiany informacji o wystąpieniu zagrożeń oraz zaistnieniu sytuacji kryzysowych mogących mieć wpływ na funkcjonowanie działów administracji rządowej kierowanych przez Ministra,
- informowanie członków kierownictwa Ministerstwa o wystąpieniu zagrożeń oraz zaistnieniu sytuacji kryzysowych, w tym sporządzanie raportów.”.

(akta kontroli str. 105-106,168-172, 1500)

2.17 marca 2022 r. na szóstej sekcji Kanału Gliwickiego zaobserwowano śnięte ryby. Następnie 29 marca 2022 r. stwierdzono zanieczyszczenia ropopochodne na Kanale Gliwickim. Na pytanie kiedy, w jakiej formie i od kogo Minister otrzymał informację o pojawieniu się śniętych ryb na Kanale Gliwickim, sekretarz stanu oświadczył „Informacje na temat działań podjętych przez PGW Wody Polskie w związku z sytuacją na Odrze otrzymywałem bezpośrednio od Prezesa PGW WP. Zadania w tym zakresie realizowały Departamenty, zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz regulaminem organizacyjnym Ministerstwa Infrastruktury. Z uwagi na sytuację na Kanale Gliwickim, która była zdarzeniem o znaczeniu lokalnym, informacje aktualne w tym zakresie znajdowały się w PGW Wody Polskie.”.

(akta kontroli str. 1455-1463, 1494-1512)

Sekretarz stanu wyjaśnił: „Wśród podjętych przez PGW Wody Polskie RZGW w Gliwicach od 17 marca 2022 r. działań należy wymienić m.in.(...):

- powiadomienie właściwych służb, tj. Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach (WIOŚ), Polskiego Związku Wędkarskiego (PZW) oraz Powiatowego Centrum Zarządzania Kryzysowego (PCZK) w Gliwicach;
- prowadzenie bieżącego monitoringu sytuacji na Kanale Gliwickim oraz rzece Kłodnicy;
- dokonanie weryfikacji w terenie wylotów posadowionych na skarpach VI sekcji Kanału Gliwickiego;
- udostępnienie WIOŚ w Katowicach pozwoleń wodnoprawnych;
- zorganizowanie wizji terenowej z udziałem m.in. przedstawicieli WIOŚ w Katowicach, [...]*, PZW i jednostek terenowych PGW Wody Polskie;
- dokonanie uzgodnień z PCZK w Gliwicach w kwestii ewentualnie prowadzonych prac przez [...]*, w efekcie których mogłoby dojść do zanieczyszczenia Potoku Leśnego, a następnie wód Kanału Gliwickiego;
- bieżące monitorowanie działań podejmowanych przez WIOŚ i kierowanie wniosków o zintensyfikowanie działań w przedmiotowej sprawie;
- obniżenie i ponownie podniesienie poziomu wody w V i VI sekcji Kanału Gliwickiego w celu poprawy warunków bytowania ryb poprzez jej mechaniczne dotlenienie, które wykonano w dniach od 5 kwietnia do 7 kwietnia 2022 roku;
- przekazywanie opinii publicznej na bieżąco informacji o przebiegu sprawy.

Ponadto PGW Wody Polskie przeprowadziły kontrole gospodarowania wodami dotyczące przestrzegania warunków pozwoleń wodnoprawnych wydanych na odprowadzanie wód opadowych i roztopowych za pomocą wylotów zlokalizowanych w VI sekcji Kanału Gliwickiego. Kontrolowane podmioty to [...]* – 3 wyloty oraz [...]*, która posiada 5 wylotów.(...) PGW Wody Polskie poinformowały, że zarówno [...]* oraz [...]*, jak i Miejski Zarząd Usług Komunalnych w Gliwicach podczas kontroli oświadczyli, że w wyniku ich działalności nie doszło do żadnej awarii mogącej mieć wpływ na zanieczyszczenie wód Kanału Gliwickiego. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach podał, że w wynikach prób wody pobranych z Kanału Gliwickiego w dniu 27 kwietnia 2022 roku stwierdzono wysokie zawartości

chlorków. W przedmiotowej sprawie czynności prowadzi Miejska Komenda Policji w Gliwicach. PGW Wody Polskie od dnia przyjęcia zgłoszenia pozostawało w kontakcie z WIOŚ, Powiatowym Centrum Zarządzania Kryzysowego w Gliwicach, Strażą Miejską i Policją, a także z Polskim Związkiem Wędkarskim w celu monitorowania sytuacji oraz wyjaśnienie przyczyn zaistniałego zdarzenia.”.

Ponadto sekretarz stanu wyjaśnił, że „(...) odległość pomiędzy połączeniem Kanału Gliwickiego z rzeką Odrą a Oławą wynosi około 100 kilometrów. W związku z powyższym, woda w rzece Odrze, od połączenia Kanału Gliwickiego do Oławy, płynie średnio około od 24 h do 40 h. Kolejnym ważnym argumentem jest – w miarę spływania ciekami ewentualnego zanieczyszczenia – jego rozcieńczanie zarówno poprzez przybywanie w ciek świeżej wody (z każdym dopływem), jak i z uwagi na naturalny dla rzek, turbulentny przepływ wody, który powoduje mieszanie się zawartych w wodzie substancji oraz ich rozrzedzenie. Ponadto w wodzie zachodzą również procesy związane z naturalnym procesem rozrzedzenia oraz rozkładu ewentualnych zanieczyszczeń, które w czasie mogą redukować ich stężenie. Biorąc powyższe pod uwagę oraz podkreślając odległość w czasie i dystans między miejscami epizodów występowania śniętych ryb na Kanale Gliwickim oraz rzece Odrze, zjawiska te nie mogą mieć ze sobą związku.”.

(akta kontroli str. 150-160, 1437-1441)

DGWiŻŚ 27 lipca 2022 r. otrzymał, z PGW WP, kolejną informację na temat śniętych ryb zaobserwowanych na rzece Odrze r. Zastępca dyrektora DGWiŻŚ wyjaśniła, że: „(...) Kierownik Stopnia Wodnego Oława - pracownik Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie w dniu 27 lipca 2020 r. poinformował Polski Związek Wędkarski „PZW” w Oławie oraz Wojewódzki Inspektorat Środowiska (WIOŚ) o pojawieniu się śniętych ryb. (...) Należy podkreślić, że na podstawie obserwacji oraz posiadanych informacji, w dniu 27 lipca i 28 lipca 2022 r. nie było podstaw do określenia zjawiska jako „masowego śnięcia ryb”. Zjawisko, którego skutkiem było pojawienie się nietypowej ilości śniętych ryb miało miejsce dopiero w dniu 29 lipca 2022 r. (...). Sekretarz stanu w Ministerstwie Infrastruktury, pełnomocnik rządu do spraw gospodarki wodą oraz inwestycji w gospodarce morskiej i wodnej Marek Gróbarczyk został poinformowany telefonicznie przez ówczesnego Prezesa PGW Wód Polskich tego samego dnia, kiedy PGW WP uzyskało informacje o zaobserwowanych śniętych rybach na Odrze w rejonie śluzy w Oławie.”.

Dyrektor DGWiŻŚ oświadczyła, że „DGWiŻŚ nie posiada dokumentacji potwierdzającej poinformowanie sekretarza Stanu o zaistniałej sytuacji”.

Odnosnie działań sekretarza stanu – Pełnomocnika rządu ds. gospodarki wodą oraz inwestycji w gospodarce morskiej i wodnej w celu przeciwdziałania i wyjaśnienia sytuacji na rzece Odrze w zakresie masowego śnięcia ryb, w okresie od 27 lipca 2022 r. do 10 sierpnia 2022 r., sekretarz stanu wyjaśnił: „W przedmiotowym okresie działalność Ministerstwa Infrastruktury i Ministra była realizowana zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz regulaminem organizacyjnym Ministerstwa Infrastruktury (...). Dodatkowo pragnę poinformować, iż organem opiniotwórczo-doradczym, właściwym w sprawach inicjowania i koordynowania działań podejmowanych w zakresie zarządzania kryzysowego zgodnie z art. 8 i 9 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym jest Rządowy Zespół Zarządzania Kryzysowego (...). W zakresie informowania społeczeństwa poprzez ALERT-y czy publikacje internetowe, obowiązki wykonuje Rządowe Centrum Bezpieczeństwa.”.

Ponadto sekretarz stanu wyjaśnił: „Po uzyskaniu informacji od prezesa PGW Wody Polskie wydałem Panu Prezesowi ustne polecenie zintensyfikowania przez pracowników PGW Wody Polskie wizji terenowych i obserwacji lustra wody, ściślejszej współpracy ze służbami odpowiedzialnymi za monitoring wody, zarządzanie

krzysowe i ochronę środowiska. W zaistniałej sytuacji, aby podejmować dalsze działania kluczowe były w szczególności aktualne wyniki monitoringu wód rzeki Odry.”.

(akta kontroli str. 9-11, 89-93, 153-155)

W zakresie przekazania informacji do MI o śnięciu ryb w rzece Odrze, były prezes PGW WP zeznał: „Miałem zasadę o informowaniu przełożonego Marka Gróbarczyka o wszystkich niepokojących sytuacjach mających miejsce w PGW WP. Wszystkie negatywne zjawiska mogły nieść implikacje polityczne. 1 sierpnia 2022 r. telefonicznie poinformowałem o śnięciach ryb na rzece Odrze Pana Marka Gróbarczyka. Nigdy z takich rozmów nie sporządzałem notatek. W trakcie informowania Ministra Gróbarczyka znajdowałem się w podróży. Notatki były sporządzane z oficjalnych spotkań. Nie informowałem o sytuacji Ministra Adamczyka, ponieważ nie było takiego zwyczaju. Kogo poinformować o sytuacji decydował Minister Gróbarczyk.”.

(akta kontroli str.1993-2001)

Zarówno sekretarz stanu jak i Minister – po uzyskaniu informacji o masowym śnięciu ryb na rzece Odrze od prezesa PGW WP w okresie od 1 sierpnia 2022 r. do 10 sierpnia 2022 r.– nie poinformowali kierowników komórek organizacyjnych MI o występującej sytuacji kryzysowej na rzece Odrze, właściwych do reagowania w sytuacjach kryzysowych (szczegółowy opis w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”). Dyrektor BZK jak i Dyrektor DGWiŻS wyjaśnili, że do 10 sierpnia 2022 r. nie mieli informacji o sytuacji występującej na rzece Odrze.

Sekretarz stanu nie poinformował również ZMZ o występującej sytuacji kryzysowej na rzece Odrze (szczegółowy opis w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”).

(akta kontroli str. 5-20, 89-101, 105)

Szef Zmiany Służby Dyżurnej Rządowego Centrum Bezpieczeństwa Krajowego Centrum Zarządzania Kryzysowego (dalej: „RCB w KCZK”) 10 sierpnia 2022 r. mailem wystąpił do ZMZ z prośbą o przesłanie informacji nt. zdarzenia śniętych ryb w związku z doniesieniami prasowymi pt. „Tysiące śniętych ryb w Odrze”. W tym samym dniu dyżurny ZMZ przesłał powyższego maila do Centrum Operacyjnego Ochrony Przeciwpowodziowej w PGW WP⁷² z prośbą o „udzielenie w trybie pilnym informacji bieżących o warunkach biologicznych w rzece Odrze”. 10 sierpnia 2022 r. COOP przesłał informację o zaobserwowanych śniętych rybach na rzece Odrze do ZMZ wskazując „W dniach 26-27 lipca po raz pierwszy do PGW WP wpłynęła informacja o zaobserwowanych śniętych rybach w Odrze w rejonie śluzy w Oławie. Wówczas podjęte zostały działania mające na celu odłowienie martwych ryb, a WIOŚ rozpoczął badania mające na celu ustalenie przyczyny zaistniałej sytuacji. W kolejnych dniach martwe ryby obserwowane były m.in. w miejscowościach Cigacice, Bytom Odrzański, Krosno Odrzańskie, Słubice, Kostrzyn nad Odrą. Pracownicy Wód Polskich od momentu pojawienia się pierwszych informacji o zanieczyszczeniu prowadzą wizje terenowe i monitorują Odrę pod kątem pojawiania się śniętych ryb, a także pozostają w kontakcie z WIOŚ. (...) Określeniem stanu chemicznego i biologicznego wody zajmuje się WIOŚ, który zgodnie z kompetencjami i zadaniami określonymi w polskim prawodawstwie jest instytucją odpowiedzialną za pobieranie próbek wody, ich badanie oraz przekazywanie wyników takich analiz.”. W tym samym dniu ZMZ przesłał powyższą informację mailowo do RCB. RCB mailem z 11 sierpnia 2022 r. skierowanym do ZMZ wskazał, że: „z polecenia MSWiA proszę o przesłanie do Służby Dyżurnej RCB informacji o:

- podjętych dotychczasowych działań reagowania na sytuację związaną z występowaniem śniętych ryb,

⁷² Dalej: „COOP”.

- planowanych przedsięwzięć do realizacji,
- zakresu czynności dotyczących informowania ludności o zagrożeniu skażeniem środowiska.”.

W odpowiedzi na powyższego maila z 11 sierpnia 2022 r. ZMZ przesłał informacje uzyskane od PGW WP o sytuacji na Odrze w zakresie: „1. Podjętych dotychczasowych działań reagowania na sytuację związaną z występowaniem zjawiska śniętych ryb w Odrze. O zdarzeniu poinformowane zostały wojewódzkie inspektoraty ochrony środowiska oraz wojewódzkie i powiatowe centra zarządzania kryzysowego. Ponadto w momencie zaobserwowania zjawiska podjęto akcję wspierania PZW w procesie odławiania śniętych ryb na Odrze, przygotowywane są informacje na potrzeby poszczególnych służb. 2. Planowanych przedsięwzięć do realizacji w związku z tym zjawiskiem. Pracownicy PGW Wody Polskie będą w dalszym ciągu monitorować rzekę oraz linię brzegową pod kątem pojawiania się śniętych ryb, a także wspierać PZW w ich odławianiu. PGW Wody Polskie wciąż pozostaje w kontakcie z WIOŚ oraz ze służbami zarządzania kryzysowego oraz współpracują w działaniach mających na celu ograniczenie skutków i ustalenie przyczyn wystąpienia skażenia. 3. Zakresu czynności dotyczących informowania ludności o zagrożeniu skażeniem środowiska. W ramach zwiększenia zakresu osób powiadomionych o zaistniałej sytuacji PGW Wody Polskie informują o działaniach oraz potencjalnych zagrożeniach na stronach internetowych (...).”

W tym samym dniu BZK otrzymało z PGW WP raport dzienny nr 157/2022⁷³ z informacjami o stanie bieżącym i zagrożeniach na Odrze. W pkt 1.4 raportu dziennego wskazano: „W wyniku skażenia rzeki Odry, do którego doszło przed 27.07.2022 r., spływają informacje o kolejnych śniętych rybach. Pracownicy Wód Polskich podejmują szereg czynności i działań zmierzających do ograniczenia tego problemu i znalezienia przyczyny oraz pozostają w stałym kontakcie z organizacjami, które zgodnie z kompetencjami odpowiadają za zdiagnozowanie zjawiska.”.

ZMZ w raporcie z 11 sierpnia 2022 r. o sytuacji w działach administracji rządowej kierowanych przez Ministra⁷⁴ wg stanu na dzień 11 sierpnia 2022 r. godz. 12:00 wskazał w punkcie dotyczącym gospodarki wodnej o skażeniu rzeki Odry: „W wyniku skażenia rzeki Odry, do którego doszło przed 27.07.2022 r., spływają informacje o kolejnych śniętych rybach. Pracownicy Wód Polskich podejmują szereg czynności i działań zmierzających do ograniczenia tego problemu i znalezienia przyczyny oraz pozostają w stałym kontakcie z organizacjami, które zgodnie z kompetencjami odpowiadają za zdiagnozowanie zjawiska oraz powinny również dążyć do jego usunięcia”.

(akta kontroli str. 107-115, 120-122, 123-133, 1437-1441)

Jak wyjaśnił dyrektor BZK „Przed dniem 10 sierpnia 2022 r. Biuro Zarządzania Kryzysowego nie posiadało informacji o sytuacji występującej na rzece Odrze. Po otrzymaniu informacji sporządzono Raport Zespołu Monitorowania Zagrożeń o sytuacji w działach administracji rządowej kierowanych przez Ministra Infrastruktury (wg stanu na 11.08.2022 r. godz. 12:00).” Przed raportem nr 157/2022 z 11 sierpnia 2022 r. nie były wskazywane informacje dotyczące skażenia rzeki Odry. W dniu 11 sierpnia 2022 r. (godz. 12:00) CZK MI powiadomiło mailem o wystąpieniu sytuacji na rzece Odrze, m.in. Ministra, Sekretarza Stanu, Podsekretarza Stanu oraz Dyrektora Generalnego.”.

(akta kontroli str. 105-115)

⁷³ Raport dzienny PGW WP nr 157/2022 wg stanu na 11 sierpnia 2022 r. godz. 9:00.

⁷⁴ Raport Zespołu Monitorowania Zagrożeń o sytuacji w działach administracji rządowej kierowanych przez Ministra – wg stanu na 11.08.2022 r. godz. 12:00.

Dyrektor DGWiŻŚ wyjaśniła: „Dyrekcja DGWiŻŚ otrzymała drogą oficjalną informację o sytuacji na Odrze oraz śniętych rybach poprzez wiadomość elektroniczną wysłaną przez Dyżurnego Rządowego Centrum Bezpieczeństwa do Centrum Zarządzania Kryzysowego Ministerstwa Infrastruktury (CZK MI) z dnia 10 sierpnia 2022 r. Działania zostały powzięte przez CZK MI, które funkcjonuje w ramach BZK MI. DGWiŻŚ, zgodnie z prośbą Dyrektora Biura Zarządzania Kryzysowego MI 12 sierpnia 2022 r. przesłało do KZGW PGW WP maila zawierającego prośbę Dyrektora BZK o przygotowywanie codziennych informacji o sytuacji na Odrze.”.

(akta kontroli str. 93-102)

Minister nie wypełnił obowiązku określonego w art. 21a ust. 1 uozk, zgodnie z którym m.in. ministrowie niezwłocznie informują dyrektora RCB o zagrożeniu, które może skutkować wystąpieniem na wskazanym obszarze sytuacji kryzysowej, oraz o konieczności powiadomienia ludności o zagrożeniu (szczegółowy opis w sekcji stwierdzone nieprawidłowości).

3. Dyrektor BZK mailowo 12 sierpnia 2022 r. wystąpił do dyrektora DGWiŻŚ z prośbą o wsparcie merytoryczne BZK w zakresie przesyłania codziennych informacji o sytuacji na rzece Odrze wskazując „W związku z powyższym uprzejmie proszę o przesyłanie codziennych informacji (...) w zakresie:

- wskazania podejmowanych działań przez PGW WP,
  - informacji na temat planowanych dalszych działań przez PGW WP,
- codziennie – aktualnych informacji na temat skali rozwijającego się skażenia. Jednocześnie informuję, że powyższa tematyka będzie przedmiotem posiedzeń Rządowych Zespołów Zarządzania Kryzysowego oraz innych zespołów międzyresortowych, w których będzie brało udział Kierownictwo MI. (...) informacja będzie wkładem do raportu, który będzie przekazywany codziennie kierownictwu Ministerstwa.”.

Zastępca dyrektora DGWiŻŚ mailowo z 12 sierpnia 2022 r. skierowanym do COOP wystąpiła z prośbą o przekazywanie codziennych informacji o sytuacji na rzece Odrze. Ustalono, że raportowanie sytuacji na rzece Odrze rozpocznie się od 13 sierpnia 2022 r. Pierwszy raport dobowy o sytuacji na rzece Odrze wpłynął do MI 13 sierpnia 2022 r. W raporcie przedstawiono informację o wykonanych w ciągu ostatniej doby działaniach z podziałem na RZGW Gliwice, Wrocław, Szczecin oraz o planowanych na najbliższą dobę działaniach m.in. w zakresie zbierania śniętych ryb.

ZMZ 12 sierpnia 2022 r. mailowo wystąpił do Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego, Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego, Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego i Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego, Zespołu Reagowania Kryzysowego Ministerstwa Klimatu i Środowiska⁷⁵ z prośbą o dodanie adresu mailowego ZMZ do listy podmiotów uczestniczących w informowaniu o bieżących działaniach.

15 sierpnia 2022 r. do MI wpłynął raport dobowy z KCZK zawierający informację o skażeniu rzeki Odry i podejmowanych działaniach przez poszczególne służby na rzece Odrze. Łącznie wpłynęły 52 raporty, ostatni z 4 października 2022 r.

W związku z wystąpieniem sytuacji kryzysowej na Odrze w lipcu 2022 r. przedstawiciele MI w okresie sierpień – październik 2022 r. brali udział w sześciu posiedzeniach komisji sejmowych, senackich, a także zespołu Parlamentarnego ds. reaturyzacji Odry.

6 września 2022 r. dyrektor DGWiŻŚ wzięła udział w spotkaniu koordynacyjnym w sprawie sytuacji na Odrze organizowanej przez MSWiA.

(akta kontroli str.66-69,128-130, 361-362, 384-392)

---

⁷⁵ Dalej: „MKiŚ”.

4. W sprawie czy Prezes Rady Ministrów wydawał polecenia/wytyczne Ministrowi sekretarz stanu oświadczył, „Prezes Rady Ministrów nie wydawał Kierownictwu ani innym przedstawicielom Ministerstwa Infrastruktury wytycznych/poleceń nie wynikających z art. 7a ustawy z dnia 27 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym.” Ponadto oświadczył, że: „Minister Infrastruktury, w związku z zaistniałą sytuacją na Odrze, realizował przypisane mu zadania zgodnie z kompetencjami, zakresem upoważnienia oraz obowiązującymi przepisami. Zgodnie z art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1893 ze zm.), dział gospodarka wodna obejmuje m.in. sprawy kształtowania, ochrony i racjonalnego wykorzystywania zasobów wodnych. Ochrona wód realizowana jest m.in. poprzez opracowanie i aktualizowanie, co najmniej raz na 6 lat Planów Gospodarowania Wodami na obszarach dorzeczy. Dokumenty te stanowią podstawę podejmowania decyzji kształtujących stan zasobów wodnych i zasady gospodarowania nimi w przyszłości. Ponadto wymienione zadanie realizowane jest także poprzez nadzór nad jednostką podległą – Państwowym Gospodarstwem Wodnym Wody Polskie. Nadzór wynika z art. 356 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne. Niezależnie od powyższego, w związku z masowym śnięciem ryb odbywały się spotkania koordynacyjne w sprawie sytuacji na Odrze, na których przekazywano informacje o aktualnej sytuacji na rzece Odrze oraz podejmowano w oparciu o te dane stosowne decyzje mające na celu skoordynowanie pracy różnych instytucji. W spotkaniach brali udział m.in. wojewodowie, przedstawiciele MSWiA, MON, MI, MRiRW, Państwowego Instytutu Weterynaryjnego, Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Rządowego Centrum Bezpieczeństwa i PGW WP.”.

(akta kontroli str. 400-408, 1446-1454)

5. 13 sierpnia 2022 r. do MI został przesłany pierwszy raport dobowy o sytuacji na rzece Odrze (nr 1/2022) opracowany przez PGW WP obejmujący działania podejmowane na rzece Odrze od godz. 9:00 12 sierpnia 2022 r. do godz. 9:00 13 sierpnia 2022 r. W raportach dobowych przedstawiano planowane i podjęte działania oraz szacunkową ilość zebranych śniętych ryb z podziałem na RZGW w Gliwicach, Wrocławiu i Szczecinie. Do MI wpłynęło 58 raportów sporządzonych w okresie od 13 sierpnia do 15 listopada 2022 r.

Dyrektor DGWiŻŚ wyjaśniła, że : „DGWiŻŚ do 16 listopada 2022 r. do godz. 11:59 otrzymał 58 raportów dobowych z sytuacji na rzece Odrze. Raporty przekazywane przez PGW WP, do wiadomości DGWiŻŚ, stanowiły bieżące źródło informacji oraz dawały dyrekcji DGWiŻŚ wiedzę merytoryczną, która była wykorzystywana na spotkaniach dedykowanych sytuacji na Odrze. Raporty te zostały również wykorzystane do przygotowania informacji na komisje sejmowe i senackie oraz odpowiedzi na interpelacje i zapytania poselskie.”.

(akta kontroli str.21-24, 89-102, 384-392)

W sprawie opublikowania przez MI pierwszego komunikatu o skażeniu Odry i masowym śnięciu ryb, sekretarz stanu oświadczył, że „Pierwszy komunikat dot. zanieczyszczenia Odry został opublikowany 12 sierpnia 2022 r. Łącznie do 30 listopada br. opublikowano 5 komunikatów⁷⁶ które poruszały kwestię zanieczyszczenia Odry.”.

(akta kontroli str. 393-409)

⁷⁶ <https://www.gov.pl/web/infrastruktura/komunikat-ws-zanieczyszczenia-odry>;
<https://www.gov.pl/web/infrastruktura/lepsza-ochrona-wod-oraz-dzialania-w-zakresie-rewitalizacji-odry>;
<https://www.gov.pl/web/infrastruktura/dzialania-wod-polskich-wobec-sytuacji-na-kanale-gliwickim>;
<https://www.gov.pl/web/infrastruktura/komunikatmi>; <https://www.gov.pl/web/infrastruktura/szosteposiedzenie-panstwowej-rady-gospodarki-wodnej>.

14 sierpnia 2022 r. Centrum Zarządzania Kryzysowego w Ministerstwie Klimatu i Środowiska mailowo przesłało do BZK wyniki pomiaru badań WIOŚ we Wrocławiu z 13 sierpnia 2022 r. BZK nie przesłało otrzymanych wyników do Ministra i PGW WP (szczegółowy opis w sekcji: „Stwierdzone nieprawidłowości”).

(akta kontroli str. 412-469, 1420-1421)

14 sierpnia 2022 r. Minister oraz dyrektor DWM wzięli udział w konferencji prasowej w MKiŚ w sprawie masowego śnięcia ryb w Odrze. 15 sierpnia 2022 r. BZK sporządziło pierwszy raport pn. doraźny raport Nr 1 BZK dotyczący sytuacji na Odrze. Sporządzono 39 raportów obejmujących okres od 15 sierpnia do 4 października 2022 r. Raporty opracowywano na podstawie informacji otrzymanych z RCB oraz z COOP. Raporty te były podstawą przedstawiania sytuacji na rzece Odrze kierownictwu MI. W raporcie nr 39 z 4 października 2022 r. wskazano, że „W związku z ustaleniami, które zapadły na wideokonferencji (3.10) prowadzonej przez Ministra Klimatu i Środowiska, zakończono raportowanie sytuacyjne dot. skażenia rzeki Odry. Służby odpowiedzialne za monitoring rzek przywracają standardowe procedury.”. Raporty doraźne przekazywano Ministrowi, sekretarzom i podsekretarzowi stanu.

(akta kontroli str. 144-148, 363-367)

Dyrektor BZK wyjaśnił: „BZK opracowywało raporty doraźne dot. sytuacji na Odrze, na podstawie raportów otrzymywanych za minioną dobę z KZGW:

- raporty dzienne wg stanu na godz. 9:00,
- raporty dobowe z sytuacji na rzece Odrze.”.

Ww. osobom przekazano wszystkie 39 raportów doraźnych dot. sytuacji na Odrze. Informacji zwrotnych BZK nie otrzymywało.

(akta kontroli str. 164-172)

MI tylko 14 sierpnia 2022 r. przesłało raport dobowy o sytuacji na Odrze opracowany przez PGW WP do RCB. Następne raporty o sytuacji na rzece Odrze nie były przesyłane. (Szczegółowy opis w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”).

(akta kontroli str. 128-130)

W dniach 14-25 sierpnia 2022 r. w aplikacji Teams odbyło się 12 spotkań organizowanych przez PGW WP, w których brali udział przedstawiciele MI. Zgodnie z notatkami służbowymi sporządzanymi przez pracowników PGW WP wynika, że na odprawach organizowanych przez prezesa PGW WP w dniu 17, 18 i 22 sierpnia 2022 r. nie było przedstawicieli MI. Sekretarz stanu w MI oświadczył: „Brak udziału przedstawicieli Ministerstwa Infrastruktury w spotkaniach organizowanych przez Prezesa PGW Wody Polskie był spowodowany koniecznością udziału w innych spotkaniach lub realizacją innych pilnych i terminowych zadań związanych w szczególności z sytuacją na Odrze. W tych dniach kierownictwo Departamentu zaangażowane było również w inne działania, w tym m.in. w dniu 17 sierpnia 2022 r. Zastępca Dyrektora Departamentu Gospodarki Wodnej i Żeglugi Śródlądowej brała udział w posiedzeniu Parlamentarnego Zespołu ds. Renaturyzacji Odry oraz w posiedzeniu Komisji Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej oraz Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa. W dniu 18 sierpnia 2022 r. Zastępca Dyrektora Departamentu Gospodarki Wodnej i Żeglugi Śródlądowej brała udział w spotkaniu nadzwyczajnym Grupy Roboczej G3 – Odra oraz w posiedzeniu Komisji Nadzwyczajnej do spraw Klimatu.”.

(akta kontroli str. 393-409)

W okresie objętym kontrolą w związku ze skażeniem wód Odry MI dysponowało 777 Planami posiedzeń RZZK pod przewodnictwem Prezesa Rady Ministrów. Zgodnie

⁷⁷ Posiedzenia w dniach: 12 sierpnia 2022 r., 18 sierpnia 2022 r., 26 sierpnia 2022 r., 2 września 2022 r., 9 września 2022 r., 19 września 2022 r. i 23 września 2022 r.

z przedstawionymi planami posiedzeń RZZK na posiedzeniu 12 sierpnia 2022 r. powołano międzyresortowy zespół, pod przewodnictwem sekretarza stanu w MSWiA w sprawie katastrofy ekologicznej na rzece Odrze. Na każdym z planowanych posiedzeń informację na temat sytuacji na rzece Odrze referował wiceminister MSWiA (koordynator prac międzyresortowego sztabu kryzysowego w tym obszarze). Posiedzenia RZZK odbywały się w formie wideokonferencji.

(akta kontroli str. 134-139, 1549)

Sekretarz stanu oświadczył „Ministerstwo nie przesyłało do MSWiA informacji na potrzeby przedstawienia informacji o sytuacji na Odrze i nie jest w posiadaniu protokołów z RZZK z dnia 12 sierpnia 2022 r. oraz z dnia: 18 sierpnia, 26 sierpnia, 2 września, 9 września, 19 września, 23 września 2022 r.”. W kwestii powołania międzyresortowego zespołu oświadczył „Ministerstwo nie posiada informacji kiedy powstał międzyresortowy zespół w sprawie sytuacji na rzece Odrze. Ministerstwo nie posiada informacji o określonym zakresie działania zespołu oraz jego składu oraz nt. podjętych działań, określonych wytycznych i poleceń. Ministerstwo otrzymywało informacje z MSWiA w sprawie zwołania posiedzeń członków Zespołu międzyresortowego w sprawie sytuacji dot. rzeki Odry, które były przekazywane do Kierownictwa MI, DGWiŻS oraz sekretariatów Prezesa i Zastępców Prezesa PGW Wody Polskie”. Sekretarza Stanu wyjaśnił także, iż „Z posiadanej dokumentacji wynika, że przedstawiciele Kierownictwa Ministerstwa Infrastruktury uczestniczyli we wszystkich posiedzeniach Rządowego Zespołu Zarządzania Kryzysowego (RZZK), na których przedstawiana była sytuacja dot. zanieczyszczenia rzeki Odry”. Ponadto wyjaśnił, że „Poza informacjami wynikającymi z Planów posiedzeń RZZK, w części – „wnioski rekomendacje”, ministerstwo nie otrzymało żadnych wytycznych i informacji z ww. posiedzeń.”.

(akta kontroli str. 400-409, 1885)

W okresie od 27 lipca 2022 r. do 3 listopada 2022 r. Minister – oprócz telefonicznego polecenia 27 lipca 2022 r. zintensyfikowania przez pracowników PGW WP wizji terenowych i obserwacji lustra wody, ścisłej współpracy ze służbami odpowiedzialnymi za monitoring wody, zarządzanie kryzysowe i ochronę środowiska) – nie wydawał innych poleceń prezesowi PGW WP.

Kierownicy komórek organizacyjnych MI sprawujących nadzór nad PGW WP oraz koordynujący i realizujący zadania w zakresie monitorowania i zapewnienia bieżącej wymiany informacji o wystąpieniu zagrożeń oraz zaistnieniu sytuacji kryzysowych mogących mieć wpływ na funkcjonowanie działów administracji rządowej kierowanych przez Ministra (m.in. BZK i DGWiŻS) nie zostali poinformowani przez sekretarza stanu w MI o wystąpieniu zjawiska masowego śnięcia ryb w rzece Odrze (szczegółowy opis w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”).

Ponadto sekretarz stanu oświadczył „[...] zgodnie z informacjami przekazanymi przez PGW Wody Polskie, pismem z dnia 19 sierpnia 2022 r. znak: KU.0800.1.2022, p.o. Prezes PGW Wody Polskie zwrócił się do Zastępcy Głównego Inspektora Ochrony Środowiska o udostępnianie wyników próbek wody pobieranych w Odrze przez Inspekcję Ochrony Środowiska w okresie od 27 lipca 2022 r. oraz o bieżące udostępnianie wyników próbek wody, które miały być pobierane przez kolejne dni. Ponadto w powyższym piśmie p.o. Prezesa PGW Wody Polskie poinformował Zastępcę Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, że w związku z sytuacją na Odrze, PGW Wody Polskie przeprowadza szereg działań kontrolnych wobec podmiotów działających w dorzeczu Odry i wyniki ww. badań przeprowadzonych przez Inspekcję Ochrony Środowiska miały mieć istotne znaczenie dla typowania tych podmiotów do kontroli, jak i dla działań kontrolnych.”.

(akta kontroli str. 1455-1463, 1494-1511)

W komunikacie Ministerstwa z 5 września 2022 r. zawarta była informacja, że prezes PGW WP i dyrektorzy RZGW złożyli Ministrowi raport z działań dotyczących śniecia ryb⁷⁸. Jak oświadczył sekretarz stanu w MI „Raport (...) został złożony przez Prezesa Wód Polskich i Dyrektorów RZGW ustnie. Podczas spotkania również ustnie wydałem polecenie Prezesowi Wód Polskich i Dyrektorom RZGW kontynuowania podjętych i zaplanowanych działań.”.

(akta kontroli str. 153-155, 1551)

Minister 16 sierpnia 2022 r. odwołał prezesa PGW WP z zajmowanego stanowiska. Jak oświadczył sekretarz stanu „Na podstawie art. 242 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2021 r. poz. 2233, z późn. zm.), Prezes Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie, Pan Przemysław Daca, został z dniem 16 sierpnia 2022 r. odwołany przez Ministra Infrastruktury z zajmowanego stanowiska. Zgodnie z art. 70 § 1 Kodeksu pracy pracownik zatrudniony na podstawie powołania może być w każdym czasie - niezwłocznie lub w określonym terminie - odwołany ze stanowiska przez organ, który go powołał. Odwołanie ze stanowiska nie wymaga uzasadnienia.”.

(akta kontroli str. 400-409)

27 września 2022 r. sekretarz stanu działający z upoważnienia Ministra Klimatu i Środowiska zwrócił się do Ministra z prośbą o podjęcie działań, mających na celu ograniczenie presji zakładów na stan Odry i jej dopływów, w szczególności z zakładów odprowadzających do Odry i jej dopływów ścieki, dla których ustalono w pozwoleniach wodnoprawnych dopuszczalne stężenia wskaźników powodujących zasolenie wód. W piśmie podniósł „[...] o przeprowadzenie przez organy wydające pozwolenia wodnoprawne przeglądu tych pozwoleń udzielonych dla zakładów odprowadzających ścieki bezpośrednio do Odry lub jej dopływów, z uwzględnieniem regulacji zawartych w § 12 ust. 1 pkt 2 i ust. 3 rozporządzenia Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej oraz charakterystyki Odry jako odbiornika ścieków i ładunków zanieczyszczeń wprowadzanych z ww. zakładów (ich sumaryczną wielkość) oraz ich łącznego oddziaływania na stan wód Odry i na realizację celów środowiskowych określonych dla tych wód, w szczególności w zakresie wskaźników powodujących zasolenie wód” oraz „w przypadku stwierdzenia, że w inny sposób nie można usunąć stanu zagrażającego życiu lub zdrowiu ludzkiemu albo zapobiec poważnym szkodom dla gospodarki narodowej lub dla ważnych interesów Państwa, rozważenie przez Pana Ministra wykorzystania uprawnień wynikających z art. 161 ustawy Kodeks postępowania administracyjnego, do uchylenia lub zmiany w niezbędnym zakresie decyzji- pozwolenia wodnoprawnego.”

(akta kontroli str. 1529-1530)

Sekretarz stanu w MI oświadczył, że „W przytoczonym piśmie Ministerstwa Klimatu i Środowiska z dnia 27 września 2022 r. Sekretarz stanu wskazał przykładowe działania, jakie może podjąć Ministerstwo Infrastruktury. W piśmie MI do PGW Wody Polskie zlecającym przeprowadzenie przeglądu pozwoleń wodnoprawnych nie ograniczono się jedynie do wskazanych w piśmie z MKiŚ pozwoleń, lecz objęto zdecydowanie większy zakres informacji (zał).”.

Załącznikiem, o którym mowa w oświadczeniu było pismo dyrektora DGWiŻŚ skierowane do prezesa PGW WP dopiero 3 listopada 2022 r., po kolejnym piśmie MKiŚ z 2 listopada 2022 r., które przesłało wyniki pomiarów próbek pobranych z Kanału Gliwickiego oraz rzeki Odry i jej dopływów, za okres od 1 do 26 października 2022 r., wraz z prośbą o podjęcie stosownych działań, z uwagi na utrzymujące się podwyższone wartości przewodności elektrolitycznej świadczące o zasoleniu Odry. MI 3 listopada 2022 r. wystąpiło do PGW WP o wykonanie stosownych działań, w tym

⁷⁸ Na stronie internetowej Ministerstwa Infrastruktury <https://www.gov.pl/web/infrastruktura/komunikatmi>.

wykonanie dodatkowego przeglądu pozwoleń wodnoprawnych w szczególności w zakresie wprowadzania ścieków do wód, w tym wprowadzania ścieków do urządzeń wodnych oraz szczegółowe wyjaśnienie sprawy.

Sekretarz stanu w MI oświadczył: „Wyjaśniając wyrażenie „stosownych działań” zgodnie z art. 240 ustawy z dnia 20 lipca 2022 r. – Prawo wodne (Dz. U. 2017 poz. 1566 z późn. zm.) Wody Polskie wykonują zadania określone w przepisach przytoczonej ustawy. Przywołując pkt 13 ww. artykułu Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej realizuje działania służące zrównoważonemu gospodarowaniu wodami, w tym osiągnięciu celów środowiskowych, o których mowa w art. 56, art. 57, art. 59 oraz w art. 61, na obszarach dorzeczy i współuczestniczy w ich realizacji. Stosowne działania obejmują wszystkie czynności służące wyjaśnieniu i przeciwdziałaniu skutkom zaistniałej sytuacji opierając się na właściwościach i obowiązkach danej jednostki, w tym przypadku PGW Wody Polskie.”

Sekretarz stanu w MI oświadczył także, iż „Pismem z dnia 3 listopada 2022 r., znak DGWiŻŚ-8.703.18.2022, Dyrektor Departamentu Gospodarki Wodnej i Żeglugi Śródlądowej poleciła Państwowemu Gospodarstwu Wodnemu Wody Polskie pilne wykonanie przeglądu pozwoleń wodnoprawnych w szczególności w zakresie wprowadzenia ścieków do wód, pod kątem: warunków ustalonych w przedmiotowych pozwoleniach w zakresie wskaźników świadczących o zasoleniu wód oraz o przekazanie zestawienia zawierającego aktualne wyniki dotychczasowej weryfikacji formalno-prawnej nielegalnych wylotów służących do odprowadzania ścieków do Odry i jej dopływów z uwzględnieniem dat wykonania kontroli oraz aktualnym statusem sprawy. W związku z powyższym wytyczne o odpowiednim poziomie szczegółowości, w tym dotyczące warunków ustalonych w pozwoleniach wodnoprawnych, zostały ustalone w wydanym poleceniu, tj. piśmie z dnia 3 listopada 2022 r. Należy podkreślić, że polecenie zostało skierowane do podmiotu wyspecjalizowanego w obszarze działań związanych z gospodarką wodną ze wskazanym zagadnieniem problemowym – zasoleniem rzeki Odry. Tym samym żądanie wskazania przez Wody Polskie wniosków z przeprowadzonego przeglądu obejmuje najważniejsze aspekty związane z zasoleniem rzeki Odry.”

(akta kontroli str. 2002-2004)

W sprawie niezapewnienia przez Ministra, w ramach nadzoru nad PGW WP, wydania przez Prezesa PGW WP, wytycznych dla jednostek odpowiedzialnych za wydanie pozwoleń wodnoprawnych w zakresie weryfikacji przesłanek wskazanych w § 12 ust. 3 rozporządzenia Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 12 lipca 2019 r. w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego oraz warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu do wód lub do ziemi ścieków, a także przy odprowadzaniu wód opadowych lub roztopowych do wód lub urządzeń wodnych⁷⁹ z uwagi na brak jednolitości postępowania organów PGW WP wydających pozwolenia na wprowadzenie zasolonych ścieków do rzeki Odry, sekretarz stanu oświadczył, że do MI nie został zgłoszony problem przez PGW WP dotyczący interpretacji ww. przepisu rozporządzenia, jednocześnie wskazując, że takie zadanie nie mieści się w zakresie kompetencji Ministra, określonego w art. 356 upw.

(akta kontroli str. 400-413, 1446-1454, 1494-1526, 1922-1923)

Pismem z 12 grudnia 2022 r., znak: DGWiŻŚ-6.75.117.2022.WP Departament Usług Wodnych w PGW WP został zobowiązany do przedkładania MI sprawozdań kwartalnych oraz sprawozdania rocznego (m. in. za 2022 r.) z realizacji zadań w zakresie wydawania zgód wodnoprawnych, w postaci zestawienia tabelarycznego

⁷⁹ Dz. U. poz. 1311.

(z podziałem na poszczególne regionalne zarządy gospodarki wodnej) uwzględniającego w szczególności, m.in.:

- sumaryczną liczbę wniosków, które wpłynęły do organów PGW WP w okresie objętym sprawozdaniem,
- liczbę wydanych zgód wodnoprawnych wraz z przychodem PGW WP z tego tytułu,
- liczbę wniosków załatwionych niezgodnie z żądaniem wnioskodawcy (odmowa wydania pozwolenia/sprzeciw do zgłoszenia/pozostawienie wniosku bez rozpoznania),
- liczbę wniosków dot. stwierdzenia wygaśnięcia, przeniesienia, ustalenia kolejnego okresu obowiązywania oraz potwierdzania przejęcia praw i obowiązków wynikających z pozwolenia wodnoprawnego,
- liczbę dot. cofnięcia (lub ograniczenia) pozwolenia wodnoprawnego za odszkodowaniem lub bez odszkodowania,
- liczbę spraw dot. naruszenia interesów osób trzecich wskutek wykonywania pozwolenia wodnoprawnego,
- liczbę dot. legalizacji urządzeń wodnych wraz z przychodem PGW WP z tego tytułu,
- liczbę spraw dot. przywrócenia poprzedniej funkcji urządzenia wodnego lub likwidacji szkód,
- liczbę wniesionych ponagieł/skarg na bezczynność oraz sposób ich załatwienia,
- informację dot. liczby wniesionych odwołań od decyzji organów PGW WP oraz o sposobie rozstrzygnięcia (utrzymanie decyzji w mocy/uchylenie decyzji w całości lub w części/umorzenie postępowania odwoławczego),
- informację dot. liczby wniesionych skarg do wojewódzkich sądów administracyjnych oraz o sposobie rozstrzygnięcia tych skarg (oddalenie skargi/uchylenie decyzji/stwierdzenie wydania decyzji z naruszeniem prawa),
- informację czy wszystkie sprawy zostały załatwione w terminie wynikającym z przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego (liczonym od dnia wpływu wniosku, nie od dnia wystosowania ostatniego zawiadomienia o braku możliwości załatwienia sprawy w terminie),
- informację o średnim czasie załatwienia poszczególnych kategorii spraw,
- informację dot. dokonania przeglądu pozwoleń wodnoprawnych.

(akta kontroli str. 1542-1548)

Sekretarz stanu w MI oświadczył: „Problem zasolenia wód Kanalu Gliwickiego oraz rzeki Odry pojawił się w 2022 r. Od marca 2022 r. były prowadzone w tym obszarze działania przez PGW Wody Polskie zgodnie z obowiązującymi przepisami. (...) Jednocześnie informuję, że w sierpniu 2022 r. PGW Wody Polskie rozpoczęło analizy mające na celu zbadanie wpływu emisji zasolonych wód w dorzeczu Odry na poziom zasolenia w rzece. Wykonywano analizy polegające na porównaniu danych ogólnodostępnych publikowanych na stronie internetowej Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska z wartościami granicznymi dla klas jakości wód, określonymi w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 25 czerwca 2021 r. w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego oraz sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a także środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U. poz. 1475) oraz z danymi historycznymi z Państwowego Monitoringu Środowiska. Ponadto analizowano potencjalne korelacje przemieszczenia zasolonych wód ze zdjęciami satelitarnymi przedstawiającymi stężenia chlorofilu. Zrealizowano również analizę przestrzenną potencjalnych źródeł zanieczyszczeń mogących przyczynić się do kryzysu – wykonano mapy z lokalizacją punktów zrzutu oraz mapę lokalizacyjną przedsiębiorstw posiadających pozwolenia wodnoprawne na odprowadzanie ścieków do Odry. Od września 2022 r. przeprowadzono analizy przy wykorzystaniu narzędzi

modelowania matematycznego (w postaci modelu QUAL2K) w celu zbilansowania ładunku wód zasolonych poprzez określenie poziomu zasolenia w profilu podłużnym rzeki.”.

Sekretarz stanu w MI oświadczył także: „W związku z zaistniałą sytuacją na rzece Odrze, mając na uwadze przygotowany przez zespół naukowców z renomowanych państwowych instytutów badawczych i uczelni, Wstępny raport zespołu ds. sytuacji na rzece Odrze, Prezes PGW Wody Polskie uznał za zasadne wystąpienie do organów PGW Wody Polskie o rozważenie, w stosunku do których zakładów posiadających pozwolenia wodnoprawne w zakresie wskaźników świadczących o zasoleniu wód zachodzi potrzeba przeprowadzenia postępowania na podstawie art. 410 ustawy – Prawo wodne. Zgodnie bowiem z art. 410 ust. 1 pkt 1 ustawy – Prawo wodne, jeżeli w związku z wykonywaniem pozwolenia wodnoprawnego nastąpiło naruszenie interesów osób trzecich, organ właściwy w sprawach pozwoleń wodnoprawnych, mając na uwadze, że korzystanie z wód nie może powodować pogorszenia stanu wód i ekosystemów od wód zależnych, marnotrawstwa wody lub energii wody, a także nie może wyrządzać szkód, może, w drodze decyzji, nałożyć na zakład posiadający pozwolenie wodnoprawne obowiązek wykonania ekspertyzy i przedstawienia jej temu organowi, w terminie określonym w decyzji. Ekspertyza powinna określić czy rzeczywiście, w związku z wykonywaniem danego pozwolenia wodnoprawnego, nastąpiło naruszenie interesów osób trzecich. Jeżeli treść ekspertyzy uzasadnia zmianę pozwolenia wodnoprawnego polegającą na ograniczeniu zakresu korzystania z wód lub w zakresie, o którym mowa w art. 403 ust. 1-6 Prawa wodnego, organ właściwy w sprawach pozwoleń wodnoprawnych może, bez odszkodowania, zmienić to pozwolenie.”.

(akta kontroli str. 1494-1512)

Kierownik Wydziału ds. Obronnych i Zarządzania Kryzysowego PGW WP mailem z 23 listopada 2022 r. przesłał do CZK MI wyniki badań rzeki Odry i Kanału Gliwickiego opracowane przez WIOŚ w Opolu. W przedstawionej informacji wskazano „Wyniki badań wód Kanału Gliwickiego nadal wskazują na podwyższone wartości w zakresie przewodności elektrycznej właściwej (zasolenia).”.

Dyrektor BZK wyjaśnił, że „(...) „Informacja o działaniach podjętych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Opolu w związku z sytuacją na kanale Gliwickim i rzece Odrze na terenie województwa opolskiego raport dobowy z dnia 21.11.2022 r.” również 23 listopada 2022 r. została przekazana MI a do wiadomości Dyrektorowi Biura Ministra.

(akta kontroli str. 412-469, 1371-1373, 1483a-1483l)

W sprawie posiadania wiedzy przez Ministra wynikającej z raportu „Algal Bloom and its economic impact” sporządzonego przez Wspólne Centrum Badawcze Komisji Europejskiej z 2016 r. sekretarz stanu oświadczył, że „Raport Algal bloom and its economic impact” nie jest dokumentem obligatoryjnym służącym realizacji celów gospodarki wodnej, niemniej jednak pracownicy Ministerstwa Infrastruktury uczestniczą w spotkaniach dotyczących problematyki występowania zakwitów glonów, m.in. wezmą udział w warsztatach poświęconych gatunkowi złotych alg (*Prymnesium parvum*) organizowanych przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska w kwietniu 2023 r. Ponadto wnioski ze wstępnego raportu zespołu ds. sytuacji na rzece Odrze zostały wykorzystane do projektowania rozwiązań przewidzianych w projekcie ustawy o rewitalizacji rzeki Odry.”.

Natomiast w sprawie podjętych działań przez Ministra w celu ustalenia przyczyn utrzymującego się wysokiego poziomu zasolenia rzeki Odry i Kanału Gliwickiego sekretarz stanu oświadczył, że „Ustalenie przyczyn utrzymującego się wysokiego poziomu zasolenia wód rzeki Odry i Kanału Gliwickiego jest realizowane przez PGW Wody Polskie wraz z Inspekcją Ochrony Środowiska. Ministerstwo Infrastruktury po

otrzymaniu informacji od Ministerstwa Klimatu i Środowiska o utrzymującym się zasoleniu, wystąpiło do PGW Wody Polskie z wnioskiem o przeprowadzenie dodatkowego przeglądu pozwoleń wodnoprawnych w związku z zaistniałą sytuacją. Wyniki kontroli spływają do Ministerstwa sukcesywnie.”. Jednocześnie sekretarz stanu oświadczył, że „Aktualnie PGW WP wraz z IMGW-PIB, Inspekcją Ochrony Środowiska oraz Ministerstwem prowadzi prace nad opracowaniem projektu raportu na temat stanu ilościowego i jakościowego rzeki Odry, zawierającego m.in. dane o obecnej i prognozowanej temperaturze powietrza, stanach wód, zasoleniu wód i występowaniu złotych alg (*Prymnesium parvum*). W tym celu powołano zespół roboczy złożony z przedstawicieli ww. instytucji. Raport ten planowany jest do codziennej dystrybucji, także wśród podmiotów dokonujących zrzutów zasolonych wód do Odry.”. Ponadto sekretarz stanu w MI oświadczył, że 26 kwietnia 2023 r. „(...) polecił Dyrektorowi Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowego Instytutu Badawczego (IMGW-PIB) pilne podjęcie prac nad wypracowaniem podejścia, które umożliwi określenie wartości średnich prędkości wody w korycie rzeki Odry na całym odcinku od granicy Polski (Chałupki) do Szczecina. Pismem z dnia 28 kwietnia 2023 r. IMGW-PIB przekazał do Ministerstwa Infrastruktury opracowanie pt. „Średnie prędkości wody na odcinku od przekroju wodowskazowego Chałupki do przekroju wodowskazowego Gryfino dla średniego niskiego przepływu (SNQ), średniego przepływu z wielolecia (SSQ) oraz średniego wysokiego przepływu (SWQ), (...) które następnie przekazano do służbowego wykorzystania przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska (MKiŚ) oraz Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie (PGW WP)”. Ponadto Prezes PGW WP otrzymał polecenie od sekretarza stanu w MI 19 maja 2023 r.⁸⁰ dotyczące pilnego wsparcia Centralnego Laboratorium Badawczego GIOŚ w zakresie udostępnienia łodzi do poboru prób wody wraz z operatorami oraz pojazdów z kierowcami do transportu prób. Prezes PGW WP 30 maja 2023 r. poinformował sekretarza stanu w MI oraz Sekretarza stanu w MKiŚ⁸¹ o zapewnieniu realizacji przez PGW WP ww. polecenia. Jednocześnie sekretarz stanu w MI oświadczył, że 19 maja 2023 r. przekazał uwagi do „Instrukcji działania w zakresie występowania *Prymnesium Parvum* „złotej algi” w wodach rzeki Odry” skoordynowanej przez MKiŚ. Sekretarz stanu wskazał, że Ministerstwo Infrastruktury uczestniczy w pracach międzyresortowych zespołów, których celem jest szukanie i wypracowywanie rozwiązań formalnych dla przeciwdziałania zdarzeniom na Odrze z sierpnia 2022 r. W ramach tej współpracy PGW WP opracowuje codziennie raport sytuacyjny na temat stanu ilościowego i jakościowego rzeki Odry, zawiera także informację o aktualnej sytuacji hydrologicznej i meteorologicznej, wynikach badań jakościowych wody prowadzonych w ramach monitoringu doraźnego przez IOŚ. Dane dotyczą śluzowań oraz ocenę ryzyka zakwitów „złotych alg”.

(akta kontroli str. 2006-2008, 2016)

W kontekście działań podjętych w MI w celu organizacji monitoringu ciągłego stanu wód rzeki Odry, sekretarz stanu oświadczył, że „Ministerstwo Infrastruktury i PGW Wody Polskie zgodnie z obowiązującymi przepisami nie są odpowiedzialne za monitoring wód.” Wskazując organ odpowiedzialny, tj. Inspekcję Ochrony Środowiska i Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, który podlega Ministrowi Klimatu i Środowiska. Niemniej jednak sekretarz stanu oświadczył, że „Jednakże Ministerstwo Infrastruktury w ramach prac legislacyjnych nad projektem ustawy o rewitalizacji rzeki Odry także podejmuje działania w celu rozszerzenia dokonywanego monitoringu wód, przez jednostki prywatne. Celem wsparcia przedsiębiorców odprowadzających wody zasolone w realizacji inwestycji w systemy minimalizujące oddziaływanie tych wód na

⁸⁰ Znak DGWiZŚ-8.703.17.2023

⁸¹ W odpowiedzi na pismo z 27 kwietnia 2023 r. (znak: ID:2614109.9975126.8006026) Pana Jacka Ozdoby Sekretarza Stanu w MKiŚ.

środowisko, projekt ustawy wprowadza usprawnienia proceduralne do wykonania przyrządów pomiarowych na potrzeby większej kontroli odprowadzanych ścieków zawierających chlorki i siarczany (zmiany w zakresie zwolnienia z obowiązku pozwolenia na budowę i zgłoszenia budowlanego, zastąpienia obowiązku pozwolenia wodnoprawnego przez zgłoszenie budowlane).”

(akta kontroli str. 1919, 1961-1962)

6. 29 sierpnia 2022 r. podsekretarz stanu w MI, dyrektor DGWiŻŚ oraz zastępca dyrektora DWM wzięli udział w obradach XX polsko-niemieckiej Rady Ochrony Środowiska w Bad Saarow pod Berlinem. Przedstawiciele MI zostali zaproszeni do udziału przez MKiŚ.

Sekretarz stanu w MI oświadczył: „W dniu 29 sierpnia br. miały miejsce obrady XX polsko-niemieckiej Rady Ochrony Środowiska w Bad Saarow pod Berlinem. MI zostało zaproszone do udziału przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska. (...) Ponadto informuję, że posiedzenia polsko-niemieckiej Rady Ochrony Środowiska pozostają we właściwości Ministerstwa Klimatu i Środowiska, a na obrady w dniu 29 sierpnia br. Ministerstwo Infrastruktury zostało doproszone. Przedmiotowe sprawozdanie ma więc charakter uzupełniający i zostało sporządzone na potrzeby wewnętrzne Ministerstwa Infrastruktury. Wiodącym resortem w pracach tego gremium jest Ministerstwo Klimatu i Środowiska.”

Dyrektor DGWiŻŚ wyjaśniła: „Polsko-Niemieckiej Radzie Ochrony Środowiska przewodniczą właściwi ministrowie do spraw środowiska po stronie polskiej i niemieckiej, tym samym za organizację udziału polskiej delegacji odpowiadało Ministerstwo Klimatu i Środowiska (...). Ministerstwo Infrastruktury wraz z jednostkami podległymi zostało zaproszone do udziału w ww. Radzie przez MKiŚ. Zaproszenie wynikało ze zgłoszenia przez stronę niemiecką do planu posiedzenia Rady innych tematów pozostających we właściwości Ministerstwa Infrastruktury, tj.: realizacji inwestycji na Odrze Granicznej polegających na modernizacji zabudowy regulacyjnej, kwestii procedowania projektu Krajowego Programu Żeglugowego do roku 2030, budowy terminala kontenerowego w Świnoujściu oraz wzmocnienia współpracy bilateralnej w kontekście realizacji Bałtyckiego Planu Działań (BSAP) na obszarze Morza Bałtyckiego w ramach prac Konwencji HELCOM. W posiedzeniu udział wzięli Minister Klimatu i Środowiska, Główny Inspektor Ochrony Środowiska oraz Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska, tj. organy właściwe do udzielenia informacji na temat sytuacji na Odrze związanej z wystąpieniem śniętych ryb. Ministerstwo Infrastruktury w kwestii wystąpienia sytuacji kryzysowej odniosło się – zgodnie z kompetencją – do aktualnie prowadzonych działań inwestycyjnych na rzece Odrze, które zdaniem Inwestora nie miały wpływu na zaistniałą sytuację.”

(akta kontroli str. 89-102)

Dyrektor DGWiŻŚ wyjaśniła: „Uprzejmie informuję, iż spotkania grupy eksperckiej PL-DE ds. Odry, w których uczestniczyła dyrekcja DGWiŻŚ odbywały się w formie on-line w dniach 26 sierpnia, a także 2, 6, 9 i 15 września oraz 16 listopada br. Koordynatorem spotkań był Departament Spraw Międzynarodowych Ministerstwa Klimatu i Środowiska.”

(akta kontroli str. 93-95)

MKiŚ 22 sierpnia 2022 r. zorganizowało pierwsze bilateralne spotkanie online pomiędzy grupami ekspertów wskazanych przez stronę polską i niemiecką dla omówienia wybranych kwestii dot. trwającego kryzysu na Odrze. Do dnia zakończenia kontroli odbyły się cztery spotkania, w których udział brali przedstawiciele MI.

Sekretarz stanu w MI oświadczył: „Dwustronna polsko-niemiecka grupa ekspercka ws. kryzysu na Odrze powstała doraźnie, dla zrealizowania celu jakim była wymiana informacji o sytuacji na Odrze, jak również o działaniach podejmowanych przez strony. Grupa ma charakter tymczasowy i nie ma formalnie powołanych członków.

Grupa utworzona została przez Departament Spraw Międzynarodowych Ministerstwa Klimatu i Środowiska (DSM MKiŚ). Pismo zapraszające do udziału w posiedzeniach grupy zostało skierowane do Dyrektora Departamentu Gospodarki Wodnej i Żeglugi Śródlądowej Ministerstwa Infrastruktury (DGWiŻŚ MI) i przekazane za pomocą poczty elektronicznej na sekretariat DGWiŻŚ. Informacje o kolejnych spotkaniach oraz materiały i dokumenty będące przedmiotem spotkań również były przekazywane tą samą drogą. Zakres tematyczny oraz cele spotkań grupy były ustalane na bieżąco podczas dyskusji, w miarę rozwoju sytuacji i nie były ściśle zdefiniowane jak w przypadku formalnych gremiów. W pierwszym spotkaniu grupy w dniu 22 sierpnia br. uczestniczyła (...), Dyrektor DGWiŻŚ Ministerstwa Infrastruktury. W kolejnych spotkaniach, w przypadku innych zobowiązań dyrektora DGWiŻŚ, do udziału w spotkaniu były oddelegowane pracownicy DGWiŻŚ. Z uwagi na bardzo techniczny i specjalistyczny charakter omawianych zagadnień, udział przedstawicieli MI pozostawał głównie w celach informacyjnych.”

(akta kontroli str. 1434-1443)

7. W zakresie występujących barier w sprawnej identyfikacji przyczyn, skali oraz skutków kryzysu ekologicznego Odry oraz podejmowaniu dalszych działań zmierzających do ograniczenia negatywnego wpływu zanieczyszczenia tej rzeki na środowisko sekretarz stanu w MI oświadczył: „Poruszone kwestie są przedmiotem prac eksperckiego zespołu badającego przyczyny katastrofy ekologicznej Odry, powołanego przez Minister Klimatu i Środowiska Annę Moskwę. Wynikiem pracy zespołu jest wstępny raport, ogólnodostępny pod adresem: <https://ios.edu.pl/projekt/prezentacja-wnioskowzewstepnego-raportu-zespołu-ds-sytuacji-na-rzece-odrze/>.”

(akta kontroli str. 400-402)

8. W sprawie działań jakie przewidziano i wdrożono w celu zapewnienia Odrze dobrego stanu ekologicznego dyrektor DGWiŻŚ oświadczyła, że: „DGWiŻŚ wytypował 24 aglomeracje, którym w ramach VI aktualizacji KPOŚK przypisany został priorytet I, tj. aglomeracje priorytetowe dla wypełnienia zobowiązań akcesyjnych, których równoważna liczba mieszkańców (RLM) jest większa lub równa 100 000 ($\geq$ 100 000 RLM). Aglomeracje te ujęte zostały w priorytecie I, ponieważ nie spełniają co najmniej jednego z wymogów dyrektywy Rady 91/271/EWG z dnia 21 maja 1991 r. dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych (tzw. dyrektywy ściekowej), które implementowane zostały w ramach art. 87a ustawy – Prawo wodne. Wśród wytypowanych 24 aglomeracji, 6 z nich zlokalizowanych jest w dorzeczu Odry. 21 września 2022 r. DGWiŻŚ pismem zwrócił się do 12 gmin wiodących w 12 aglomeracjach zlokalizowanych w dorzeczu Odry, które zgodnie z danymi zawartymi w VI aktualizacji KPOŚK (VI AKPOŚK) nie spełniają warunków dyrektywy Rady 91/271/EWG z dnia 21 maja 1991 r. dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych i, które planują realizację zamierzeń inwestycyjnych m.in. w zakresie budowy nowych oczyszczalni ścieków.

14 listopada 2022 r. DGWiŻŚ wystosowało pismo do gmin wiodących w 24 aglomeracjach z prośbą o przedstawienie aktualnych informacji dotyczących stanu realizacji inwestycji, w tym ich realnych kosztów niezbędnych oraz ich wpływu na uzyskanie przez aglomerację zgodności z warunkami dyrektywy ściekowej.”

Ponadto dyrektor DGWiŻŚ oświadczyła m.in.: „(...) należy podkreślić, iż w lipcu 2022 r. DGWiŻŚ kontynuowało prace nad projektami rozporządzeń Ministra Infrastruktury w sprawie przyjęcia planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy. W kontrolowanym okresie opublikowano odpowiedzi z etapu uzgodnień międzyresortowych, opiniowania i konsultacji publicznych dla obszarów dorzeczy Wisły i Odry. Projekty rozporządzeń dla obszarów dorzeczy Dunaju, Świeżej, Banówki, Pregoty, Dniestru, Łaby i Niemna na przełomie lipca i sierpnia 2022 r.

przekazano do Departamentu Prawnego Ministerstwa Infrastruktury, z prośbą o skierowanie dokumentów na komisję prawniczą Rządowego Centrum Legislacji. (...) W ramach współpracy z Ministerstwem Klimatu i Środowiska nad kształtem Szczegółowego Opisu Priorytetów (SzOP) dla programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FEnIKS), który stanowi następcę Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (POLiS), DGWiŻŚ opracowało listę aglomeracji, dla których, zgodnie z założeniami SzOP FEnIKS, przewiduje się możliwość wsparcia inwestycji z zakresu gospodarki wodno-ściekowej zarówno w trybie konkurencyjnym jak i niekonkurencyjnym (pozakonkursowym).”

(akta kontroli str. 89-102)

Sekretarz stanu w MI oświadczył, że:

- „W Ministerstwie Infrastruktury opracowano projekt ustawy o rewitalizacji rzeki Odry, która w dniu 5 marca 2023 r. uzyskała wpis do Wykazu prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów, a w dniu 5 kwietnia 2023 r. została przesłana przez Ministra Infrastruktury do rozpatrzenia przez Stały Komitet Rady Ministrów..). Projekt ustawy zawiera (...), przepisy dotyczące wsparcia inwestycji mających poprawić lub przywrócić właściwe funkcjonowanie środowiska naturalnego w zakresie ilości i jakości wody w rzece Odrze i jej zlewni poprzez ich dofinansowanie. Zadania ujęte w projekcie ustawy są to zadania głównie o charakterze renaturyzacyjnym i retencyjnym, a ich realizacja w dużym stopniu umożliwi rewitalizację rzeki Odry. Zakłada się dofinansowanie tych zadań na kwotę 1 114 032 079 zł. (...) Zakłada się, że priorytet w ubieganiu się o dofinansowanie uzyskają przedsięwzięcia wykazane w krajowym programie oczyszczania ścieków komunalnych, o którym mowa w art. 88 ust. 1 ustawy – Prawo wodne, realizowane na obszarze aglomeracji, w rozumieniu art. 86 ust. 3 pkt 1 ustawy – Prawo wodne, zlokalizowanych w dorzeczu Odry, które to aglomeracje nie spełniają warunków, o których mowa w art. 87a ustawy – Prawo wodne. (...) Projekt ustawy zaostrza sankcję za niezgodne z prawem działania w obszarze gospodarki wodnej. Rozwiązania te dotyczą podniesienia kar finansowych za wybrane wykroczenia z obecnego poziomu 500 zł do przedziału od 1000 zł do 7500 zł, co pozwoli na osiągnięcie celów tych kar w zakresie prewencji wykroczeń. Ponadto projekt wprowadza nową instytucję możliwości nakładania kar administracyjnych na podmioty, które korzystają z wód, wykonują urządzenia wodne, lub roboty w wodach bez wymaganej zgody wodnoprawnej, lub których działanie w obszarze gospodarki wodnej spowodowało m.in. stan zagrażający życiu lub zdrowiu ludzi, czy środowiska naturalnego.”; projekt ww. ustawy przewiduje utworzenie Inspekcji Wodnej w strukturze PGW WP, której zostaną przyznane kompetencje o charakterze operacyjno-rozpoznawczym w celu lepszego wykrywania wykroczeń, zdarzeń lub naruszeń mogących wywołać szkody w środowisku wodnym. W projekcie przewidziane jest również poszerzenie zadań PGW WP w zakresie ochrony pożytków z wód i korzystania z tych pożytków. W związku z tym celowe jest nadanie Inspekcji Wodnej uprawnień służących ochronie zasobów ryb w wodach częściowo pokrywających się z zadaniami przypisanymi straży rybackiej, jak również inspekcja ta miałaby prawo do pobierania próbek wody i ścieków w celu realizacji ustawowych zadań PGW WP w zakresie ujawniania zdarzeń mogących zagrażać środowisku wodnemu oraz ekosystemom od wód zależnych. W celu podejmowania szybszych działań w przypadku wystąpienia konieczności modyfikacji legalnej działalności w sytuacji gdy wystąpi poważne zagrożenie dla środowiska lub zdrowia i życia ludzkiego wprowadzono do ww. projektu „dodatkową przesłankę cofnięcia lub ograniczenia bez odszkodowania pozwolenia wodnoprawnego w sytuacji, gdy dalsze korzystanie z wód na warunkach ustalonych w pozwoleniu

wodnoprawnym, stwarza stan zagrażający życiu lub zdrowiu ludzkiemu lub stan zagrażający powstaniu poważnych szkód w środowisku, w szczególności z uwagi na występujące zmiany w środowisku wodnym.”;

- „w dniu 24 maja 2023 r. projekt ustawy o rewitalizacji rzeki Odry został przekazany do prac parlamentarnych w Sejmie RP i tym samym zakończono etap prac rządowych nad tym projektem. Pierwsze czytanie rządowego projektu ustawy odbyło się w dniu 13 czerwca 2023 r.”;
- w Ministerstwie prowadzone są prace nad nowelizacją rozporządzenia ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 12 lipca 2019 r. w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego oraz warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu do wód lub do ziemi ścieków, a także przy odprowadzaniu wód opadowych lub roztopowych do wód lub do urządzeń wodnych⁸². Zakres proponowanych zmian to m.in. określenie obowiązku prowadzenia ciągłego pomiaru wybranych parametrów ścieków przemysłowych oraz parametrów podstawowych, w tym przewodności elektrolitycznej umożliwiającej określenie zasolenia wód, wód powierzchniowych powyżej i poniżej miejsca zrzutów ścieków. Nowe regulacje będą obejmowały podmioty wprowadzające do wód ścieki przemysłowe oraz wody pochodzące z odwodnienia zakładów górniczych, którym dopuszczono wzrost sumarycznego stężenia chlorków i siarczanów do wartości większej niż 1000 mg/l.

(akta kontroli str. 1961-1964, 2006)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W MI nie ustalono, czy zaistniałe zagrożenia spełniały przesłanki wystąpienia sytuacji kryzysowej dotyczące śródlądowych wód powierzchniowych, pozostających w obszarze właściwości Ministra, w tym dotyczące wód Odry wystąpiło w okresie objętym kontrolą.

Jak wyjaśnił dyrektor BZK „W okresie objętym kontrolą odnotowano wiele zdarzeń związanych z jakością wód rzeki Odry. Wyjaśnienie, czy wskazane zdarzenia miały charakter sytuacji kryzysowej nie jest możliwe, ponieważ ustawa o zk nie zawiera kryteriów określających zdarzenia „znaczących rozmiarów” powodujących „znaczne ograniczenia”. Uznanie sytuacji za kryzysową wynika z definicji sytuacji kryzysowej określonej w ustawie z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym art. 3 pkt 1 ww. ustawy „sytuacja kryzysowa – należy przez to rozumieć sytuację wpływającą negatywnie na poziom bezpieczeństwa ludzi, mienia w znaczących rozmiarach lub środowiska, wywołującą znaczne ograniczenia w działaniu właściwych organów administracji publicznej ze względu na nieadekwatność posiadanych sił i środków. W zakresie wystąpienia skażenia wód rzeki Odry w okresie lipiec – sierpień 2022 r. Dyrektor BZK wskazał, że „Wyjaśnienie czy skażenie Odry miało charakter sytuacji kryzysowej nie jest możliwe, ponieważ ustawa o zk nie zawiera kryteriów określających zdarzenia „znaczących rozmiarów” powodujących „znaczne ograniczenia.”

(akta kontroli str. 105-106, 168-172)

Jak oświadczył sekretarz stanu w MI „W celu doprecyzowania definicji sytuacji kryzysowej, określonej w art. 3 pkt 1 ustawy o zarządzaniu kryzysowym, nie podejmowano działań legislacyjnych w kierunku zmiany ww. ustawy. Ponadto aktualnie trwają prace legislacyjne nad projektem ustawy o ochronie ludności oraz o stanie klęski żywiołowej, która m.in. uchyli ustawę o zarządzaniu kryzysowym. Projekt wprowadza rozwiązania usprawniające dotychczasowe

⁸² Dz. U. poz. 1311. Projekt rozporządzenia znajduje się w wykazie prac legislacyjnych MI pod poz. 327.

działanie podmiotów odpowiedzialnych za zarządzanie kryzysowe. Skupia się na fazach zarządzania kryzysowego – reagowania i odbudowy poprzez usprawnienie m.in. procesu przepływu informacji pomiędzy organami administracji publicznej.”.

(akta kontroli str. 1494-1512)

Nieustalenie w MI czy występujące zagrożenia spełniały przesłanki sytuacji kryzysowej stworzyło ryzyko niepodjęcia działań określonych w uozk, która obliguje organy administracji publicznej do uruchomienia struktur i procedur zarządzania kryzysowego zawsze, gdy dojdzie do sytuacji zagrażającej bezpieczeństwu ludzi, mienia w znacznych rozmiarach lub środowiska, a jednocześnie wywołującej znaczne ograniczenia w działaniu właściwych organów administracji publicznej ze względu na nieadekwatność posiadanych sił i środków. Ryzyko to zmaterializowało się w przypadku kryzysu na Odrze w 2022 r.

2. Sekretarz stanu w MI, pomimo uzyskania 1 sierpnia 2022 r. telefonicznej informacji od prezesa PGW WP o pojawieniu się śniętych ryb w Odrze, w rejonie śluzy w Oławie, nie poinformował oraz nie wydał żadnych poleceń w tym zakresie:
  - a) dyrektorowi BZK,
  - b) dyrektorowi DGWiŻŚ,
  - c) przewodniczącemu ZMZ,

tym samym nie zapewnił bieżącego monitoringu i analizy skuteczności działań realizowanych przez PGW WP oraz nie zapewnił podjęcia działań określonych w § 3 zarządzenia nr 9 Ministra Infrastruktury z dnia 25 marca 2021 r. w sprawie zasad i procedur wykonywania zadań z zakresu zarządzania kryzysowego.

Zarówno dyrektor BZK jak i DGWiŻŚ otrzymali pierwszą informację o masowym śnięciu ryb na rzece Odrze dopiero w dniu 10 sierpnia 2022 r. mailowo z RCB. ZMZ sporządził raport o sytuacji w działach administracji rządowej kierowanych przez Ministra wg stanu na 11 sierpnia 2022 r. godz. 12:00 wskazując: „W wyniku skażenia rzeki Odry, do którego doszło przed 27.07.2022 r., spływają informacje o kolejnych śniętych rybach. Pracownicy Wód Polskich podejmują szereg czynności i działań zmierzających do ograniczenia tego problemu i znalezienia przyczyny oraz pozostają w stałym kontakcie z organizacjami, które zgodnie z kompetencjami odpowiadają za zdiagnozowanie zjawiska.”.

(akta kontroli str. 107-115, 120-122, 123-133, 363-370, 375-392)

Jak oświadczył sekretarz stanu w MI „Minister Infrastruktury, w związku z zaistniałą sytuacją na Odrze, realizował przypisane mu zadania zgodnie z kompetencjami, zakresem upoważnienia oraz obowiązującymi przepisami. Zgodnie z art. 11 ust 1. Ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1893 ze zm.), dział gospodarka wodna obejmuje m.in. sprawy kształtowania, ochrony i racjonalnego wykorzystywania zasobów wodnych; Ochrona wód realizowana jest m.in. poprzez opracowanie i aktualizowanie, co najmniej raz na 6 lat Planów Gospodarowania Wodami na obszarach dorzeczy. Dokumenty te stanowią podstawę podejmowania decyzji kształtujących stan zasobów wodnych i zasady gospodarowania nimi w przyszłości. Ponadto wymienione zadanie realizowane jest także poprzez nadzór nad jednostką podległą – Państwowym Gospodarstwem Wodnym Wody Polskie. Nadzór wynika z art. 356 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne. Niezależnie od powyższego, w związku z masowym śnięciem ryb odbywały się spotkania koordynacyjne w sprawie sytuacji na Odrze, na których

przekazywano informacje o aktualnej sytuacji na rzece Odrze oraz podejmowano w oparciu o te dane stosowne decyzje mające na celu skoordynowanie pracy różnych instytucji. W spotkaniach brali udział m.in. wojewodowie, przedstawiciele MSWiA, MON, MI, MRiRW, Państwowego Instytutu Weterynaryjnego, Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Rządowego Centrum Bezpieczeństwa i PGW WP. (...)

(akta kontroli str. 393-409)

Jak wyjaśnił dyrektor BZK „Przed dniem 10 sierpnia 2022 r. Biuro Zarządzania Kryzysowego nie posiadało informacji o sytuacji występującej na rzece Odrze. Po otrzymaniu informacji sporządzono Raport Zespołu Monitorowania Zagrożeń (ZMZ) o sytuacji w działach administracji rządowej kierowanych przez Ministra Infrastruktury (wg stanu na dzień 11 sierpnia 2022 r. godz. 12:00)”. W kwestii bieżącego monitoringu i analizy skuteczności działań dyrektor BZK wyjaśnił, że „(...) BZK nie jest w posiadaniu dokumentów potwierdzających przeprowadzenie bieżącej analizy, skuteczności podejmowanych działań, wniosków z tych analiz oraz sposobów w jaki wykorzystano w programowaniu działań”. Ponadto wyjaśnił, że „Posiedzenia Zespołu Zarządzania Kryzysowego nie były organizowane w związku z tym nie zostały wypracowane wnioski i propozycje dotyczące zapobiegania i przeciwdziałania zagrożeniom związanym z jakością wód powierzchniowych, w szczególności rzek”. Natomiast w zakresie powiadomienia członków ZZK „Pierwsza informacja w sprawie śniętych ryb została przekazana do Ministerstwa Infrastruktury przez RCB w dniu 10 sierpnia 2022 r. O sytuacji na rzece Odrze, przewodniczący ZZK – Minister Infrastruktury był informowany w codziennych raportach ZMZ oraz raportach dot. sytuacji na rzece Odrze przekazywanych przez Dyrektora BZK – Sekretarza ZZK.”.

(akta kontroli str. 103-106, 116-118, 164-172, 375-392)

Dyrektor DGWiŻŚ wyjaśniła: „Dyrekcja DGWiŻŚ otrzymała drogą oficjalną informacje o sytuacji na Odrze oraz śniętych rybach poprzez wiadomość elektroniczną wysłaną przez Dyżurnego Rządowego Centrum Bezpieczeństwa do Centrum Zarządzania Kryzysowego Ministerstwa Infrastruktury (CZK MI) z dnia 10 sierpnia 2022 r. Działania zostały powzięte przez CZK MI, które funkcjonuje w ramach BZK MI.”.

(akta kontroli str. 89-101)

Brak przekazania dyrektorom BZK i DGWiŻŚ oraz przewodniczącemu ZMZ przez Sekretarza Stanu w MI informacji otrzymanej 1 sierpnia 2022 r. od prezesa PGW WP o pojawieniu się śniętych ryb w Odrze, uniemożliwiło im, w okresie od 1 sierpnia 2022 r. do 10 sierpnia 2022 r., skuteczną realizację ich zadań określonych odpowiednio w: § 10 ust 1 i 2 regulaminu wewnętrznego BZK⁸³; § 9 ust 2 pkt 17⁸⁴ regulaminu wewnętrznego DGWiŻŚ; § 5 ust.1 pkt 1 zarządzenia nr 6 Ministra Infrastruktury z dnia 17 marca 2021 r. w sprawie utworzenia Zespołu Monitorowania Zagrożeń. Postępowanie to należy uznać za nierzetelne.

3. Minister nie poinformował niezwłocznie dyrektora RCB o zagrożeniu na rzece Odrze, które mogło skutkować wystąpieniem na wskazanym obszarze sytuacji kryzysowej, oraz o konieczności powiadomienia ludności o zagrożeniu, co było niezgodne z art. 21a ust. 1 uozk.

Sekretarz stanu oświadczył, że „W dniu 10 sierpnia 2022 r. na prośbę dyżurnego Rządowego Centrum Bezpieczeństwa (RCB), poinformowano RCB o sytuacji na

⁸³ Regulamin wewnętrzny Biura Zarządzania Kryzysowego z 30 marca 2021 r.

⁸⁴ Stanowiącego, że do zadań DGWiŻŚ należy w szczególności wykonywanie zadań w ramach zarządzania kryzysowego.

rzece Odrze, po uzyskaniu informacji w tej sprawie z PGW WP”. Wskutek powyższego zaniechania, w okresie od 1 sierpnia do 10 sierpnia 2022 r., struktury innych organów centralnych oraz jednostek podległych ministrowi pozostały bezczynne, a społeczeństwo w tym czasie pozostało nieświadome zaistniałego zagrożenia.

4. W okresie od 1 sierpnia 2022 r. do dnia zakończenia kontroli Minister, jako przewodniczący ZZK, nie zwołał nadzwyczajnego posiedzenia ZZK, co było niezgodne z § 4 pkt 3 zarządzenia nr 8 Ministra Infrastruktury z dnia 19 marca 2021 r. w sprawie utworzenia Zespołu Zarządzania Kryzysowego wskazującego, że posiedzenia nadzwyczajne zwołuje się w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowej lub możliwości wystąpienia sytuacji kryzysowej. Tym samym ZZK nie realizował zadań określonych w art. 12 ust. 2c uozk w zakresie wypracowywania wniosków i propozycji dotyczących zapobiegania i przeciwdziałania zagrożeniom. Zgodnie z § 3 ust. 4 pkt 2 ww. zarządzenia do zadań członków ZZK należało niezwłoczne powiadomianie przewodniczącego, sekretarza o wystąpieniu zagrożenia lub sytuacji kryzysowej, w przypadku uzyskania takich informacji.

Sekretarz stanu w MI oświadczył, że „Posiedzenia ZZK nie były zwoływane z uwagi na fakt, że m.in. w tej sprawie odbywały się posiedzenia RZZK. Ponadto w MSWiA odbywały się posiedzenia międzyresortowego zespołu pod przewodnictwem sekretarza stanu w MSWiA.”.

Zgodnie z przedstawionymi planami posiedzeń RZZK sytuacja dotycząca skażenia wód rzeki Odry była omawiana na 7 posiedzeniach RZZK⁸⁵. Informację na temat sytuacji na Odrze przedstawiał sekretarz stanu w MSWiA (koordynator prac międzyresortowego sztabu kryzysowego). W zakresie posiedzeń RZZK sekretarz stanu w MI oświadczył, że „Ministerstwo nie przesyłało do MSWiA informacji na potrzeby przedstawienia informacji o sytuacji na Odrze i nie jest w posiadaniu protokołu z RZZK z dnia 12 sierpnia 2022 r. oraz z dnia: 18 sierpnia, 26 sierpnia, 2 września, 9 września, 19 września, 23 września 2022 r.”. Natomiast w kwestii posiedzeń międzyresortowego zespołu w sprawie sytuacji na rzece Odrze, sekretarz stanu w MI oświadczył, że „Ministerstwo nie posiada informacji kiedy powstał międzyresortowy zespół w sprawie sytuacji na rzece Odrze. Ministerstwo nie posiada informacji o określonym zakresie działania zespołu oraz jego składu oraz nt. podjętych działań, określonych wytycznych i poleceń. Ministerstwo otrzymywało informacje z MSWiA w sprawie zwołania posiedzeń członków Zespołu międzyresortowego w sprawie sytuacji dot. rzeki Odry, które były przekazywane do Kierownictwa MI, DGWiŻS oraz sekretariatów Prezesa i Zastępców Prezesa PGW Wody Polskie.”.

(akta kontroli str. 393-409)

Fakt odbywania się posiedzeń RZZK oraz posiedzenia międzyresortowego zespołu w MSWiA nie stanowi usprawiedliwienia dla braku zwoływania posiedzeń ZZK w MI, tym bardziej, że przewodniczący RZZK nie wydawał żadnych poleceń i wytycznych Ministrowi dotyczących występującej sytuacji na rzece Odrze.

(akta kontroli str. 1446-1454)

5. Dyrektor BZK pomimo otrzymania 14 sierpnia 2022 r. wyników pomiaru badań wód rzeki Odry nie przekazał ich Ministrowi, co było niezgodne z § 3 pkt 2 zarządzenie nr 9 Ministra Infrastruktury z dnia 25 marca 2021 r. w sprawie zasad i procedur wykonywania zadań z zakresu zarządzania kryzysowego. 14 sierpnia

⁸⁵ 12 sierpnia, 18 sierpnia, 26 sierpnia 2022 r. oraz 2, 9, 19, 23 września 2022 r.

2022 r. Centrum Zarządzania Kryzysowego w MKiŚ mailowo przesłało do BZK wyniki pomiaru badań Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska we Wrocławiu. Wyniki pomiarów obejmowały okres od 28 lipca do 4 sierpnia 2022 r.
(akta kontroli str. 412-469)

Jak wyjaśnił dyrektor BZK „(...) otrzymana wiadomość została poddana analizie pod kątem zawartości i ustalenia zasadności przekazania do dalszej dystrybucji. Z uwagi na dane specjalistyczne (dot. m.in. zasolenia, natlenienia wody, składu pierwiastków) podjęto decyzję o przyjęciu informacji do wiadomości na poziomie BZK – do wykorzystania na wypadek zgłoszenia zainteresowania przez inne jednostki organizacyjne. Z treści informacji nie wynikało, że podane wartości parametrów jakości wody odbiegają od wartości referencyjnych (...)”.

(akta kontroli str. 412-469, 1420-1421)

Jak wyjaśniła zastępca dyrektora DGWiŻŚ „Nie odnalazłam (...) w swojej skrzynce mailowej maila z dnia 14 sierpnia 2022 r., w którym Centrum Zarządzania Kryzysowego Ministra Klimatu i Środowiska przesłało wyniki pomiaru badań WIOŚ rzeki Odry wg stanu na dzień 13 sierpnia 2022 r.”.

(akta kontroli str. 1413-1417)

6. Minister nie przekazywał, w ramach zarządzania kryzysowego, raportów dobowych o sytuacji na rzece Odrze do RCB, co było niezgodne z procedurami dotyczącymi obiegu informacji pomiędzy krajowymi organami i strukturami zarządzania kryzysowego SPO-12⁸⁶ określonych w KPZ⁸⁷.

Zgodnie z zapisami w KPZK sporządzającym raport dobowy jest centrum zarządzania kryzysowego ministra, który powinien przekazywać raporty codziennie, nie później niż do godz. 5:00 według stanu na godzinę 24:00 dnia poprzedniego. RCB na podstawie otrzymanych raportów dobowych, sporządza codziennie dobową informację zbiorczą i przekazuje ją ministrom, kierownikom urzędów centralnych, wojewodom.

Sekretarz stanu w MI oświadczył że: „Po 10 sierpnia 2022 r., w związku ze zdarzeniem na rzece Odrze, nie przekazywano informacji do innych jednostek, w tym do RCB, MSWiA, KPRM. Raporty przekazywane były Kierownictwu Ministerstwa. Ministerstwo Infrastruktury nie przysyłało raportów dobowych związanych z jakością wód rzeki Odry do RCB, ponieważ powyższe raporty były przysyłane z PGW WP bezpośrednio do Rządowego Centrum Bezpieczeństwa. Ponadto RCB nie wnioskowało do Ministerstwa o przysyłanie cyklicznych raportów w powyższej sprawie.”.

(akta kontroli str. 1455-1471)

W odniesieniu do oświadczenia sekretarza stanu w MI, iż RCB nie wnioskowało do MI o przysyłanie cyklicznych raportów w powyższej sprawie, podkreślenia wymaga, że jedynie w szczególnie uzasadnionych przypadkach raporty dobowe przekazywane są do KCZK (RCB) na zasadach uzgodnionych odrębnie z dyrektorem RCB. W toku kontroli NIK nie przedstawiono dokumentów potwierdzających dokonanie odrębnych uzgodnień zwalniających z konieczności przekazywania raportów dobowych lub wskazujących, że PGW WP będzie przekazywało raporty do RCB.

⁸⁶ Standardowe Procedury Operacyjne – obieg informacji pomiędzy krajowymi organami i strukturami zarządzania kryzysowego.

⁸⁷ Krajowy Plan Zarządzania Kryzysowego, Aktualizacja 2021/2022 Część B, Katalog I, Moduł zadaniowy 1a - monitorowanie sytuacji i systematyczne przekazywanie informacji, uwzględniające obowiązujące procedury wymiany informacji (SPO-12 KPZK).

OCENA CZĄSTKOWA

UZASADNIENIE

NIK negatywnie ocenia działania Ministra w związku z kryzysem na Odrze.

Minister nie podjął działań zmierzających do koordynacji realizacji zadań publicznych w gospodarce wodnej, w związku z wystąpieniem kryzysu ekologicznego na Odrze, a podejmowane działania były wykonywane z nieuzasadnioną zwłoką. Sekretarz stanu w MI, pomimo uzyskania telefonicznej informacji od prezesa PGW WP 1 sierpnia 2022 r. o pojawieniu się śniętych ryb w Odrze, w rejonie śluzy w Oławie nie poinformował, oraz nie wydał żadnych poleceń kierującym komórkami organizacyjnymi MI, którzy sprawowali nadzór nad PGW WP oraz wykonywali zadania z zakresu zarządzania kryzysowego. Tym samym nie zapewnił bieżącego monitoringu i analizy skuteczności działań realizowanych przez PGW WP oraz uniemożliwił podjęcie działań określonych w § 3 zarządzenia nr 9 Ministra Infrastruktury z 25 marca 2021 r. w sprawie zasad i procedur wykonywania zadań z zakresu zarządzania kryzysowego. Ponadto w ramach zarządzania kryzysowego określonego w art. 2 uozk Minister nie podjął żadnych działań w celu określenia czy skażenie wód Kanału Gliwickiego w marcu 2022 r. i wód Odry w lipcu 2022 r. miało charakter sytuacji kryzysowej określonej w art. 3 pkt. 1 uozk. Minister nie wykonał obowiązku określonego w art. 21a ust. 1 uozk, tj. nie poinformował niezwłocznie dyrektora RCB o zagrożeniu, które mogło skutkować wystąpieniem na wskazanym obszarze sytuacji kryzysowej, oraz o konieczności powiadomienia ludności o zagrożeniu, W MI nie stosowano procedur realizacji zadań z zakresu zarządzania kryzysowego określonych w § 3 pkt 2 ww. zarządzenia nr 9. Minister jako przewodniczący ZZK, nie zwołał posiedzenia nadzwyczajnego ZZK, co było niezgodne z § 4 pkt 3 zarządzenia nr 8 Ministra Infrastruktury z dnia 19 marca 2021 r. w sprawie utworzenia Zespołu Zarządzania Kryzysowego. Tym samym ZZK nie realizował zadań określonych w art. 12 ust. 2c uozk dotyczących zapobiegania i przeciwdziałania zagrożeniom.

IV. Uwagi i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o:

Wnioski

1. Zapewnienie monitorowania w pełnym zakresie realizacji działań, zawartych w aPGW, a także dokonywania bieżących analiz pozwalających na ocenę stopnia realizacji działań wynikających z aPGW w odniesieniu do jcw.
2. Podjęcie działań w celu zapewnienia możliwości skutecznego egzekwowania kompletnych rocznych sprawozdań z realizacji działań zawartych w planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy od wszystkich podmiotów zobowiązanych do ich przedkładania.
3. Pozyskanie od organów IOŚ danych historycznych dotyczących skażenia wód lub innych zdarzeń o charakterze poważnej awarii mających wpływ na jakość wód w rzekach na potrzeby aktualizacji rc.
4. Aktualizację rc i PZK pod kątem uwzględnienia w nich zagrożeń związanych z jakością śródlądowych wód powierzchniowych.
5. Niezwłoczne opracowanie i wdrożenie procedur umożliwiających czasowe ograniczenie uprawnień zakładów do wykonywania usług wodnych innych niż zaopatrzenie ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi, wymienionych w załączniku nr 4 do PPSS.
6. Zapewnienie bieżącego ustalania czy zaistniałe zdarzenia mające związek z jakością wód spełniają przesłanki uzasadniające uznanie ich za sytuację kryzysową, wynikającą z art. 3 pkt 1 uozk.

7. Podjęcie działań w celu stworzenia mechanizmu umożliwiającego PGW WP systematyczne monitorowanie ilości ścieków wprowadzanych do wód powierzchniowych przez podmioty posiadające pozwolenie zintegrowane.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Prezesa NIK. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, 30 czerwca 2023 r.

Prezes
Najwyższa Izba Kontroli
Marian Banaś

Zmian w wystąpieniu pokontrolnym
dokonał:
Wicedyrektor
Departamentu Środowiska
Paweł Trzaskowski

---

*) Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2022 r. poz. 902) i art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz.U. z 2022 r. poz. 1233) Najwyższa Izba Kontroli wyłączyła jawność informacji posiadających wartość gospodarczą. Wyłączenia tego dokonano w interesie przedsiębiorcy.

**) Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2022 r. poz. 902) NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie nazwisk osób fizycznych. Wyłączenia tego dokonano w interesie osoby fizycznej.